

© Мухаддес Китапты аударыу Институты, 2004

Лука жазған Хош Хабар

Китап ҳаққында мағлыұмат

Бул Хош Хабарды Лука жазған. Ол Хош Хабардың даўамы сыпатында «Елшилердин ислери» китабын да жазған. Лука бул китапты Ийса Масихтың пүткил адамзат ушын ўеде етилген Қутқарыўшы екенин хәмме миллетлерге билдириў ушын жазған еди. Солай етип, ол Қудайдың қутқарылыў жобасының ишине тек яхудийлер емес, ал басқа миллетлер де киретуғынын көрсетти.

Лука өз китабында Ийсаның хызмети хәм тәлийматы ҳаққында сөз етеди. Масихтың туўылыўынан баслап, аспанға көтерилюине дейин болған ўақыяларды сүүретлейди хәм тарийхый детальларды келтиредди.

Лука жазған Хош Хабарда басқа 3 Хош Хабарға қарағанда «Адам Улы» деген ат көбирек қайталанып, Ийсаның минсиз адамның тәбиятына ийе екени көрсетилген. Дуўа етиўге айрықша дыққат аударылған, Хош Хабарды еситкен адамлардың қуўанышы хәм Мухаддес Руўхтың тутқан орны атап өтилген. Және де, сол заманда жәмийеттиң төменги қатламларына киретуғын хаялларға, жарлы адамларға хәм гүнакарларға деген Ийсаның ғамхорлығы ҳаққында айтылған.

Биринши бап

Хүрметли Теофил!

¹Арамызда болып өткен белгили ўақыяларды көплердің әлле қашан баян етпекши болғаны бизлерге мәлим. ²Олар бул ўақыяларға бастан-ақ гүға болғанлардың хәм Хош Хабарды жәриялаўшылардың бизлерге жеткизген нәрселерин жазған еди. ³⁻⁴Солай етип, хүрметли Теофил, өзинизге үйретилген бул тәлийматтың ҳақыйкый екенин сиз де билиўиниз ушын, мен де бастан-аяқ хәммесин муқыятлап үйренип шығып, барлық ўақыяларды избе-излик пенен сизге жазыўды мақул таптым.

Шомылдырыўшы Яқияның туўылыўы хаққында болжаў

⁵Яхудия елинде, патша Хирод заманында, Абия топарынан Зеке-рия атлы бир руўханий бар еди. Оның хаялы Харон әўладынан шыққан болып, аты Елизабета еди. ⁶Олардың екеўи де Қудай алдында ҳақ адамлар болып, Жаратқан Ийемиздин барлық буйрық хәм қағыйдаларын булжытпай орынлап жасайтуғын еди. ⁷Елизабета нәсилсиз болғанлықтан, олар бийперзент еди. Және екеўи де қартайған еди.

⁸Күнлердің биринде өз топарының гезеги келип, Зекерия Қудай алдында руўханийлик хызметин атқарып турғанда, ⁹руўханийлердин әдети бойынша хош ийисли затларды түтетий ушын, Жаратқан Ийемиздин Ибадатханасындағы Мухаддесханаға кирий шеге оған түсти. ¹⁰Хош ийисли затларды түтетий ўақтында жыйналған халықтың хәммеси сыртта дуға етип тур еди.

¹¹Сонда Жаратқан Ийемиздин бир периштеси хош ийисли затлар түтетилетуғын орынның он тәрәпинде пайда болып, Зекерияға көринди. ¹²Оны көрген Зекерия қорқып, албырап қалды. ¹³Бирақ периште оған былай деди:

— Қорқпа, Зекерия! Сениң еткен дуўаң қабыл болды. Хаялың Елизабета саған ул туўып береді, оның атын Яқия деп қоясаң. ¹⁴Ол саған қуўаныш хәм шадлық алып келеді. Оның дүньяға келгенине көп адамлар қуўанады. ¹⁵Себеби ол Қудай нәзеринде уллы адам болып, ҳеш арақ-шарап ишпейди. Анасының курсағында жатырғаннан баслап, Мухаддес Руўқа* толады. ¹⁶Ол Израил перзентлериниң көбисин олардың Жаратқан Ийеси — Қудайға қайтарады. ¹⁷Әкелерди

---

* 1:15 *Мухаддес Руўх* — Қудайдың Руўхы.

балалары менен жарастырып, бойсынбайтуғынларды хақ адамлардың даналық жолына түсирип, халықты Ийемиздің келиўине таярлаў ушын, ол Илиястың* руўхы хәм құдирети менен Ийемиздің алдында жүрип келеди.

¹⁸ Сонда Зекерия периштеге:

– Булардың рас екенин мен қаяктан билемен? Өйткени мен ғарыман, хаялым да қартайған-ғо, – деди.

¹⁹ Периште оған жуўап берип:

– Мен Қудай алдында турыўшы Жабрайылман. Сениң менен сөйлесип, саған усы хош хабарды жеткизиў ушын жиберилгенмен. ²⁰ Бирақ, ўақты келгенде орынланатуғын сөзлериме исенбегениң ушын, усылар әмелге аспағанша сөйлей алмай, гүң болып қаласаң, – деди.

²¹ Сол ўақытта Зекерияны күтип турған халық оның Мухаддесханада иркилип атырғанына хайран болды. ²² Зекерия сыртқа шыққанда, халыққа сөйлей алмай қалды. Сонда халық оның Мухаддесханада аян** көргенин түсинди. Зекерия гүң болып қалып, халық пенен ымласып сөйлести.

²³ Өзиниң хызмет ететуғын күнлери тамам болғаннан кейин, Зекерия үйине қайтты.

²⁴ Арадан күнлер өткеннен соң, оның хаялы Елизабета хәмледар болып, бес ай жасырынып жүрди. ²⁵ «Жаратқан Ийем маған нәзер аударған күнлерде бул исти ислеп, адамлар алдындағы масқарашылықты меннен алып таслады», – деди ол.

Ийсаның туўылыўы хаққында Хош Хабар

²⁶ Елизабетаның хәмледар болғанына алты ай толғанда, Қудай Жабрайыл периштени Галила үлкесиниң Насыра деп аталатуғын қаласына, ²⁷ Даўыт әўладынан шыққан Юсуп деген жигитке атастырылған бир қызға жиберди. Қыздың аты Мәриям еди. ²⁸ Периште үйге кирип, оған:

– Сәлем саған, Қудай жарылқаған! Жаратқан Ийемиз сениң менен бирге, – деди.

²⁹ Мәриям периштениң сөзлерине аң-таң болды хәм бул қандай сәлемлесиў болды екен деп, ойланып қалды. ³⁰ Периште оған былай деди:

– Қорқпа, Мәриям, сен Қудайдың мийримине еристиң! ³¹ Мине, сен хәмледар болып, Ул туўасаң хәм Оның атын Ийса деп қоясаң.

---

* 1:17 *Илияс* – Ийса Масих туўылмастан бурын IX әсирде жасаған пайғамбар.

** 1:22 *Аян* – Қудай тәрeпинен көрсетилген нәрсе.

³² Ол уллы болып, Құдиретли Қудайдың Улы деп аталады. Жаратқан Ийемиз – Қудай Оған бабасы Дауыттың тахтын береді. ³³ Ол Яқып халқының үстинен мәңгиге патшалық етеді хәм Оның патшалығының шеги болмайды.

³⁴ Мәриям периштеден:

– Мен ер адамға жақынламаған болсам, бул қалай болады? – деп сорады.

³⁵ Периште оған жууап берип:

– Сениң үстине Мухаддес Руұх түседі хәм Құдиретли Қудайдың күши саған саясын салады. Сонлықтан да, сеннен туұылажақ Мухаддес Бала – Қудайдың Улы деп аталады. ³⁶ Мине, нәсилсиз деп саналған сениң ағайин апаң Елизабета да қартайғанда ул балаға хәмледар болды. Оның хәмледар болғанына алты ай толды. ³⁷ Себеби Қудайдың қолынан келмейтуғын нәрсе жоқ, – деди.

³⁸ Сонда Мәриям:

– Мен – Жаратқан Ийемнің бендесимен, айтқанындай болсын, – деди.

Соннан соң, периште оның жанынан кетти.

Мәриямның Елизабетаға баруы

³⁹ Сол күнлерде Мәриям жолға шығып, тезлик пенен таулы Яхудия елиндеги бир қалаға кетти. ⁴⁰ Ол Зекерияның үйине кирип, Елизабетаға сәлем берді. ⁴¹ Елизабета Мәриямның сәлемин еситкенде, оның ишиндеги нәресте тыпырлап кетти. Елизабета Мухаддес Руұхқа толып, ⁴² дауыслап былай деди:

– Хаяллар арасында сен жарылқанғансан, сениң ишиндеги Нәресте де жарылқанған! ⁴³ Ийемнің анасы келетуғындай, мен киммен? ⁴⁴ Мине, сениң сәлем берген дауысың қулағыма жеткенде, ишимдеги нәресте қуұаныштан тыпырлап қоя берді. ⁴⁵ Исенген хаял қандай бахытлы! Өйткени Жаратқан Ийемнің оған айтқанлары орынланады. ⁴⁶ Сонда Мәриям былай деди:

«Жаным Жаратқан Ийемди алғыслар.

⁴⁷ Қутқарыушым Қудайға руұхым шадланар.

⁴⁸ Себеби Ол Өзинин арзымас бендесине нәзерин аударды.

Енді мени барлық әуладлар „бахытлы“ деп атайды.

⁴⁹ Өйткени Құдиретли Қудай маған уллы ислер иследи.

Оның аты мухаддес.

⁵⁰ Ол әуладтан-әуладқа, Өзинен қорққанларға мийрим-шәпәэтин береді.

⁵¹ Өз қолы менен құдиретин көрсетип, кеуиллеринде менмен ойлары бар адамларды пытыратты.

- 52 Хүкимдарларды тахтан түсіріп, ғәрип-кәсерлерди жоқары көтерди.
- 53 Аш болғанларды ийгилик берип тойдырып, бай болғанларды қуры қол қайтарды.
- 54-55 Ата-бабамызға берген үәдеси бойынша, Ибрайымға хәм оның урпағына мийрим-шәпәәт етиўди мәңги есте тутьп, хызметшиси Израилға жәрдем етти».
- 56 Мәриям Елизабета менен үш айдай бирге болып, соңынан үйине қайтып кетти.

***Шомылдырыўшы Яқьяның
дуньяға келиўи***

57 Елизабетаның босанатуғын ўақты келип, ол ул туўды. 58 Қоңсылары менен ағайинлери Жаратқан Ийемиздиң оған үлкен мийрим-шәпәәт көрсеткенин еситип, оның қуўанышын бөлисти.

59 Олар сегизинши күни баланы сүннетлеўге* алып барды хәм оған Зекерия деп, әкесиниң атын қоймақшы болды. 60 Бирақ баланың анасы:

– Яқ, оның аты Яқья болсын, – деди.

61 Олар Елизабетаға:

– Ағайин-туўғанларыңның арасында бундай ат хеш кимде жоқ-ғо, – деп, 62 әкесинен балаға қандай ат қоймақшы екенин ымлап сорады.

63 Зекерия жазыў тахтайшасын талап қылды да: «Оның аты Яқья болсын», – деп жазды. Буған хәмме аң-таң болысты. 64 Сол ўақытта-ақ Зекерия тилге кирип, Қудайды алғыслап сөйлей баслады. 65 Әтирапында жасаўшыларды қорқыныш бийледи хәм пүткил таўлы Яхудия ели бойлап усылар хакқында сөз тарқады. 66 Еситкенлердин хәммеси буны кеўиллеринде сақлап: «Бул нәресте ким болар екен?» – дейтуғын еди. Себеби Жаратқан Ийемиздиң қүдирети оның менен бирге еди.

***Зекерияның
пайғамбаршылық жыры***

67 Нәрестениң әкеси Зекерия Мухаддес Руўхқа толып, пайғамбаршылық етип былай деди:

68 «Израилдың Жаратқан Ийеси – Қудай алғыслансын!

Өйткени Ол келип, Өз халқы ушын төлем төлеп, оны қутқарды.

---

* 1:59 *Сүннет* – Қудайдың буйрығы бойынша, яхүдийлер ер балаларын туўылғаннан кейин сегизинши күни сүннет етеди.

- 69-70 Өзинің мухаддес пайғамбарлары арқалы әййемнен айтқанындай,
Ол бизлер ушын Өз хызметшиси Даўыттың урпағынан шыққан құдиретли Қутқарыушыны берди.
- 71 Қудай бизлерди душпанларымыздан хәм бизлерди жек көриўшилердиң қолынан қутқарды.
- 72 Бизлердиң ата-бабаларымызға ўәде еткен мийримлилин көрсетип,
Өз мухаддес келесимин, ⁷³ бабамыз Ибрайымға берген антын еске алды.
- 74-75 Ол бизлерди душпанларымыздың қолынан қутқарып, қорқпастан, өмир бойы Оның алдында мухаддес хәм хақ болып,
Оған хызмет қылыўымызға мүмкиншилик берди.
- 76 Ал сен, балам, Құдиретли Қудайдың пайғамбары деп аталасан.
Себеби сен Ийемиздин алдынан жүрип, Оның жолын таярлайсан.
- 77 Оның халқына ғуналарының кеширилип, қутқарылатуғынын жәриялайсан.
- 78-79 Қаранғыда хәм өлим саясында жасап атырғанларға нур түсириў ушын
хәм бизлерге тынышлыққа қарай жол көрсетиў ушын,
Қудайдың уллы мийрим-шәпәәти аспаннан таң болып атады».
- ⁸⁰ Ал нәресте өсип, руўхый күшке толып барды хәм Израил халқының алдында көринетуғын күнге дейин шөл далада жасады.

Екинши бап

Ийсаның туўылығы

¹ Сол күнлери Рим патшасы Август пүткіл Рим патшалығының турғынлары дизимнен өтиўи тийис, деген пәрман шығарды. ² Бул биринши дизимнен өтиў Кирина Сирияға хәкимлик қылған заманда болды. ³ Хәр бир адам дизимнен өтиў ушын өз қаласына барды.

⁴ Юсуп те Галиладағы Насыра қаласынан жолға шығып, Яхудиядағы Бейтлехем деп аталған Даўыттың қаласына келди. Өйткени ол Даўыттың урпағынан еди. ⁵ Дизимнен өтиў ушын, оның менен бирге қалыңлығы болған хәмледар Мәриям да барды. ⁶ Олар сол жерде болғанда Мәриямның айы-күни толып, ⁷ туңғыш Улын туўды. Оны кундақлап, бир ақырға жатқызды, себеби мийманханада оларға орын жоқ еди.

Шопанлар хәм периштелер

⁸ Сол этирапта шопанлар болып, олар түнде өз падасын далада караўыллайтуғын еди. ⁹ Тосаттан олардың алдында Жаратқан Ийемиздің бир периштеси пайда болып, Ийемиздің салтанаты олардың этирапын жарқыратып жиберди. Олар қатты қорқып кетти. ¹⁰ Периште оларға:

– Қорқпаңдар! Мен сизлерге хәмме адамларды шексиз куўандыратуғын хош хабар жәриялайман. ¹¹ Бүгин Даўыттың қаласында сизлер ушын Қутқарыўшы туўылды. Ол – Ийемиз Масих*. ¹² Сизлер ушын оның белгиси мынадай: сизлер ақырда қундақлаўлы жатырған Нәрестени табасызлар, – деди.

¹³ Бирден периштениң қасында аспандағы периштелердің үлкен топары пайда болды хәм былай деп Қудайды алғыслады:

¹⁴ «Аспанда Қудай алғыслансын,
Қудайға унайтуғын жердеги адамларға тынышлық болсын!»

¹⁵ Периштелер аспанға көтерилгеннен соң, шопанлар бир-бирине:
– Жүринлер, Бейтлехемге барайық. Жаратқан Ийемиз бизлерге билдирген, сол жүз берген ўақияны көрейік, – дести.

¹⁶ Олар асығыслық пенен келип, Мәриям менен Юсупты хәм ақырда жатырған Нәрестени тапты. ¹⁷ Оны көрип, периштелерден Нәресте хәккында еситкенлерин айтып берди. ¹⁸ Буны еситкен адамлардың хәммеси шопанлардың сөзлерине таң қалысты. ¹⁹ Ал Мәриям бул сөзлерди жүрегінде сақлап, ойлап жүрди. ²⁰ Шопанлар өзлерине айтылғанлардың хәммесин еситип-көргенлери ушын Қудайды алғыслап, мақтаў айтып, қайтып кетти.

²¹ Арадан сегиз күн өтип, Нәрестени сүннет еткенде, Оның атын Ийса деп қойды. Мәриям хәмледар болмасынан бурын, периште Оған усы атты берген еди.

Шимон хәм Аннаның Ийса менен ушырасыўы

²² Муўсаның Нызамы бойынша тазаланыў күнлери** тамам болғанда, Юсуп пенен Мәриям Ийсаны Жаратқан Ийемизге арнаў ушын, Оны Ерусалимге алып келди. ²³ Өйткени Жаратқан Ийемиздің Нызамында: *«Туўылған ҳәр бир туңғыш ул Жаратқан Ийемизге*

* 2:11 *Масих* – еврей тилинде «Басына май куйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай ўәде еткен Қутқарыўшы.

** 2:22 *Тазаланыў күнлери* – Лебий 12:1-8 бойынша, ул туўған хаял қырық күн напәк есапланып, қурбанлық берсе, және таза болатуғын еди.

арналсын»*, – деп жазылған. ²⁴ Және Жаратқан Ийемиздің Нызамында айтылғандай, олар «*жүп қумыры ямаса кептердің еки палапанын*»** қурбан етпекши болды.

²⁵ Сол ұақытта Ерусалимде Шимон атлы бир адам бар еди. Ол хак хэм диншил адам болып, Израилдың тәселле табыұын интизарлык пенен күтип жүр еди. Мухаддес Руұх оған яр еди. ²⁶ Жаратқан Ийемиз жиберген Масихты көрмегенше өлмейтуғынын оған Мухаддес Руұх алдын ала айтқан еди. ²⁷ Шимон Мухаддес Руұхтың басқарыұында Ибадатханаға келди. Ийсаның ата-анасы Мухаддес Нызам бойынша тийисли үрп-әдетлерди орынлау ұшын Оны Ибадатханаға алып келгенде, ²⁸ Шимон Оны қолына алып, Қудайды алғыслап былай деди:

²⁹ «О, Қудиретли Ийем, Өзин айтқанындай, енди қулынды бул дүньядан тынышлық пенен жибересең.

³⁰⁻³¹ Себеби көзлерим Сениң хэмме халықлар ұшын таярлап қойған қутқарыұынды көрди:

³² Ол басқа миллетлердің көзин ашатуғын нур болып, Сениң халқың Израилға данқ келтиреді».

³³ Нәрестениң ата-анасы Ол туұралы айтылған сөзлерге таң қалысты. ³⁴ Шимон оларға пәтиясын берип, Оның анасы Мәриямға:

– Мине, бул Нәресте Израилда көп адамлардың қулаұына хэм қайта тиклениұине себепши болады. Ол Ийемиздің белгиси болып, Ол себепли көп талас-тартыслар келип шығады.

³⁵ Сонда көп адамлардың жүреклеринин түпкириндеги ой-қыяллары әшкара болып, ал сениң кеўлине хәсирет қылышы суғылады, – деди.

³⁶ Сол жерде Ашер урыұынан шыққан Паңуелдин кызы Анна атлы, жүдә қартайған бир пайғамбар хаял да бар еди. Ол турмысқа шыққаннан соң, күйеуи менен жети жыл жасады. ³⁷ Соңынан сексен төрт жасына дейин жесир болып, Ибадатханадан шықпай ораза тутып хэм дуға етип, күни-түни Қудайға сыйынатуғын еди. ³⁸ Сол ұақытта ол да жақылап келип, Қудайға шүкирлик билдирди хэм Ерусалимнин қутқарылыұ күнин күткенлердің хәммесине Нәресте хәққында айтып берди. ³⁹ Юсуп пенен Мәриям Жаратқан Ийемиздин Нызамы бойынша барлық тийисли нәрселерди орынлап болғаннан соң, Галиладағы өз қаласы Насыраға қайтып келди. ⁴⁰ Нәресте өсип, күш пенен ақыл-даналыққа толысып барды хэм Қудайдың мийрими Оның үстинде еди.

* 2:23 Шығыу 13:2, 12.

** 2:24 Лебий 12:8.

Ийсаның балалығы

⁴¹ Ийсаның ата-анасы хәр жылы Кутқарылыў байрамында* Ерусалимге баратуғын еди. ⁴² Ийса он еки жасқа толғанда, олар әдеттегідей Ерусалимге байрамлаўға келди. ⁴³ Байрам күнлери тамам болғаннан соң, олар үйине қарай жолға шықты, ал жас өспирим Ийса Ерусалимде қалып қойған еди. Бирақ буны ата-анасы билмеди. ⁴⁴ Олар Ийсаны басқалар менен қиятыр деп ойлап, бир күнлик жолды басып өткеннен соң, Оны ағайинлери менен танысларының арасынан изледі. ⁴⁵ Таппағаннан кейин, Оны ізлеп Ерусалимге қайтып барды. ⁴⁶ Үш күннен соң, олар Ийсаны Ибадатханадан тапты. Ол диний муғаллимлердің ортасында олардың сөзлерин тыңлап, сораўлар берип отырған еди. ⁴⁷ Тыңлап отырғанлардың хәммеси Оның ақылына хәм берген жуўапларына хайран қалысты. ⁴⁸ Ата-анасы Ийсаны көрип, аң-таң болды хәм анасы Оған:

– Балам, Сен неге бизлерге бундай иследин? Әкен менен екеўимиз қатты қайғырып, Сени изледик, – деди.

⁴⁹ Ийса оларға:

– Мени излеўдин неге кереги бар еди? Әкемнің үйинде болыўым керек екенин билмединиз бе? – деди.

⁵⁰ Бирақ олар Ийсаның айтқан сөзлерин түсинбеди.

⁵¹ Ийса олар менен бирге Насыра қаласына қайтып келип, олардың тилин алып жүрди. Ал Оның анасы болған ўақыялардың хәммесин кеўлинде сақлады. ⁵² Ийсаның жасы да, ақыл-даналығы да өсип, Қудайдың хәм адамлардың сүйиспеншилигине бөленип барды.

Үшинши бап

Шомылдырыўшы Яқьяның жәриялаўы

¹ Рим патшасы Тибериус салтанатының он бесинши жылында Яхудия үлкесинде Понтий Пилат хәкимлик қылды. Галиланы Хирод, Итурея хәм Трахонит үлкелерин оның иниси Филип, Абилена үлкесин Лисанияс басқарды. ² Ал Ханна менен Каяфа бас руўханий еди. Сонда шөл далада жасап атырған Зекерияның улы Яқьяға Қудайдың сөзи түсти. ³ Яқья Иордан әтирапындағы барлық үлкелерди аралап, адамларға ғұналарының кеширилиўи ушын тәўбеге келиўди хәм суўға шомылдырылыўды жәриялап жүрди. ⁴ Бул Ийшая пайғамбардың китабында** жазылғанға туўры келеди:

* 2:41 *Кутқарылыў байрамы* – еврей тилинде «Пасха», «өтиў» дегенди билдиреди.

** 3:4 Ийшая 40:3-5.

«Шөл далада бақырған биреудің дауысы шығады:

Ийемізге жол таярлаңдар,

Оның жүретуғын жолларын дүзетіңдер!

5 *Барлық ойпатлықтар толтырылсын,*

Тау-төбелер пәске шөксін,

Қыйсық жоллар дүзетілсін,

Будыр жерлер тегисленсін.

6 *Сонда пүткіл адамзат Құдайдың қутқаратуғынын көреді»*.*

7 Яқия шомылдырылыуға келген аламанға былай деди:

– Хәй, уйлы жыландардың туқымлары! Келешектегі қәхәрлі жазадан қутылыуды сизлерге ким үйретті? ⁸ Егер сизлер тәубе еткен** болсаңдар, бұған ылайық жеміс беріндер! Және: «Ата тегиміз Ибрайым ата-ға», – деп ишлеринизден ойламаңдар. Сизлерге айта-туғыным: Құдай Ибрайымға мына таслардан да урпақ жасап бере алады. ⁹ Ағашлардың тамырында хәзирдің өзінде-ақ балта жатыр. Жақсы мийәе бермейтуғын хәр бир терек шабылып, отқа тасланады.

¹⁰ Сонда халық оннан:

– Олай болса, бизлер не ислеуимиз керек? – деп сорады.

¹¹ Яқия оларға:

– Кимнің еки кийими болса, биреуін кийими жоққа берсин.

Кимнің аұкаты болса, ол да солай ислесін, – деп жууап берди.

¹² Салықшылар да шомылдырылыу ушын келип, Яқиядан:

– Устаз, бизлер не ислеуимиз керек? – деп сорады.

¹³ Яқия оларға:

– Белгиленгенинен артық талап етпеңдер, – деди.

¹⁴ Әскерлер де оннан:

– Ал бизлер не ислеуимиз керек? – деп сорады.

Яқия оларға:

– Хеш кимди тонамаңдар, хеш кимге жала жаппаңдар, өз ис хәқыңызға қанаат етиңдер, – деди.

¹⁵ Үмит етип күтип тұрған халықтың хәммеси Яқия туұралы ишлеринен:

– Бул Масих емес пе екен? – деп ойлады.

¹⁶ Яқия хәммесине жууап берип:

– Мен сизлерди суу менен шомылдыраман, бирақ меннен кейин қудиретли Биреу киятыр. Мен Оның аяқ кийиминің бауын шешиуге де ылайықлы емеспен. Ол сизлерди Мухаддес Рууҳ хәм от пенен

* 3:4-6 Ийшәя 40:3-5.

** 3:8 Тәубе етиу – терис жолдан қайтып, Құдайдың жолына түсиу.

шомылдырады. ¹⁷ Оның жабасы колында. Ол Өз кырманын тазалап, бийдайын ғәллекханасына жыйнайды, ал сабанын сөнбес отқа жандырады, – деди.

¹⁸ Яқыя халыққа басқа да көп нәсият айтып, Хош Хабарды жәриялап жүрди. ¹⁹ Үлке хәкимдары Хирод өз инисиниң хаялы Хиродия себепли хәм басқа да барлық жаман ислери ушын, Яқыя тәрәпинен әшкара етилген еди. ²⁰ Хирод бурынғы ислеген жаманлықларына қоса Яқыяны қаматып таслады.

Ийсаның шомылдырылыуы

²¹ Пүткіл халық шомылдырылғанда, Ийса да шомылдырылды. Ол дуға еткенде аспан ашылып, ²² Мухаддес Руўх кептер пишинде Оның үстине түсти. Сонда аспаннан:

– Сен – Мениң сүйикли Улымсаң, Мен Саған ырзаман, – деген саза еситилди.

Ийсаның шежиреси

²³ Ийса Өз хызметин баслағанда отызлар шамасында еди. Адамлар Оны Юсуптың улы сыпатында танытуғын еди. Ал Юсуп Ели улы, ²⁴ Ели Маттат улы, Маттат Лебий улы, Лебий Малкий улы, Малкий Янай улы, Янай Юсуп улы, ²⁵ Юсуп Маттатия улы, Маттатия Амос улы, Амос Нахум улы, Нахум Хесли улы, Хесли Нагай улы, Нагай ²⁶ Махат улы, Махат Маттатия улы, Маттатия Шимий улы, Шимий Юсех улы, Юсех Юда улы, ²⁷ Юда Юханан улы, Юханан Реша улы, Реша Зерубабел улы, Зерубабел Шалтиел улы, Шалтиел Нерий улы, ²⁸ Нерий Малкий улы, Малкий Аддий улы, Аддий Қосам улы, Қосам Елмадам улы, Елмадам Ер улы, ²⁹ Ер Ешу улы, Ешу Елиезер улы, Елиезер Иорым улы, Иорым Маттат улы, Маттат Лебий улы, ³⁰ Лебий Шимон улы, Шимон Яхуда улы, Яхуда Юсуп улы, Юсуп Ионам улы, Ионам Елиаким улы, ³¹ Елиаким Мала улы, Мала Мenna улы, Menna Маттата улы, Маттата Натан улы, Натан Даўыт улы, ³² Даўыт Ишай улы, Ишай Обид улы, Обид Боаз улы, Боаз Салмон улы, Салмон Нахшон улы, ³³ Нахшон Аминадаб улы, Аминадаб Рам улы, Рам Хесрон улы, Хесрон Парес улы, Парес Яхуда улы, ³⁴ Яхуда Яқып улы, Яқып Ысақ улы, Ысақ Ибрайым улы, Ибрайым Терах улы, Терах Нахор улы, ³⁵ Нахор Серук улы, Серук Реу улы, Реу Пелек улы, Пелек Ебер улы, Ебер Шалах улы, ³⁶ Шалах Кенан улы, Кенан Арпакшат улы, Арпакшат Сам улы, Сам Нух улы, Нух Ламек улы, ³⁷ Ламек Метушелах улы, Метушелах Енок улы, Енок Ярет улы, Ярет Махалалел улы, Махалалел Кенан улы, ³⁸ Кенан Енош улы, Енош Шит улы, Шит Адам-ата улы, ал Адам-ата Қудай улы.

Төртінші бап

Ийсаның сыналығуы

¹ Ийса Мухаддес Руўхка толып, Иордан дәрьясынан қайтып келгенде, Руўх Оны шөл далаға алып барды. ² Оны шайтан сол жерде қырық күн сынады. Ол бул күнлери хеш нәрсе жемеди. Олар өткеннен соң, ақыры аш болды.

³ Сонда шайтан Ийсаға:

– Егер Сен Қудайдың Улы болсаң, мына тасқа буйыр, ол нанға айлансын, – деди.

⁴ Ийса оған жуўап берип:

– Мухаддес Жазыўда: *«Адам тек ғана нан менен жасамайды»**, – деп айтылған, – деди.

⁵ Сонда шайтан Ийсаны бир бийик жерге шығарды да, Оған бир демде дүньяның барлық патшалықларын көрсетип, ⁶ Оған:

– Мен усы мәмлекетлердің пүткіл бийлигин хәм олардың сән-салтанатларын Саған беремен. Өйткени олар маған берилген, оларды қәлеген адамыма беремен. ⁷ Егер маған табынсаң, хәммеси Сеники болады, – деди.

⁸ Ийса оған жуўап берип:

– Мухаддес Жазыўда: *«Қудай-Ийеңе сыйынып, тек Оған хызмет ет»***, – деп айтылған-ғо, – деди.

⁹ Соңынан шайтан Ийсаны Ерусалимге апарып, Ибадатхананың төбесине турғызып қойды да, Оған:

– Егер Сен Қудайдың Улы болсаң, Өзинди бул жерден төменге тасла, ¹⁰ себеби былай деп жазылған-ғо: *«Ол Өз периштелерине Сени сақлап қалыўға буйрық береді. ¹¹ Аяғыңды тасқа урып алмауың ушын, олар Сени қолларында көтерип алып кетеді»****, – деди.

¹² Ийса шайтанға:

– *«Қудай-Ийеңди сынама!»*****, – деп айтылған-ғо, – деди.

¹³ Шайтан хәмме сынаўларын тамамлағаннан кейин, ўақытша Ийсаның қасынан кетті.

* 4:4 Мухаддес Нызамды қайталаў 8:3.

** 4:8 Мухаддес Нызамды қайталаў 6:13.

*** 4:10-11 Забур 90:11-12.

**** 4:12 Мухаддес Нызамды қайталаў 6:16.

Ийсаның Галиладағы ұазы

¹⁴ Мухаддес Руұхтың күшине толған Ийса Галилаға қайтып келди хәм Ол туұралы хабар пүткил дөгерекке тарқады. ¹⁵ Ийса олардың мәжилисханаларында* тәлим берди хәм Ол хәмме адамлар тәрепинен алғысланды.

Насыралылардың Ийсаны қабыл алмауы

¹⁶ Ийса Өзи өскен Насыра қаласына келип, Өз әдети бойынша дем алыс күни** мәжилисханаға кирди. Ийса оқыў ушын орнынан турғанда, ¹⁷ Оған Ийшая пайғамбардың кітабы берилди. Ол кітапты ашып, мына аятлар жазылған жерди тапты:

¹⁸⁻¹⁹ *«Жаратқан Ийемнің Руұхы Мениң үстимде.*

Өйткени Ол Мени жарлыларға Хош Хабар жәриялаў ушын тайынлады***.

Ол Мени тутқынлардың азат болатуғынын, соқырлардың көретуғынын хабарлаўға, азап шеккенлердің еркинликке шығыўы ушын хәм

Жаратқан Ийемиздің мийримлилик жылын жәриялаў ушын жиберди****.

²⁰ Сонынан Ийса кітапты жаўды да, оны хызметкерге берип, орнына отырды. Мәжилисханадағы хәмме адамлар Оған тигилип қалды. ²¹ Ийса оларға сөйлей баслап:

— Усы Мухаддес Жазыўлар бүгин, сизлер еситкен ұақытта орынланды, — деди.

²² Хәмме Ийсаны мақтады хәм Оның аўзынан шыққан шешен сөзлерине хайран қалысып:

— Бул — Юсуптың баласы емес пе? — дести.

²³ Ийса оларға былай деди:

— Сизлер, әлбетте, Маған: «Шыпакер, өзиңди өзиң емле», — деген нақылды айтып, «Бизлер Капарнахумда ислеген ислерің хаққында еситтик. Бул жерде, Өз ана журтыңда да соларды исле!» — демекши-сизлер. ²⁴ Ийса даўам етип: — Сизлерге шынын айтаман: хеш бир

* 4:15 *Мәжилисхана* — грекше «синагога». Яхүдийлердің Қудайға хызмет ететуғын хәм Қудайдың сөзин үйренетуғын орны.

** 4:16 *Сөзбе-сөз*: шемби күни.

*** 4:18-19 *Сөзбе-сөз*: майлады. (Қудайдың тапсырған жұмысы ушын майланып, тайынланыў.)

**** 4:18-19 *Ийшая* 61:1-2.

пайғамбар өз ұатанында қабыл алынбайды. ²⁵ Сизлерге хақыйқатын айтаман: Илияс пайғамбардың заманында үш жыл, алты ай аспан жаўылып, жаўын болмай, елде аўыр ашаршылық болғанда, Израил елинде көп жесир хаяллар бар еди. ²⁶ Бирақ Илияс олардың хеш биреўине жиберилмей, тек Сидон елинің Сарафат қаласындағы бир жесир хаялға жиберилген еди. ²⁷ Сол сыяқлы, Елиша пайғамбардың заманында да Израилда мақаў кесел болып аўырғанлар көп еди. Бирақ, тек сириялы Наманнан басқа хеш ким аўырыўынан жазылған жоқ, — деди.

²⁸ Буны еситкен мәжилисханадағылардың барлығы қатты ашыўға минди. ²⁹ Орынларынан турып, Ийсаны қаладан қуўып шығарды да, Оны тик жардан таслап жиберіў ушын, сол қала қурылған таўдың басына алып барды. ³⁰ Бирақ Ийса олардың арасынан өтип, Өз жолына түсти.

Ийсаның жинди қуўып шығарыўы

³¹ Ийса Галиладағы Капарнахум қаласына келди хәм дем алыс күни халыққа тәлим берди. ³² Халық Ийсаның тәлиминен хайран қалды, себеби Оның сөзинде бийлик бар еди.

³³ Мәжилисханада жинге шалынған, жаўыз руўхлы бир адам бар еди. Ол бәлент даўыс пенен бақырып:

³⁴ — О, Насыралы Ийса! Бизлер менен не жумысың бар? Сен бизлерди жоқ етиўге келдің бе? Сениң ким екенинди билемен, Сен — Қудайдың Мухаддесисең! — деди.

³⁵ Ийса оған кейип:

— Үнинди өшир де, оннан шығып кет! — деди.

Сонда жин адамды хәммениң көз алдында жерге қулатты да, хеш зыян тийгизбей, оннан шығып кетти.

³⁶ Хәмме таң қалысып, бир-бирине:

— Бул не гәп? Ол жаўыз руўхларға бийлик хәм құдирет пенен буйрық бергенде, олар шығып кетеди-ғо, — дести.

³⁷ Солай етип, Ийса туўралы хабар сол үлкедеги барлық жерлерге жайылды.

Ийсаның көп аўырыўларға шыта беруі

³⁸ Ийса мәжилисханадан шығып, Симонның үйине барды. Симонның қәйин енесиниң қатты ыссылығы көтерилип, аўырып жатырған еди. Олар Иисадан оны көриўди өтиниш етти. ³⁹ Ийса хаялдың бас ушында турып ыссылыққа тыйым салғанда, хаялдың ыссылығы түсти. Хаял дәрриў орнынан турып, оларға хызмет етти.

⁴⁰ Куяш батарда хэмме хэр түрли кеселлерге шалынған адамларын Ийсаға алып келди. Ийса олардың хэр бириниң үстине колын койып, шыпа берди. ⁴¹ Көп адамлардан жинлер шығып баратырып: «Сен – Қудайдың Улысан!» – деп бакыратуғын еди. Бирақ Ийса оларға кейип, сөйлеўге тыйым салды. Өйткени олар Оның Масих экенин билетуғын еди.

Ийсаның мәжлисханаларда ўаз айтыўы

⁴² Таң атқанда Ийса үйден шығып, аўлақ жерге кетти. Халық Оны излеп қасына келди хэм оларды таслап кетпеўи ушын, Оны алып қалмақшы болды. ⁴³ Бирақ Ийса оларға:

– Қудай Патшалығы туўралы Хош Хабарды басқа қалаларда да жәриялаўым керек, себеби Мен сол ушын жиберилгенмен, – деди.

⁴⁴ Солай етип, Ийса Яхудиядағы мәжлисханаларда ўаз айтып жүрди.

Бесинши бап

Ийсаның дәслепки шәкиртлери

¹ Бир күни Ийса Генесарет көлиниң жағасында турғанда, халық Қудайдың сөзин еситиў ушын Оның жанында тығылысып турды.

² Сонда Ийса көлдин жағасында турған еки қайықты көрди. Ал балықшылар қайықтан түсип, аўларын жуўып атырған еди. ³ Қайықлардың бири Симонға тийисли еди. Ийса оған минип, Симоннан жағадан бираз арманырақ жүзип барыўын өтинди де, қайықта отырып, халыққа тәлим бере баслады.

⁴ Сөзин тамамлағаннан соң, Симонға:

– Тереңирек жерге жүзип барып, балыққа аў сал, – деди.

⁵ Симон Оған жуўап берип:

– Устаз! Бизлер түни менен мийнет етип, хеш нәрсе тута алмадық. Бирақ, Сениң сөзин бойынша аў саламан, – деди.

⁶ Олар усылай ислегенде, көп балық тутқанлығы соншелли, хәтте, аўлары да жыртыла баслады. ⁷ Сонда олар басқа қайықтағы шериклерине белги берип, жәрдемлесиўге шақырды. Жолдаслары келип, еки қайықты да суўға батар дәрежеде балыққа толтырды.

⁸ Буны көрген Симон Петр Ийсаның аяғына жығылып:

– Ийем! Мениң қасымнан кет, өйткени мен ғүнакар адамман, – деди.

⁹ Себеби өзлериниң буншама көп балық аўлағанына өзи де, қасындағылар да хайран қалған еди. ¹⁰ Симонның шериклери болған

Зебедейдің уллары Яқып пенен Юхан да усындай аўхалда еди. Ийса Симонға:

– Қорқпа, буннан былай адамларды аўлайтуғын* болсаң, – деди.

¹¹ Сонда олар қайықтарын жағаға шығарды да, хәммесин қалдырып, Ийсаның изине ерди.

Ийсаның мақаў кесел болған адамға шыпа беруі

¹² Ийса бир қалада болғанда, пүткил денеси мақаў кесел болған бир адам келди. Ол Ийсаны көріп, аяғына жығылды да:

– Ийем! Егер Сен қалесең, мени мақаў кеселден тазалай аласаң-ға, – деп жалынды.

¹³ Ийса қолын созып, оған тийгизди де:

– Қәлеймен, тазалан! – деди.

Ол сол ўақытта-ақ мақаў кеселден тазаланды.

¹⁴ Ийса оған:

– Буны хеш кимге айтпа! Тек руўханийге барып, өзинди көрсет те, мақаў кеселден тазаланғаныңды адамларға дәлиллеў ушын, Муўса буйырған қурбанлықты бер, – деп буйырды.

¹⁵ Бирақ Ийса хаққында хабар бурынғыдан да көбирек жайылды. Көп халық Оны тыңлап, аўырыўларына шыпа алыў ушын, Оның алдына ағып келе берди. ¹⁶ Ал Ийса аўлақ жерге барып, дуўа ететуғын еди.

Ийсаның ләң адамға шыпа беруі

¹⁷ Бир күни Ийса тәлим берип отырғанда, Галила менен Яхудияның барлық аўылларынан хәм Ерусалимнен келген парисейлер** менен диний муғаллимлер Оның қасында еди. Ал Ийсада аўырыўларға шыпа беруіши Жаратқан Ийемиздің күдирети бар еди.

¹⁸ Сонда биреўлер ләң болған адамды төсеги менен көтерип алып келди. Олар Ийсаның алдына оны қойыў ушын, үйге киргизиўге тырысты. ¹⁹ Адамлардың көплигинен алып кире алмаған олар тамның басына шықты. Оны ашты да, ләң адамды төсеги менен ортаға, Ийсаның алдына түсирди. ²⁰ Ийса олардың исенимин көріп:

– Достым, сениң гүналарың кеширилди, – деди.

* 5:10 *Адамларды аўлайтуғын адам* – Қудайдың жолына түсириўши.

** 5:17 *Парисейлер* – Ийсаның заманында яхудий халқының күшли диний топары.

²¹ Диний муғаллимлер менен парисейлер: «Қудайға тил тийгизип турған Бул ким? Гүналарды жалғыз Қудайдан басқа ким кешире алады?» – деп ишлеринен ойлай баслады.

²² Ийса олардың не ойлағанын билип, оларға:

– Ишлериңизден неге бундай нәрселерди ойлап турсызлар? ²³ Қайсысын айтыу аңсатырақ: «Гүналарың кеширилди», – деу ме ямаса: «Орныңнан турып, жүре бер», – деу ме? ²⁴ Бирақ, Адам Улының* жер бетинде гүналарды кешириуге бийлиги бар екенін билип қойыңлар, – деп жууап берди де, ләң адамға: – Саған айтаман: орныңнан турып, төсегинди ал да, үйине бар! – деди.

²⁵ Сонда ләң адам хәммениң көз алдында дәрхал орнынан турып, өзи жатқан төсегин алды да, Қудайды алғыслап үйине қайтты. ²⁶ Хәмме қатты таң қалысып, Қудайға мақтаулар айтты. Олар қорқынышқа толып:

– Бизлер бүгин таң қаларлық ислер көрдик, – дести.

Ийсаның Лебийди шақырыуы

²⁷ Соннан кейін, Ийса сол жерден шығып, салық кенсесінде отырған Лебий атлы салықшыны көрди де, оған:

– Изиме ер! – деди.

²⁸ Ол орнынан турды да, хәмме нәрсесін қалдырып, Ийсаның изине ерди.

²⁹ Лебий өз үйінде Ийса ушын үлкен зыяпат иследи. Олар менен бирге көплеген салықшылар хәм басқа да адамлар дастурханлас болды. ³⁰ Парисейлер менен диний муғаллимлер Ийсаның шәкиртлерине наразылық билдирип:

– Сизлер неге салықшылар хәм гүнакарлар менен бирге ишип-жеп отырсызлар? – деди.

³¹ Ийса оларға жууап берип:

– Шыпакерге дени саулар емес, ал ауырыулар мүтәж. ³² Мен хақ адамларды емес, ал гүнакарларды тәубеге шақырыуға келдим, – деди.

Ораза хаққында сорау

³³ Олар Ийсаға:

– Яқьяның шәкиртлери жийи-жийи ораза тутып, дуа етеди. Парисейлердің шәкиртлери де солай ислейди. Ал Сениң шәкиртлерин ишип-жеп жүрипти, – деди.

³⁴ Ийса оларға:

---

* 5:24 *Адам Улы* – Ески Келисимде үәде етилген Қутқарыушы Масихтын бир аты.

– Күйеу өзлери менен бирге болғанда, тойға келгенлерди ораза тутууға мәжбүр ете аласыздар ма? ³⁵ Бирак, олардан күйеуді тартып алып кетилетуғын күнлер келеди, олар сонда, сол күнлери ораза тұтады, – деди.

³⁶ Ийса оларға және бир тымсал айтып, былай деди:

– Ҳеш ким жаңа кийимнен жырттып алып, ески кийимге жамау салмайды. Олай етсе, жаңа кийим де жырттылып қалады, жаңа жамау да ески кийимге үйлеспейди. ³⁷ Ҳеш ким жаңа шарапты да ески меске қуймайды. Олай етсе, жаңа шарап мести жарып ағып кетеди, мес те бузылады. ³⁸ Жаңа шарапты жаңа меске қуйыу керек. ³⁹ Ҳеш ким ески шарапты ишип көріп, жаңасын қалемейди: өйткени «ескиси жақсырақ», – дейди.

Алтыншы бап

Дем алыс күни хаққында тартыс

¹ Бир дем алыс күни* Ийса бийдай атызының арасы менен өтип баратырғанда, Оның шәкиртлери бийдай масақларын үзип алып, алақанлары менен уқалап жей баслады. ² Гейпара парисейлер оларға:

– Сизлер неге дем алыс күнинде ислеуге болмайтуғын исти ислеп атырсызлар? – деди.

³ Ийса оларға жууап берип:

– Өзи де, қасындағылар да аш болғанда Дауыттың не ислегенин сизлер оқымағансызлар ма? ⁴ Ол Қудайдың Үйине кирип, тек руханилерге ғана жеуге болатуғын Қудайға арналған нанларды өзи де жеп, қасындағыларға да берген емес пе? – деди.

⁵ Және оларға:

– Адам Улы дем алыс күнинің де ийеси, – деди.

⁶ Ийса басқа бир дем алыс күни мәжилисханаға кирип, тәлим бере баслады. Сол жерде оң қолы ләң бир адам бар еди. ⁷ Диний мұғаллимлер менен парисейлер Ийсадан айып табыу ушын, дем алыс күни аұырыуларға шыпа бермес пе екен деп, Оны аңлды. ⁸ Бирақ Ийса олардың усы ойын билип, қолы ләң адамға:

– Орныңнан турып, ортаға шық, – деди.

Ол орнынан турып, ортаға шықты.

⁹ Сонда Ийса оларға:

– Сизлерге бир сорау берейин: нызам бойынша дем алыс күни не ислеген дурыс: жақсылық па ямаса жаманлық па? Адамның жанын қутқарыу ма ямаса набыт қылыу ма? – деди.

---

* 6:1 Сөзбе-сөз: шемби күни.

¹⁰ Ийса этирапындағылардың хәммесине қарап шықты да, қолы ләң адамға:

– Қолыңды соз, – деди.

Ол солай ислегенде, қолы бұрынғыдай сап-сау болып қалды.

¹¹ Сонда олар қатты ашыуға минип, Ийсаға не ислеу керек екенін өз ара кеңесе баслады.

Ийсаның он еки елшисин таңлауы

¹² Сол күнлери Ийса дуға етиу үшін тауға шықты хәм түнди Қудайға дуға етиу менен өткизди. ¹³ Таң атқанда, Өз шәкиртлерин жанына шақырып алып, арасынан он екисин таңлап алды да, оларды «елшилер» деп атады. ¹⁴ Олар: Ийса Петр деп атаған Симон хәм оның иниси Андрей, Яқып пенен Юхан, Филип пенен Бартоломей, ¹⁵ Матта менен Томас, Алпейдің улы Яқып пенен ұатансүйер деп аталған Симон, ¹⁶ Яқыптың улы Яхуда хәм кейин Ийсаға сатқынлық ислеген Яхуда Искариот.

Ийсаның тәлийматы хәм шыпа беруи

¹⁷ Ийса олар менен бирге таудан төмен түсип, бир тегислик жерге келип турды. Сол жерде Оның көплеген шәкиртлери, пүткил Яхудия хәм Ерусалимнен, Тир хәм Сидондағы үлкен теңиз жағасынан келген көп халық бар еди. ¹⁸ Олар Ийсаны тыңлауға хәм өз кеселликлерине шыпа табыуға келген еди. Жауыз руұхлардан азап шеккен адамлар да келип, шыпа тапты. ¹⁹ Пүткил халық Ийсаға қол тийгизиуге тырысатуғын еди. Себеби Оннан күш шығып, хәммеге шыпа беретугын еди.

Бахытлылар хәм бахытсызлар

²⁰ Ийса шәкиртлерине қарап былай деди:

– Жарлы болғанлар, сизлер бахытлысызлар!

Себеби Қудайдың Патшалығы сизлердики.

²¹ Хәзир аш болып жүргенлер, сизлер бахытлысызлар!

Себеби тоқ боласызлар.

Хәзир жылап жүргенлер, сизлер бахытлысызлар!

Себеби күлесизлер.

²² Адамлар сизлерди Адам Улы үшін жек көрсе, араларынан шетлетсе, хорлап, атларыңызға дақ түсирсе, сизлер бахытлысызлар!

²³ Сол күни қууанып, шадлыққа бөлениңлер! Өйткени сизлердің аспандағы сыйлығыңыз үлкен. Олардың ата-бабалары да пайғамбарларға усылай ислеген.

²⁴ Бирак, хәй байлар, сизлер хәсирет шегесизлер!

Себеби сизлер өз хәзлигинизди әлле қашан алып болдыңлар.

²⁵ Хәзир тоқ болғанлар, сизлер хәсирет шегесизлер!

Себеби сизлер аш қаласызлар.

Хәзир күлип атырғанлар, сизлер хәсирет шегесизлер!

Себеби сизлер өкирип жылайсызлар.

²⁶ Хәмме сизлерди мақтаса, сизлер хәсирет шегесизлер!

Себеби олардың ата-бабалары жалған пайғамбарларға усылай ислеген.

Душпанларыңызды сүйиңлер!

²⁷ – Бирак, Мени тыңлап отырған сизлерге айтатуғыным:

Душпанларыңызды сүйиңлер,

өзлериңизди жек көретуғынларға жақсылық исленлер.

²⁸ Сизлерди ғарғайтуғынларға жақсы тилек тиленлер,

капа қылатуғынлар ушын дуға етинлер.

²⁹ Бетиннің бир жағына урғанға екинши бетинди де тут.

Шапаныңды тартып алғанға көйлегинди де алыуға рухсат ет!

³⁰ Сеннен сораған хәр бир адамға бер,

сеникин алғаннан қайтарып бериўди талап қылма!

³¹ Адамлардың сизлерге не ислегенин қәлесенлер,

сизлер де оларға соны исленлер!

³² Егер сизлер өзлериңизди сүйгенлерди ғана сүйсенлер, бул ушын қандай алғыс аласызлар? Гүнакарлар да өзлерин сүйгенлерди сүйе-ди-ғо. ³³ Егер өзлериңизге жақсылық ислегенлерге ғана жақсылық ислесенлер, бул ушын қандай алғыс аласызлар? Гүнакарлар да усылай ислейди-ғо. ³⁴ Егер сизлер қайтарып алыўдан үмит етип, қарыз берсенлер, бул ушын қандай алғыс аласызлар? Гүнакарлар да қанша қарыз берсе, сонша қайтарып алыў ушын, гүнакарларға қарыз береди-ғо. ³⁵ Бирак сизлер душпанларыңызды сүйиңлер. Жақсылық қылып, хеш нәрсе дәметпей, қарыз беринлер. Сонда сизлер үлкен сыйлық алып, құдиретли Қудайдың балалары боласызлар. Өйткени Ол жақсылықты билмейтуғынларға да, жаман адамларға да мийримли. ³⁶ Солай етип, Әкеңиз мийрим-шәпәәтли болғаны сыяқлы, сизлер де мийрим-шәпәәтли болыңлар.

Басқаларды хұким етпеңлер!

³⁷ – Басқаларды хұким етпеңлер, сонда сизлер де хұким етилмейсиз. Айыппаманлар, сонда сизлер де айыпланбайсыз. Кешириңлер, сонда сизлер де кеширилесиз. ³⁸ Бериңлер, сонда сизлерге де бериледи. Басып, силкитип толтырылған, тасып төгилген мөлшер менен

етеклеринизге салып бериледи. Сизлер қандай өлшем менен өлшеп берсеңдер, Құдай да сизлерге сондай өлшем менен өлшеп береді.

³⁹ Ийса оларға және бір тымсал айтты:

— Соқырды соқыр жетелеп жүре ала ма? Екеуі де бір шуқырға кулап түспей ме? ⁴⁰ Шәкірт устазынан уллы емес. Бірақ хәр бир адам билимин жетилистиргеннен кейин, өз устазындай болады. ⁴¹ Сен неге туұысканыңның көзиндеги шөпти көрип турып, өз көзиндеги қаданы сезбейсең? ⁴² Өз көзиндеги қаданы көрмей турып, қалай: «Туұысканым, қәне, көзиндеги шөпти шығарып алайын», — деп туұысканыңа айта аласаң? Хәй, еки жүзлі! Дәслеп өз көзиндеги қаданы шығар, сонда анық көрип, туұысканыңның көзиндеги шөпти шығара аласаң.

Терек мийүесинен билинер

⁴³ — Жаман мийүе беретугын жақсы терек хәм жақсы мийүе беретугын жаман терек жок. ⁴⁴ Хәр бир терек мийүесинен билинеди: хеш ким шенгелден әнжир жыйнамайды, тикенликтен жүзим термейди. ⁴⁵ Жақсы адам кеўлиндеги жақсы ғәзийнесинен жақсылық шығарады, ал жаман адам кеўлиндеги жаман ғәзийнесинен жаманлық шығарады. Адамның кеўли неге толып тасса, аўзынан сол шығады-ғо.

⁴⁶ Неге сизлер Мени: «Ийем, Ийем» деп шақырып, айтқанларымды қылмайсызлар? ⁴⁷ Маған келип, сөзлеримди тыңлап, оларды орындайтуғын адамның кимге уқсайтуғынын сизлерге айтайын: ⁴⁸ ол — жерди терең етип қазып, тийкарын жар тас үстине қалап, үй салған адамға уқсайды. Сел тасып, сол үйди соққылағанда, үй бекем салынғанлығы себепли, оны қозғалта алмайды. ⁴⁹ Бірақ сөзлеримди еситсе де, оны орындамайтуғын адам үйин жер үстине тийкарсыз салған адамға уқсайды. Суўлар тасып, бул үйди соққылағанда, ол сол ўақытта-ақ кулап, қатты қыйралып қалады.

Жетинши бап

Римли жүзбасының исеними

¹ Ийса Өзин тыңлап турған халыққа хәмме сөзин айтып болғаннан соң, Капарнахумға кетти. ² Сол жерде бир римли жүзбасының қәдірлейтуғын хызметшиси аўырып, өлим төсегинде жатырған еди. ³ Жүзбасы Ийса туўралы еситип, Ол келип, хызметшиме шыпа бермес пе екен деп, өгиниш етиў ушын, Оған яхудийлердің ақсақалларын жиберди. ⁴ Олар Ийсаның қасына келди де, қатты өгиниш етип:

— Ол Сениң жәрдем берийүиңе минәсип. ⁵ Себеби ол халқымызды жақсы көреді, бизлерге мәжилисхана да салып берди, — деди.

⁶ Ийса олар менен бирге кетти. Ол үйге жакынлап калганда, жүзбасы Оған досларын жиберип, былай деп айткызды:

– Әўере болмай-ақ кой, Ийем! Сениң шаңарағыма келиўиңе мен ылайықлы емеспен. ⁷ Сонлықтан өзимниң Саған барыўымды да минәсип көрмедим. Тек бир сөз айтсаң болды, хызметшим жазылып кетеди. ⁸ Өйткени мен де биреўдиң кол астындағы адамман, өзиме бағынышлы әскерлерим де бар. Олардың биреўине: «бар» десем, барады, екинчисине «кел» десем, келеди. Кулыма: «мынаны исле» десем, ислейди.

⁹ Бул сөзлерди еситкен Ийса таң қалды хәм изине ерип киятырған халыққа бурылып:

– Сизлерге айтатуғыным: Мен бундай исенимди Израилда да ушыратпаған едим, – деди.

¹⁰ Жиберилгенлер үйге қайтып келгенде, аўырыў хызметшиниң жазылып кеткенин көрди.

Жесир ҳаялдың баласының тирилиўи

¹¹ Арадан көп өтпей, Ийса Наин деген қалаға келди. Оның менен шәкиртлери хәм көп халық бирге жүрди. ¹² Ийса қала дәруазасына жакынлағанда, бир жесир ҳаялдың жалғыз баласының өлигин көтерип шығарып атыр еди. Қаланың көп адамлары ҳаял менен бирге жүрип киятыр еди. ¹³ Ийемиз ҳаялды көргенде жаны ашып:

– Жылама! – деди.

¹⁴ Ийса жакынлап келип, табытқа колын тийгизгенде, табыт көтерип киятырғанлар тоқтап қалды. Ол:

– Хәй жас жигит, саған айтаман: орныңнан тур! – деди.

¹⁵ Өли тикейип отырды да, сөйлей баслады. Ийса оны анасына тапсырды.

¹⁶ Хәммени қорқыныш бийлеп:

– Арамызда уллы пайғамбар пайда болды. Қудай Өз халқына жәрдемге келди, – деп Қудайға алғыс айтты.

¹⁷ Ийса туўралы бул хабар пүткил Яхудия үлкесине хәм дөгеректеги жерлерге жайылды.

Ийса хәм Шомылдырыўшы Яқья

¹⁸ Шәкиртлери Яқьяға болып өткен ўақыялар ҳаққында хабарлады. ¹⁹ Яқья шәкиртлериниң екеўин шақырып алып: «Келетуғын Қутқарыўшы Сенбисең ямаса басқа биреўди күтиўимиз керек пе?» – деп сораў ушын, оларды Ийемизге жиберди.

²⁰ Олар Ийсаға келип:

– Шомылдырыўшы Яқыя бизлерди: «Келетуғын Қутқарыўшы Сен бе ямаса басқасын күтейик пе?» – деп сораў ушын, Саған жиберди, – деди.

²¹ Сол ўақытта Ийса аўырыў менен кеселлерге хәм жаўыз руўхларға шалынған көплеген адамларға шыпа берип, көп соқырлардың көзин ашқан еди. ²² Ийса оларға жуўап берип:

– Барыңлар, еситип-көргенлериңизди Яқыяға билдириндер. Соқырлардың көрип, ақсақ болғанлардың жүрип, мақаў кесел болғанлардың тазаланып, геренлердиң еситип, өлгенлердиң тирилип, Хош Хабардың жарлыларға жәрияланып атырғанын айтып бериңдер.

²³ Маған гүмансыз исенгенлер бахытлы! – деди.

²⁴ Яқыяның жиберген адамлары қайтып кеткеннен соң, Ийса халыққа Яқыя туўралы былай деп айта баслады:

– Сизлер шөл далаға нени көриўге бардыңлар? Самал тербеткен камысты ма? ²⁵ Нени көриўге бардыңлар? Жипек кийим кийген бир адамды ма? Бирақ хасыл кийим кийип, байлықта жасайтуғынлар патша сарайларында болады-ғо. ²⁶ Солай етип, нени көриўге бардыңлар? Пайғамбарды ма? Аўа, Мениң сизлерге айтатуғыным: ол – пайғамбардан да уллы. ²⁷ Бул адам хакқында Мухаддес Жазыўда былай деп айтылған: «*Мине, Мен Сеннен бұрын Өз хабаршымды жиберемен, ол Сениң баратуғын жолыңды алдыңнан таярлап қояды*»*. ²⁸ Сизлерге айтатуғыным: хаялдан туўылғанлардың арасында Шомылдырыўшы Яқыядан уллы адам жоқ. Бирақ Қудай Патшалығындағы ең кишкене адам да оннан уллы.

²⁹ Буны еситкен пүткил халық, хәтте, салықшылар да Қудайдың хаклығын мойынлады. Себеби олар Яқыяның қолынан шомылдырылған еди. ³⁰ Бирақ парисейлер менен нызам муғаллимлери Қудайдың оларға арнаған еркин қабыл алмады. Өйткени олар Яқыяның қолынан шомылдырылыўдан бас тартқан еди.

³¹ Ийса және:

– Хәзирги әўладтың адамларын кимге уксатайын, олар кимлерге мегзейди? ³² Олар базарда бир-бирине қышқырысып:

«Сизлерге сыбызғы шерттик, бирақ сизлер ойнамадыңлар!

Сизлерге жоқлаў айттық, бирақ сизлер жыламадыңлар!» – деп отырған балаларға уксайды. ³³ Себеби Шомылдырыўшы Яқыя келип, нан да жемеди, шарап та ишпеди. Ал сизлер оны: «Жин урған», – дейсизлер. ³⁴ Адам Улы келип, жеп те, ишип те жүр, сизлер Оны: «Мине, тамақсаў хәм арақхор адам, Ол салықшылар менен гүнакарлардың досты», – дейсизлер. ³⁵ Ал Қудайдың даналығы оны қабыл ететуғынлардың хәммеси арқалы ақланады, – деди.

* 7:27 Малахия 3:1.

Ийса хәм гүнакар хаял

³⁶ Парисейлердин бири Ийсаны аўқатқа мирәт етти. Ийса парисейдин үйине кирип, дастурхан этирапына отырды. ³⁷ Сол қалада жасаўшы бир гүнакар хаял Ийсаның парисейдин үйинде, дастурхан басында отырғанын билип, ишинде этир майы бар мәрмер ыдыс алып келди. ³⁸ Ол артта, Ийсаның аяқ бетинде турып жылап, көз жасларын Ийсаның аяқларына төге баслады хәм оларды шашлары менен сүртти. Оның аяқларын сүйип, ийис май менен майлады. ³⁹ Ийсаны мирәт еткен парисей буны көрип, ишинен:

– Егер Ол пайғамбар болса, Оған қолын тийгизип турған хаялдың кимлигин хәм оның қандай хаял екенин билер еди. Ол – гүнакар хаял-ғо, – деди.

⁴⁰ Ийса оған:

– Симон, саған айтатуғын бир аўыз сөзим бар, – деди.

– Айта бер, Устаз! – деди Симон.

⁴¹ Ийса оған:

– Бир қарыз бериўшиниң еки қарыздары бар екен: биреўиниң бес жүз, екіншисиниң елиў динар* қарызы болыпты. ⁴² Бирақ олардың төлейтуғын хеш нәрсеси болмағанлықтан, ол екеўиниң де қарызынан кешипти. Қәне, айтшы, олардың қайсысы оны көбирек сүйеди? – деди.

⁴³ Симон:

– Мениң ойымша: қарызы көбирек кеширилгени, – деп жуўап берди.

– Дурыс айтасаң, – деди Ийса оған.

⁴⁴ Соңынан хаялға бурылып, Симонға:

– Бул хаялды көрип турсаң ба? Үйиңе келгенимде, сен Маған аяқларымды жуўатуғын суў да бермедин. Ал ол көз жаслары менен аяқларымды жуўып, шашлары менен сүртти. ⁴⁵ Сен Мени сүймедин, ал ол Мен келгеннен бери аяқларымды тоқтамастан сүйип атыр. ⁴⁶ Сен басыма май да жақпадың, ал ол аяқларыма ийис май жақты. ⁴⁷ Сонлықтан саған айтатуғыным: оның көп гүналары кеширилди. Сүйиспеншилигиниң күшли болыўының себеби – сол. Ким аз кеширилсе, сол аз сүйеди, – деди.

⁴⁸ Соңынан хаялға:

– Гүналарың кеширилди, – деди.

⁴⁹ Сонда Ийса менен бирге дастурхан басында отырғанлар өз ара:

---

* 7:41 *Бир динар* – жұмысшының бир күнлик ис хакысы.

– Гүналарды да кеширетуғын бул ким өзи? – дести.

⁵⁰ Ал Ийса хаялға:

– Исенимиң сени кутқарды, тынышлық пенен бара бер, – деди.

Сегизинши бап

Ийсаның изине ерген хаяллар

¹ Соңынан Ийса қала хәм аўылларды аралап, Қудай Патшалығының Хош Хабарын жәриялап жүрди. Ийса менен бирге он еки шәкирти, ² және де, жаўыз руўхлардан хәм аўырыўлардан азат болған бир неше хаяллар да болды. Олар: ишинен жети жин шыққан магдалалы деп аталған Мәриям, ³ Хиродтың сарай басқарыўшысы Хузаның хаялы Юханна, Сузанна хәм басқа да көплеген хаяллар Ийсаға хәм Оның шәкиртлерине өз мал-мүлки менен хызмет ете-туғын еди.

Туқым себиўши туўралы тымсал

⁴ Хәр түрли қалалардан адамлар келип, көп халық жыйналғанда, Ийса тымсал менен сөз баслады:

⁵ – Бир туқым себиўши өз туқымын себиўге шығыпты. Ол сепкенде, туқымлардың гейбиреўлери жол шетине түсип, аяқ астында басылып қалыпты. Аспандағы куслар оларды шоқып, жеп қойыпты. ⁶ Гейбиреўлери таслақ жерге түсип, көгерип шығыпты. Бирақ ығаллық аз болғанлықтан, куўрап қалыпты. ⁷ Гейбиреўлери тикенлер арасына түсип, тикенлер олар менен бирге өсип, туншықтырып таслапты. ⁸ Ал басқалары өнимли жерге түсип, өсип шығыпты хәм жүз есе зүрәет берипти. Ийса усыларды айтып болғаннан соң даўыслап:

– Қулағы бар жақсылап еситип алсын! – деди.

Тымсаллардың мақсети

⁹ Шәкиртлери Ийсадан:

– Бул тымсал нени аңлатады? – деп сорады.

¹⁰ Ийса оларға былай деди:

– Қудай Патшалығының сырларын билиў сизлерге берилген, ал басқаларға тымсал менен айтылады. Сонлықтан да:

*«Олар қараса да, көрмейди,
Еситсе де, түсинбейди»*.*

---

* 8:10 Ийшая 6:9.

***Туқым себиўши туўралы
тымсалдың түсиндирилиўи***

¹¹ – Ал бул тымсалдың мәниси мынадай: туқым – бул Қудайдың сөзи. ¹² Жол шетине түскенлери мынадай адамларды билдиреди: олар сөзди еситеди, бирақ соң шайтан келип, олардың жүреклериндеги сөзди алып кетеди. Сонлықтан олар исене алмайды хәм қутқарылмайды. ¹³ Таслақ жерге түскенлери мынадай адамларды билдиреди: олар сөзди еситип, қуўаныш пенен қабыл етеди, бирақ тамырсыз болғанлықтан ўақытша ғана исенип, сынаў ўақты келгенде исенимнен қайтады. ¹⁴ Ал тикенлер арасына түскенлери мынадай адамларды билдиреди: олар сөзди еситеди, бирақ өмирдің тәшиўишлери, байлық хәм хәзликлер астында туншығып, олардың зүрәети писпей қалады. ¹⁵ Ал өнимли топыраққа түскенлери мынадай адамларды билдиреди: олар сөзди еситип, жақсы хәм пәк кеўиллеринде сақлап, шыдамлылық пенен зүрәет береді.

¹⁶ Хеш ким шыраны жағып, оны ыдыс пенен жаўып ямаса кәттин астына қоймайды. Керисинше, киргенлер жактылық көрсин деп, оны шыра қойғышқа қояды.

¹⁷ Өйткени ашылмайтуғын хеш қандай сыр, мәлим хәм әшкара болмайтуғын хеш қандай жасырын нәрсе жоқ.

¹⁸ Сонлықтан қалай тыңлап атырғаныңызға дыққат аўдарыңлар! Себеби кимде бар болса, оған қосымша бериледи, ал кимде жоқ болса, оның өзимде бар деп ойлап жүрген нәрсеси де тартып алынады.

***Ийсаның анасы
хәм туўысқанлары***

¹⁹ Ийсаға анасы хәм туўысқанлары келди. Бирақ халық көп болғанлықтан, Оған жақынлай алмады. ²⁰ Адамлар Ийсаға:

– Анаң менен туўысқанларың Сени көрмекши болып, сыртта тур, – деп хабарлады.

²¹ Ийса оларға жуўап берип:

– Кимлер Қудайдың сөзин тыңлап, оны орынласа, Мениң анам да, туўысқанларым да солар, – деди.

Ийсаның даўылды тоқтатыўы

²² Күнлердің биринде Ийса шәкиртлери менен қайыққа минип, оларға:

– Көлдің арғы жағасына өтейик, – деди.

Солай етип, олар жөнep кетти. ²³ Олар қайықта жүзип баратырғанда, Ийса уйықлап қалды. Көлде күшли даўыл турып, қайық суўға

тола баслады хәм олар кәүип астында калды. ²⁴ Шәкиртлери Ийсаның қасына барып:

– Устаз! Устаз! Набыт болажақпыз! – деп, Оны оятты.

Ийса орнынан турды да, самалға хәм толқынласып турған суўға тыйым салды. Сонда олар тынып, әтирап тым-тырыс болды. ²⁵ Ийса шәкиртлерине:

– Исенимиңиз кәне? – деди.

Олар корқысып, аң-таң болысып, бир-бирине:

– Бул ким Өзи? Ол самал менен суўға буйрық бергенде, олар Оған бойсынады-ғо! – дести.

Жинге шалынған адамның шыта табыўы

²⁶ Олар Галиланың қарсысында жайласқан Гадара үлкесине қайық пенен жүзип барды. ²⁷ Ийса жағаға шығыўы менен, Оған қаладан келген, жинге шалынған бир адам гезлести. Бул адам көп ўақытлардан бери кийим киймей хәм үйде жасамай, қәбирстанда жасайтуғын еди. ²⁸ Ол Ийсаны көргенде қышқырып жиберди хәм Ийсаның алдына жығылып, қатты даўыс пенен:

– Қудиретли Қудайдың Улы – Ийса! Мениң менен не жумысын бар. Өтинемен, мени қыйнама! – деди.

²⁹ Өйткени Ийса жаўыз руўхқа бул адамнан шығып кетиўди буйырған еди. Жаўыз руўх оны тез-тез тутып турғанлықтан, адамлар оны шынжыр менен байлап, кисен салып қараўыллайтуғын еди. Бирақ ол хәммесин үзип, жин тәрәпинен шөлистанға айдап алып кетилетуғын еди.

³⁰ Ийса оннан:

– Атың ким? – деп сорады.

– Үлкен топар*, – деп жуўап берди ол.

Себеби оның ишине көп жин кирген еди. ³¹ Жинлер Иисадан өзлерин туңғыйққа жибермеўин өтинди.

³² Сол жердеги таўдың етегинде үлкен шошқа падасы жайылып жүрген еди. Жинлер Иисадан шошқаларға кириўге рухсат бериўин өтинди. Ийса оларға рухсат етті. ³³ Сонда жинлер адамнан шығып, шошқаларға кирди. Шошқа падасы жуўырысып, тик жардан көлге түсти де, батып кетти.

³⁴ Болған ўақияны көрген шошқа бағыўшылар қашып кетип, қала хәм ауылларға барып хабарлады. ³⁵ Адамлар болған ўақияны көриў

---

* 8:30 Сөзбе-сөз: легион. Бир легион – Рим армиясында 6000 әскерден ибарат әскерий топар.

ушын Ийсаның жанына келди. Олар ишинен жинлер шыққан адамның ақыл-еси кирип, кийинип, Ийсаның аяқ бетинде отырғанын көргенде қорқып қалысты. ³⁶ Ұақыяны өз көзлери менен көргенлер жин урған адамның қалай шыпа тапқанын оларға айтып берди. ³⁷ Сонда Гадара этирапынан келген пүткил халықтың зэррелери ушып, Иисадан олардың үлкесинен кетиүйн өтинди. Ийса қайыққа минип, қайтып кетти. ³⁸ Ал жинлерден азат болған адам Ийсаға:

– Сениң менен бирге болайын, – деп жалынды.

Бирақ Ийса оған:

³⁹ – Үйиңе қайтып, Қудайдың саған не ислегенин айтып бер, – деп оны жиберди.

Ол барып, Ийсаның оған не ислегенин пүткил қалаға жәриялады.

*Тирилген қыз
хәм шыпа тапқан хаял*

⁴⁰ Ийса қайтып келгенде, халық Оны қууаныш пенен қабыл алды. Өйткени хәмме Оны күтип турған еди. ⁴¹ Сонда мәжилисхананың баслығы болған Яир атлы бир адам келип, Ийсаның аяғына жығылды да, үйине кириүйн өтинди. ⁴² Себеби оның он еки жаслар шамасындағы жалғыз қызы өлим төсегинде жатыр еди.

Ийса жүрип киятырғанда, халық Оны жән-жағынан қысып баратыр еди. ⁴³ Сол жерде он еки жыл бойы қан кетип аұырып, хеш кимнен шыпа таба алмаған бир хаял бар еди*. ⁴⁴ Хаял Ийсаның арт бетинен жақынлап келип, Оның кийиминиң шетине қолын тийгизди. Сол ұақытта-ақ хаялдың қан кетиүйи тоқтады.

⁴⁵ Сонда Ийса:

– Маған ким қолын тийгизди? – деп сорады.

Хеш ким мойнына алмағаннан соң, Петр:

– Устаз! Халық Сени қоршап, жән-жағыңнан қысып тур-ғо, – деди.

⁴⁶ Бирақ Ийса оған:

– Маған биреу қолын тийгизди, өйткени Мен Өзимнен бир күш шыққанын сездим, – деди.

⁴⁷ Хаял жасырына алмайтуғынын билип, қалтырап Ийсаның алдына келди де, Оның аяғына жығылды. Өзиниң қандай себеп пенен Оған қолын тийгизгенин хәм сол ұақытта-ақ қалай шыпа тапқанын пүткил халық алдында айтып берди.

---

* 8:43 Баска нускада: «Сол жерде он еки жыл бойы қан кетип аұырып, шыпакерлерге бары-жоғын сарп етсе де, хеш кимнен шыпа таба алмаған бир хаял бар еди».

⁴⁸ Ийса оған:

– Қызым! Исенимиң сени қутқарды, тынышлық пенен бара бер, – деди.

⁴⁹ Ийса усы сөзлерди айтып тұрғанда мәжилисхана басшысының үйинен биреу келип, Яирға:

– Қызыңыз өлди, енди Устаздың тынышын алман, – деди.

⁵⁰ Бирақ Ийса буны еситип, оған:

– Қорқпа, тек исен, қызың шыпа табады, – деди.

⁵¹ Ийса үйге келгенде, Петр, Юхан, Яқып хәм қыздың ата-анасынан басқа хеш кимнің Өзи менен бирге ишке кириўине рухсат бермеді. ⁵² Хәмме қызды азалап, жылап тұрған еди. Бирақ Ийса:

– Жыламанлар, ол өлген жоқ, тек уйықлап атыр, – деди.

⁵³ Олар қыздың өлгенин билип, Ийсаның үстинен күлди. ⁵⁴ Ийса қыздың қолынан услады да, даўыслап:

– Қызалақ, орныңнан тур! – деди.

⁵⁵ Қыздың жаны қайтып кирип, ол дәрриў орнынан турды. Ийса оған жеу ушын бир нәрсе бериўди тапсырды. ⁵⁶ Қыздың ата-анасы аң-таң болды, бирақ Ийса оларға болған ўақыя хәккында хеш кимге айтпаўын буйырды.

Тоғызыншы бап

Ийсаның он еки елшисине тапсырма бериўи

¹ Ийса қасына он еки елшисин шақырып алып, оларға барлық жинлерди куўып шығарыўға хәм аўырыўларға шыпа бериўге күш хәм бийлик берди. ² Қудай Патшалығын жәриялап, аўырыў адамларға шыпа бериў ушын оларды жиберип, ³ Ийса былай деди:

– Жолға хеш нәрсе: таяқ та, қалта да, нан да, ақша да, артық киим де алманлар. ⁴ Қайсы үйге кирсеңдер де, ол жерден кеткениңизше, сол үйде болыңлар. ⁵ Егер бир қалада сизлерди қабыл алмаса, сол қаладан шығып баратырып, оларға ескертиў ретинде аяқларыңыздағы шаңды қағып кетиңдер.

⁶ Шәкиртлер жолға шықты. Олар хәмме жерде Хош Хабарды жәриялады хәм аўырыўларға шыпа берип, аўылларды аралап жүрди.

Ийса хәм Хирод

⁷ Үлке хәккымдары Хирод болып атырған барлық ўақыялар хәккында еситип, тынышсызланып қалды. Себеби гейбиреулер: «Яқыя өлимнен қайта тирилипти» десе, ⁸ басқалар: «Илияс пайда болыпты»

деп, және биреулер: «Бурынғы пайғамбарлардың бири тирилипти», — дейтуғын еди. ⁹ Ал Хирод: «Яқияның басын кестирген едим-ғо. Енди мынадай ислерди ислеп атыр деп, мен еситкен Адам ким болды екен?» — деп Ийсаны көриўдин жолын излестирди.

***Ийсаның бес мыңнан аслам
адамды тойғызыўы***

¹⁰ Елшилер қайтып келип, ислеген хәмме ислери хаққында Ийсаға айтып берди. Ийса Өзи менен бирге тек оларды ғана алып, Бетсайда деп аталған қалаға кетти. ¹¹ Бирақ халық буны билип, Ийсаның изинен келди. Ийса оларды жақсы қабыл алып, оларға Қудай Патшалығы хаққында айтты хәм шыпаға мүтәж адамларға шыпа берди.

¹² Күн кеш бола баслағанда, он еки елшиси Ийсаның алдына келип:

— Халықты жибер. Әтираптағы аўыл-елатларға барып, түнейтуғын жер менен азық-аўқат тапсын. Өйткени бизлер бир елсиз жердемиз-ғо, — деди.

¹³ Бирақ Ийса оларға:

— Оларға сизлер аўқат беринлер, — деди.

— Бизлер барып, сонша адамға азық сатып алмасақ, бес нан менен еки балықтан басқа хеш нәрсемиз жоқ, — деди шәкиртлери.

¹⁴ Себеби ол жерде бес мыңға шамалас ер адам бар еди.

Ийса шәкиртлерине:

— Оларды елиў-елиўден топқа бөлип отырғызыңлар, — деди.

¹⁵ Шәкиртлери солай ислеп, хәммесин жерге отырғызды. ¹⁶ Ийса бес нан менен еки балықты алды да, аспанға қарап, олар ушын Қудайға шүкирлик етти. Оларды сындырып, халыққа тарқатыў ушын, шәкиртлерине берди. ¹⁷ Хәмме жеп тойды. Аўысқан бөлеклерин жыйнап, үлкен он еки себет толтырды.

***Петрдиң Ийсаның Масих
екенлигин мойыңлаўы***

¹⁸ Күнлердиң биринде Ийса аўлақ жерде дуўа етип турғанда, шәкиртлери де Оның менен бирге еди. Ийса олардан:

— Халық Мени ким деп санайды? — деп сорады.

¹⁹ Шәкиртлери жуўап берип былай деди:

— Шомылдырыўшы Яқья деп санайды, ал базылары Илияс, және басқалары: «Бурынғы пайғамбарлардың бири тирилип келипти», — деседи.

²⁰ Ийса олардан:

– Ал сизлер Мени ким деп санайсызлар? – деп сорады.

Петр Оған:

– Сен – Құдайдың жиберген Масихысан*, – деп жууап берди.

***Ийсаның Өз өлими хәм қайта тирилиуі
хаққында алдын ала айтыуы***

²¹ Ийса бул тууралы хеш кимге айтпауларын оларға қатаң ескертти де:

²² – Адам Улы көп азап шегип, ақсақаллар, бас руұханийлер хәм диний муғаллимлер тәрәпинен қабыл алынбай өлтирилиуі хәм үшінши күни қайта тирилиуі тийис, – деди.

²³ Сонда Ийса хәммеге былай деди:

– Ким де ким Маған ергиси келсе, өзинен кешсин хәм хәр күни өз атанақ ағашын арқалап, Мениң изиме ерсин. ²⁴ Ким де ким өз жанын сақламақшы болса, оны жоғалтады, ал ким де ким өз жанын Мен ушын жоғалтса, ол оны сақлап қалады. ²⁵ Егер адам пүткіл дүньяны ийелегени менен, өз жанын жойтып, өзине зыян келтирсе, буннан оған не пайда? ²⁶ Ким де ким Меннен хәм Мениң сөзлеримнен арланса, Адам Улы да Өзинин, Әкесиниң хәм мухаддес периштелердиң салтанатында келгенде, оннан арланады. ²⁷ Сизлерге шынын айтаман: бул жерде турғанлардың гейбиреулері Қудай Патшалығын көрмегенше, өлмейди.

Ийсаның түр-түсиниң өзгеріуі

²⁸ Бул сөзлерди айтқаннан соң сегиз күндей өткенде, Ийса Петр, Юхан хәм Яқыпты қасына алып, дууа етиу ушын тауға шықты. ²⁹ Ийса дууа еткенде, Оның түр-түси өзгерди, кийимлери де аппак түске енип, жарқырап кетти. ³⁰ Сонда еки ер адам Оның менен сөйлесип турған еди. Олар: Муўса менен Илияс еди. ³¹ Олар уллы салтанат пенен көринип, Ийсаның жақында Ерусалим қаласында дүньядан өтип, Қудайдың еркин орынлауы тийис екени хаққында сөйлести. ³² Ал Петр менен оның қасындағыларды күшли уйқы басқан еди. Олар оянып кетип, Ийсаның уллылығын хәм Оның менен турған еки ер адамды көрди. ³³ Олар Ийсаның жанынан кете баслағанда, Петр Ийсаға:

– Устаз, бул жерде болғанымыз қандай жақсы! Бизлер үш қос қурайық: биреуін Саған, биреуін Муўсаға, биреуін Илиясқа, – деди. Ол не айтқанын өзи билмеді.

---

* 9:20 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» деген мәнисти аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарыушы.

³⁴ Петр усыларды айтып турғанда бир булт пайда болып, оларды каплады. Шәкиртлер булт ишине киргенде коркысып қалды. ³⁵ Сонда булттан:

– Бул – Мениң таңлап алған Улым, Оның айтқанын тыңлаңлар! – деген саза еситилди.

³⁶ Даўыс тынып қалғаннан соң, Ийсаның жалғыз Өзи қалды. Шәкиртлери тис жарып, көргенлери хәкқында сол күнлери хеш кимге айтпады.

Ийсаның жин урған баланы азат қылыўы

³⁷ Келеси күни олар таўдан түскенде, Ийсаны көп халық күтип алды. ³⁸ Күтилмегенде халық арасынан биреў бақырып:

– Устаз, Сеннен өтинип сораيمان, мениң балама бир нәзер сала гөр! Ол мениң жалғыз балам еди. ³⁹ Баламды жаўыз руўх тутқанда, ол бирден қышқырып жибереди. Жаўыз руўх оны қалтыратып, аўзынан көбик ағызады да, азаплап болғаннан соң, зорға дегенде оннан кетеди. ⁴⁰ Мен Сениң шәкиртлериннен жаўыз руўхты қуўып шығаруўды өтинген едим, бирақ олардың қолынан келмеди, – деди.

⁴¹ Ийса жуўап берип:

– Хәй, исенбейтуғын, адасқан әўлад! Мен қашанға дейин сизлер менен бирге болып, сизлерге шыдайман? Баланды бул жерге алып кел, – деди.

⁴² Бала қиятырғанда жин оны жерге жығып, қалтырата баслады. Бирақ Ийса жаўыз руўхқа тыйым салып, балаға шыпа берди хәм оны әкесине тапсырды. ⁴³ Хәмме Қудайдың уллылығына таң қалысты.

Халық Ийсаның барлық ислерине хайран қалысып турғанда, Ийса Өз шәкиртлерине:

⁴⁴ – Мына сөзлеримди қулақларыңызға қуып алыңлар: Адам Улы адамлардың қолына услап бериледи, – деди.

⁴⁵ Бирақ олар бул сөздің мәнисин түсинбеди. Оның мәниси оларға жасырын болғанлықтан, олар оны уға алмады. Ал бул сөз туўралы Ийсадан сораўға қорқты.

Ең уллы ким?

⁴⁶ Шәкиртлер өз ара:

– Қайсы биримиз уллымыз? – деп тартыса баслады.

⁴⁷ Ийса олардың кеўиллериндеги ойды билип, бир кишкене баланы алды да, оны жанына қойып, ⁴⁸ оларға былай деди:

– Ким де ким бул баланы Мениң атым ушын қабыл етсе, оның Мени қабыл еткени болады. Ал ким де ким Мени қабыл етсе, оның

Мени Жибергенди кабыл еткени болады. Өйткени араңызда ким ең кишкене болса, сол ең уллы болады.

⁴⁹ Сонда Юхан:

— Устаз! Сениң атың менен жинлерди куўып шығарып жүрген бир адамды көрдик. Бирақ ол бизлер менен бирге Саған ермеген-ликтен, оған тыйым салдық, — деди.

⁵⁰ Ийса Юханға:

— Оған тыйым салманлар. Себеби ким де ким сизлерге қарсы болмаса, ол сизлердің тәрәпдарыңыз, — деди.

Самариялылардың Ийсаны тән алмауы

⁵¹ Ийсаның бул дүнядан аспанға алынатуғын күнлери жақынлағанда, Ол Ерусалимге барыуға қарар етті. ⁵² Ол алдынан хабаршыларын жиберди. Олар барып, Ийсаның келиўине таярлық көриў ушын, Самарияның бир аўылына кирди. ⁵³ Бирақ Ийса Ерусалимге қарай баратырғанлықтан, ол жерде Оны кабыл етпеди. ⁵⁴ Шәкиртлери Яқып пенен Юхан буны көрип:

— Ийем! Буларды жоқ қылып жиберийў ушын, аспаннан от түсийин буйырыуымызды қәлейсең бе? — деди.

⁵⁵ Бирақ Ийса бурылып, оларға кейиди. ⁵⁶ Соңынан олар басқа аўылға кетти.

Ийсаға шәкирт болыўдың шәртлери

⁵⁷ Олар жолда қиятырғанда, биреў Ийсаға:

— Сен қаяққа барсаң да, мен Саған еремен, — деди.

⁵⁸ Ийса оған:

— Түлкилердің инлери, аспандағы қуслардың уялары бар. Бирақ Адам Улының бас паналайтуғын орны да жоқ, — деди.

⁵⁹ Ал басқа биреўине:

— Мениң изиме ер, — деди.

Бирақ ол:

— Ийем! Дәслеп барып, әкемди жерлеўиме рухсат ет, — деди.

⁶⁰ Ийса оған:

— Өз өлгенлерин жерлеўди өлилерге қалдыр. Ал сен барып, Қудайдың Патшалығы туўралы жәрияла, — деди.

⁶¹ Және биреў Ийсаға:

— Ийем, мен Сениң изиңе еремен, бирақ дәслеп үй-ишим менен хошласып келиўиме рухсат ет, — деди.

⁶² Бирақ Ийса оған:

— Атызды сүриўди баслап, артына қарай беретугын адам Қудайдың Патшалығына ылайықлы емес, — деди.

Оныншы бап

Ийсаның жетпис еки шәкиртин жиберіуі

¹Буннан кейин, Ийемиз Ийса баска жетпис еки шәкиртин таңлап алып, Өзи барғысы келип жүрген хәр бир қала хәм орынларға оларды екеў-екеўден Өзинен бурын жиберип атырып ²былай деди:

– Орылатуғын егин көп, бирақ жумысшылар аз. Сонлықтан зүрә-эттиң ийеси болған Ийемизден Өзиниң атызына егинди оратуғын жумысшылар жиберіуін дуға етип сораңлар. ³Барыңлар! Мине, Мен сизлерди қозыларды қасқырлардың арасына жибергендей, жиберип атырман. ⁴Шыжлан да, дорба да, аяқ кийим де алмаңлар, жолда хеш кимге сәлем де бермеңлер. ⁵Қайсы үйге кирсенлер де, дәслеп: «Бул үйде аманлық болсын!» – деп сәлем бериңлер. ⁶Егер сол үйде аманлықты сүйиўши адам болса, сизлер тилеген аманлық сол адамда қалады, ал егер болмаса, өзлериңизге қайтады. ⁷Сол үйде қалып, бергенин ишип жеңлер. Өйткени мийнет еткен адам өз мийнет хәқысына ылайықлы. Үйден-үйге көшип жүрмеңлер. ⁸Егер қандай да бир қалаға келгениңизде сизлерди қабыл етсе, бергенин жеңлер. ⁹Сол жердеги аўырыў адамларға шыпа берип, оларға: «Сизлерге Қудай Патшалығы жақынлады», – деңлер. ¹⁰Бирақ қандай да бир қалаға келгениңизде сизлерди қабыл етпесе, көшеге шығып: ¹¹«Қалаңыздан аяқларымызға жуққан шанды да сизлерге ескертиў ретинде қағып таслаймыз. Бирақ билип қойыңлар, Қудай Патшалығы жақынлады», – деп айтыңлар. ¹²Сизлерге айтатуғыным: хүким шығарылатуғын қыямет-қайым күни Содом қаласының аўхалы сол қаланың аўхалынан жеңилірек болады.

Тәўбе етпеген қалалар хәсирет шегеди!

¹³– Хәсирет шегесең, Хоразин! Хәсирет шегесең, Бетсайда! Егер сизлерде исленген кәраматлар Тир хәм Сидон қалаларында исленгенинде, олар әлле қашан бетин тырнап, шашын жулып қайғырып*, тәўбе етер еди. ¹⁴Бирақ хүким шығарылатуғын қыямет-қайым күнинде Тир менен Сидонның аўхалы сизлердиң аўхалыңыздан жеңилірек болады. ¹⁵Хәй сен, Капарнахум, аспанға көтерилесең бе? Як, дозаққа қулатыласан.

---

* 10:13 Сөзбе-сөз: қыл кийим кийип, үстине күл шашып. Әййемги заманларда яхудийлер тәўбе еткенде ямаса қайғырғанда қыл кийим кийип, үстилерине күл шашқан.

¹⁶ Ийса шәкиртлерине және былай деди:

– Ким де ким сизлерди тыңласа, оның Мени тыңлаганы болады. Ким де ким сизлерди қабыл алмаса, оның Мени қабыл алмағаны болады. Ал ким де ким Мени қабыл алса, оның Мени Жибергенди қабыл алғаны болады.

***Жетпис еки шәкирттиң
қайтып келиуі***

¹⁷ Ийсаның жетпис еки шәкирти қуғаныш пенен қайтып келип:

– Ийем! Сениң атыңды тилге алсақ, жинлер де бизлерге бойсынады, – деди.

¹⁸ Ийса оларға:

– Шайтанның жылдырым сыяқлы аспаннан түскенин көрдим.

¹⁹ Минекей, Мен сизлерге жыланлар менен шаянларды аяқ асты қылып, душпанның пүткіл күш-құдиретин жеңіуге бийлик бердим. Сизлерге хеш нәрсе зыянын тийгизе алмайды. ²⁰ Бірақ жауыз руұхлардың сизлерге бойсынғанына емес, ал атларыңыздың аспанда жазылғанына қуғаныңдар, – деди.

²¹ Сонда Ийса Мухаддес Руұхтан шадланып былай деди:

– О, Әке, аспан хәм жердің Ийеси! Буларды даналардан хәм ақыллылардан жасырып, нәрестедей адамларға ашып билдиргенин ушын, Сени мақтайман! Аўа, Әке! Себеби Сениң қәлеуің усындай еди.

²² Маған хәммеси Әкемен берилген. Улдың ким екенин Әкеден басқа хеш ким билмейди. Әкениң ким екенин де тек ғана Улы хәм Улы таңлап ашып билдиргиси келгенлер ғана биледи.

²³ Соңынан Ийса бұрылып, шәкиртлерине аўлақта былай деди:

– Сизлердің көрип атырғаныңызды көрип тұрған көзлер бахытлы! ²⁴ Мениң сизлерге айтатуғыным: қаншама пайғамбарлар менен патшалар сизлердің көргенлериңизди көргиси келген еди, бірақ көрмеді. Еситкенлериңизди еситкиси келген еди, бірақ еситпеди.

***Мийримли самариялы
хаққында тымсал***

²⁵ Сонда бир нызам муғаллими орнынан турып, Ийсаны сынап көриу ушын, Оннан:

– Устаз, мәңгилик өмирди алыуым ушын не қылуым керек? – деп сорады.

²⁶ Ийса оған:

– Мухаддес Нызамда не деп жазылған? Сен оны қалай түсине-сең? – деди.

²⁷ Ол жууап берип:

– «*Ийең болған Қудайыңды пүткил жүрегең, пүткил жаның, пүткил күшиң хәм пүткил ақыл-ойың менен сүй*»*. Және де: «*Өзиңди сүйгеңиң сыяқлы, жақыныңды да сүй*»**, – делинген, – деди.

²⁸ Ийса оған:

– Дурыс жууап бердиң, усылай исле, сонда жасайсаң, – деди.

²⁹ Бирақ ол өзін ақлағысы келип, Ийсадан:

– Мениң жақыным ким? – деп сорады.

³⁰ Ийса оған былай деп жууап қайтарды:

– Бир адам Ерусалимнен Ерихоға киятырып, қаракшылардың қолына түсип қалыпты. Қаракшылар оның кийимлерин шешип алып, оны сабап, өлимши етип таслап кетипти. ³¹ Сонда бир руўханий сол жол менен жүрип, оны көрип, басқа жаққа бурылып кетипти. ³² Бир лебийли де сол жерге келип, оны көрип, басқа жаққа бурылып кетипти. ³³ Бирақ сол жерден өтип баратырған самариялы бир адам ол жатырған жерге келип, оны көргенде жаны ашыпты хәм ³⁴ жанына барып, жарақатларын май хәм шарап пенен жууып таңыпты. Оны ешегине мингизип, мийманханаға алып келип, оған ғамхорлық көрсетипти. ³⁵ Ертеңине еки динар шығарып, мийманхана ийесине берипти де: «Оған жақсылап қара. Егер буннан артық ғәрежет шығарсаң, қайтып келгенимнен соң төлеймен», – депти. ³⁶ Енди усы үшеўиниң ишинде қайсысы қаракшылардың қолына түскен адамның жақыны болады, деп ойлайсаң?

³⁷ Нызам муғаллими:

– Оған мийримлилик көрсеткени, – деди.

Ийса оған:

– Бар, сен де усылай исле, – деди.

Мәриям хәм Марта

³⁸ Олар жол жүрип киятырғанда, Ийса бир аўылға кирди. Бул жерде Марта атлы бир хаял Оны үйине қабыл етті. ³⁹ Мартаның Мәриям деген сиңлиси бар еди. Ол Ийсаның аяқ бетинде отырып, Оның сөзлерин тыңлады. ⁴⁰ Ал Марта қонақ күтиў менен бәнт болды. Ол Ийсаға келип:

– Ийем, сиңлимнің хәмме исти мениң бир өзиме қалдырғанына қарамайсаң ба? Оған айт, маған жәрдемлессин, – деди.

⁴¹ Бирақ Ийса оған жууап берип:

* 10:27 Мухаддес Нызамды қайталау 6:5.

** 10:27 Лебий 19:18.

– Марта, Марта, сен көп нәрселерди уғайымлап, тәшиуишленесен. ⁴²Тек бир нәрсе ғана зәрүр-ғо. Мәриям дурыс жолды таңлады, бул оннан тартып алынбайды, – деди.

Он биринши бап

Дуға етиуі хаққында

¹Күнлердің биринде Ийса бир жерде дуға етип турған еди. Дуға етип болғаннан соң, шәкиртлериниң бири Оған:

– Ийем! Яқыя өз шәкиртлерине дуға етиўди үйреткениндей, Сен де бизлерге дуға етиўди үйрет, – деди.

²Ийса оларға былай деди:

– Дуға еткениңизде былай денлер:

Әке!*

Сениң атың мухаддес бола берсин.

Сениң Патшалығың келсин.

³ Бизлерге хәр күни күнделикли нанымызды бере гөр.

⁴ Гүналарымызды кешире гөр.

Өйткени бизлер де өзлеримизге гүна қылған хәр бир адамды кеширемиз.

Бизлердің азғырылыўымызға жол койма.

⁵Ийса оларға және былай деди:

– Айтайық, араңыздағы бириңиздің достысы бар. Ол ярым ақшамда достысына барып: «Достым! Маған қарызға үш нан берип тур. ⁶Себеби сапарда жүрген бир достым келип еди, оның алдына қоятуғын хеш нәрсем жок», – депти. ⁷Сонда достысы иштен: «Мениң тынышымды алма. Есигим беклеўли. Балаларым да мениң менен бирге төсекте жатыр. Орнымнан турып, саған хеш нәрсе бере алмайман», – деп жуўап берипти. ⁸Бирақ сизлерге айтатуғыным: орнынан турып, досты болғаны ушын сорағанын бермесе де, изинен қалмай сорағаны себепли ол орнынан турып, қанша сораса, сонша береді. ⁹Сонлықтан сизлерге айтатуғыным: сораңлар, сизлерге бериледи. Излеңлер, табасызлар. Есикти қағыңлар, ол сизлерге ашылады. ¹⁰Өйткени сораған хәр бир адам алады, излеген табады, есик қаққанға ашылады. ¹¹Аранызда қайсы әке баласы балық сораса, оған балық орнына жылан береді? ¹²Мәйек сораса, оған шаян береді? ¹³Солай етип, өзлериңиз жаман бола тура, өз балаларыңызға жақсы сыйлар беріўди билсеңиз, аспандағы Әке де Өзинен сорағанларға Мухаддес Руўхты беріўи сөзсиз.

* 11:2 Басқа ески нускаларда: «Аспандағы Әкемиз».

Ийса хәм Белзбұл

¹⁴Бир күни Ийса бир адамнан гүнелек жинди куўып шығарды. Жин шыққаннан соң, гүнелек адам сөйлей баслағанда, халық хайран қалды. ¹⁵Бирақ олардың гейбиреўлери: «Ол жинлерди жинлердиң баслығы Белзбұл-шайтанның күши менен куўып шығарып жүр», – дести.

¹⁶Ал басқалары Ийсаны сынап көрмекши болып, аспаннан кәраматлы белги көрсетиўин талап етти. ¹⁷Бирақ Ийса олардың ойларын билип, былай деди:

– Өз ара қарсы болып бөлінген хәр бир патшалық жоқ болады. Өз ара қарсы болып бөлінген хәр бир үй қулайды. ¹⁸Егер шайтан өз ара қарсы болып бөлинсе, оның патшалығы қалай сақланады? Сизлер Мени: «Жинлерди Белзбұл-шайтанның күши менен куўып шығарып жүр», – дейсизлер. ¹⁹Егер Мен жинлерди Белзбұл-шайтанның күши менен куўып шығаратуғын болсам, онда сизлердиң шәкиртлериңиз оларды кимниң күши менен куўып шығарып жүр? Солай етип, олар сизлердиң надурис екениңизди әшқаралайды. ²⁰Бирақ, егер Мен жинлерди Қудайдың күши менен куўып шығарып атырған болсам, онда сизлерге Қудай Патшалығының жетип келгени. ²¹Тис-тырнағына дейин қуралланған бир күшли адам өз үйин қорғаса, оның мал-мүлки аман болады. ²²Ал оннан да күшлирек биреў оған хұжим жасап, оны жеңсе, оның исенген барлық қуралларын тартып алып, олжасын бөлистетиреди.

²³Ким де ким Мениң менен бирге болмаса, ол Маған қарсы. Ким де ким Мениң менен бирге жыйнамаса, ол шашады.

²⁴Жаўыз руўх адамнан шыққаннан кейин суўсыз жерлерди гезип, дем алыўға орын излейди. Таба алмағаннан соң, ол: «Шыққан үйиме қайтайын», – дейди.

²⁵Қайтып келгенде, үйдиң тазаланып хәм жыйналып турғанын көреді. ²⁶Сонда ол барып, өзинен де жаўыз жети руўхты ертип келеди де, кирип сол үйде турады. Солай етип, сол адамның соңғы аўхалы бурынғыдан да жаман болады.

²⁷Ийса усыларды айтып турғанда халық ишинен бир ҳаял даўыслап, Оған:

– Сени көтерген қурсақ хәм Сени емизген көкиреклер қандай бахытлы! – деди.

²⁸Бирақ Ийса оған:

– Қудайдың сөзин тыңлап, оны орынлаўшылар оннан да бахытлы! – деди.

Кәраматлы белги хаққында

²⁹ Халық жыйналып, көбейип атырғанда, Ийса оларға былай деп айта баслады:

– Бул әулад – жаман әулад! Ол кәраматлы белги талап етпекте. Бирақ оған Юнустың кәраматлы белгисинен басқасы көрсетилмейди. ³⁰ Юнус Ниневия турғынлары ушын қандай белги болса, Адам Улы да бул әулад ушын сондай белги болады. ³¹ Қубладағы хаял патша хұким шығарылатуғын қыямет-қайым күнинде усы әуладтың адамлары пенен бирге турып, оны айыплайды. Себеби ол Сулайманның даналығын еситиу ушын, жер бетиниң арғы шетинен келген-ғо. Бирақ бул жерде Сулайманнан да уллы Биреу бар. ³² Ниневия турғынлары хұким шығарылатуғын қыямет-қайым күнинде усы әулад пенен бирге турып, оны айыплайды. Өйткени Юнус жәриялағанда, олар тәубе еткен-ғо. Бирақ бул жерде Юнустан да уллы Биреу бар.

Жақтылық хәм көз хаққында

³³ – Хеш ким де шыраны жағып, оны жасырын жерге ямаса ыдыстың астында коймайды. Керисинше, киргенлер жақтыны көрсин деп, оны шыра койғышқа қояды. ³⁴ Көзиң – денеңниң шырағы. Егер көзиң сау болса, пүткил денең де жарық болады. Егер көзиң сау болмаса, денең де пүткиллей қараңғы болады. ³⁵ Сонлықтан да, абайла, ишиндеги жарық қараңғы болмасын! ³⁶ Егер пүткил денең жарық болып, хеш бир қараңғы жери болмаса, шыра сени өз нуры менен жақты қылғаны сыяқлы, денең пүткиллей жарық болады.

Ийса диндарлар хаққында

³⁷ Ийса усы сөзлерди айтып турғанда, бир парисей Оны үйине аұқатланыуға шақырды. Ийса оның үйине кирип, аұқатланыуға отырды. ³⁸ Ийсаның аұқаттан бурын қол жуумағанын көрип, парисей таң қалды. ³⁹ Сонда Ийемиз оған:

– Хәй парисейлер, сизлер табақ-кесениң сыртын тазалайсызлар, бирақ өз ишиниң нәпсиқаулық хәм жауызлыққа толы. ⁴⁰ Хәй, ақылсызлар, сыртын жаратқан ишин де жаратқан емес пе? ⁴¹ Жақсысы, ишиниздегиден қайыр-садақа бериндер, сонда сизлер ушын хәмме нәрсе таза болады.

⁴² Хәсирет шегесизлер, парисейлер! Сизлер жалбыз, ийисли шөп хәм хәр түрли палыз өнимлериниң оннан бирин бересизлер, бирақ әдилликке хәм Қудайдың сүйиспеншилигине бийпәруа қарайсызлар.

Буны да ислеп, оны да калдырмауыңыз керек еди-җо. ⁴³ Хәсирет шегесизлер, парисейлер! Сизлер мәжилисханаларда төрдә отырыўды, базарда өзлериңизге сәлем берилиўин жақсы көресизлер. ⁴⁴ Сизлер хәсирет шегесизлер! Себеби сизлер адамлар билмей үстилеринен басып өтетуғын белгисиз кәбирлерге уқсайсызлар, — деди.

⁴⁵ Сонда нызам муғаллимлериниң бири Ийсаға:

— Устаз! Сен бул сөзлерди айтып, бизлерди де қапа кылып атырсаң, — деди.

⁴⁶ Бирақ Ийса:

— Сизлер де хәсирет шегесизлер, нызам муғаллимлери! Өйткени сизлер көтерип жүриўге қыйын жүклерди адамларға артып, өзлериңиз оларды көтерисиўге бармағыңызды да қозғамайсызлар.

⁴⁷ Сизлер хәсирет шегесизлер! Себеби сизлер ата-бабаларыңыз өлтирген пайғамбарларға мазарлар орнатасызлар. ⁴⁸ Солай етип, сизлер ата-бабаларыңыздың ислерин макуллап, оларды дәлиллейсизлер. Олар пайғамбарларды өлтирген еди, ал сизлер оларға мазарлар орнатасызлар. ⁴⁹ Сонлықтан да, Қудайдың даналығы былай деген: «Мен оларға пайғамбарлар менен елшилерди жиберемен. Олар гейбиреўлерин өлтирип, гейбиреўлерин куўғын қылады».

⁵⁰⁻⁵¹ Сол себептен Абылдың қанынан баслап, қурбанлық шалына туғын орын менен Ибадатхана арасында өлтирилген Зекерияның қанына дейин, дүнья жаратылғаннан бери төгилген барлық пайғамбарлардың қаны усы әўладтан талап етиледи. Аўа, сизлерге айтатуғыным: усы әўладтан талап етиледи! ⁵² Хәсирет шегесизлер, нызам муғаллимлери! Өйткени сизлер қутқарылыў ҳақкында билим қапысының гилтин тартып алдыңлар: бул қапыдан өзлериңиз де кирмединлер, кирмекши болғанларға да тоскынлық жасадыңлар, — деди.

⁵³ Ийса сол жерден кетип баратырғанда, ашыўланған диний муғаллимлер менен парисейлер Оны қысқыға алып, көп сораўларға жуўап бериўге мәжбүрледи. ⁵⁴ Олар Ийсаны сөзинен тутып айыплаў ушын, Оны аңлды.

Он екинши бап

Кимнен қорқыў керек?

¹ Соның арасында көп мыңлаған адамлар жыйналып, бир-бирине тығылысып турды. Ийса алды менен Өз шәкиртлерине сөз баслап, былай деди:

— Парисейлердин ашытқысынан, яғный еки жүзлиликтен сақ болыңлар! ² Ашылмайтуғын хеш қандай сыр, билинбейтуғын хеш

кандай жасырын нәрсе жок. ³Сонлыктан карангыда айтканыңыз жактыда еситиледи, бекитиўли қапы артында кулакка сыбырлап айтканыңыз тамлардың төбесинен жәрияланады.

⁴Мениң сизлерге, досларыма айтатуғыным: денени өлтirse де, буннан соң баска хеш нәрсе ислей алмайтуғынлардан коркпаңлар! ⁵Бирақ кимнен корқыўыңыз керек экенин айтайын: өлтиргеннен кейин, дозакка таслаўға қудирети күшли Қудайдан корқыңлар. Аўа, сизлерге айтатуғыным: Оннан корқыңлар. ⁶Бес шымшық еки тийинға сатылмай ма? Солай болса да, олардың хеш бирин де Қудай умытпайды. ⁷Басларыңыздағы шашлардың бәри де Қудайға санаўлы. Сонлыктан коркпаңлар: көп шымшықлардан сизлер кымбатлырақсызлар-ғо.

⁸Сизлерге айтатуғыным: ким де ким Мени адамлар алдында тән алса, Адам Улы да оны Қудайдың периштелериниң алдында тән алады. ⁹Ал ким де ким Мени адамлар алдында тән алмаса, оның өзи де Қудайдың периштелериниң алдында тән алынбайды.

¹⁰Адам Улына қарсы бир сөз айтқан хәр бир адам кешириледи, бирақ Мухаддес Руўхка тил тийгизген адам кеширилмейди.

¹¹Сизлерди мәжилисханаларға, басшыларға хәм хәкимлерге апарғанда, қалай жуўап бериўди ямаса не айтыўды қайғырманлар. ¹²Себеби не айтыў керек экенин сизлерге сол ўақытта-ақ Мухаддес Руўх үйретеди.

Ақылсыз бай ҳаққында тымсал

¹³Халық арасынан биреў Ийсаға:

— Устаз, әжағама айт, мийрасты мениң менен бөлиссин, — деди.

¹⁴Ийса оған:

— Ким Мени сизлерге қазы ямаса мийрасларды бөлиўши етип қойды? — деди. ¹⁵Соңынан халыққа: — Абайлаңлар, дүньяхорлықтан сақ болыңлар! Өйткени адамның өмири оның мал-мүлкиниң көплигине байланыслы емес, — деп, ¹⁶оларға мынадай тымсал келтирди: — Бир бай адамның егислик жери мол зүрәәт берипти. ¹⁷Ол өз-өзине: «Не ислесем екен? Өнимлеримди жыйнап қоятуғын жерим жок», — деп пикир жүргизипти. ¹⁸Соңынан: — Былай ислеймен: ғәлlexаналарымды бузып, оларды үлкейтип саламан хәм сол жерге барлық ғәллем менен мал-мүлкимди жыйнап қояман. ¹⁹Соңынан өз жаныма былай деймен: «Жаным, көп жылға жететуғын мол дүньяң бар. Енди дем ал, ишип-жеп, кеўлинди хошла», — депти. ²⁰Бирақ Қудай оған:

– Хәй, акмак, бүгін түнде сениң жаның алынады. Сонда сениң жыйнап-тергенлериң кимге қалады? – депти.

²¹ Өзи ушын байлық жыйнап, Қудай алдында сықмар болған адамның аұхалы усындай болады.

Тәшиүйишленбеңлер!

²² Ийса шәкиртлерине былай деди:

– Сонлықтан сизлерге айтатуғыным: не жеймиз деп, жаныңыз ушын, не кийемиз деп, денениз ушын тәшиүйишленбеңлер! ²³ Жан аұқаттан, дене кийимнен артық-ғо. ²⁴ Ғарғаларға қараңлар: олар екпейди де, ормайды да. Олардың я дән сақлағышлары, я ғәлlexаналары жоқ. Бирак, Қудай оларды асырайды. Ал сизлер қуслардан қаншелли қымбатлысызлар! ²⁵ Тәшиүйишлениү себебли, ким сизлердин аранызда өз өмирин бир саатқа болса да узайта алады? ²⁶ Егер усындай кишкене нәрсе қолыңыздан келмесе, басқа нәрселер хаққында тәшиүйишлениүдин неге кереги бар? ²⁷ Лилия гүллериниң қалай өсип турғанына қараңлар! Олар мийнет те етпейди, жип те ийирмейди. Бирак сизлерге айтатуғыным: Сулайман да өзиниң сән-салтанатында усылардың биреүиндей сәнли кийинбеген еди. ²⁸ Егер бүгін далада өсип турғаны менен, ертең ошаққа тасланатуғын шөпти Қудай усылай кийиндирсе, сизлерди олардан да артық кийиндирмес пе еди, хәй, исеними азлар! ²⁹ Сонлықтан да, не ишип, не жейтуғыныңызды излеп, тәшиүйишленбеңлер. ³⁰ Себеби усылардың бәрин бул дүньянын бутқа табыныушылары излеп жүреди. Сизлердин усыларға мүтәж екениңизди Әкеңиз биледи. ³¹ Оның орнына, Қудай Патшалығын излеп жүриңлер, сонда булар сизлерге қосымша етип бериледи.

³² Хәй, кишкене пада, қорқпа! Әкеңиз сизлерге Патшалықты беріуди мақул тапты. ³³ Мал-мүлкиңизди сатып, қайыр-садақа беріңлер. Өзлериңизге тозбайтуғын қалта ислеп, аспанда таусылмайтуғын ғәзийне жыйнаңлар. Ол жерге уры да жақынламайды, күйе де түсип жемейди. ³⁴ Өйткени байлықларыңыз қай жерде болса, кеүйилериңиз де сол жерде болады.

Ийсаның қайта келиүйине таяр болыу

³⁵ – Беллериңиз бууыулы болып, шыраларыңыз жанып тұрсын!
³⁶ Хожайыны неке тойдан қайтып келип, есикти қаққанда, оған дәриу ашыу ушын күтип тұрған хызметшилердей болыңлар. ³⁷ Хожайыны келгенде олардың сергек болып тұрғанын көрсе, сол хызметшилер қандай бахытлы! Сизлерге шынын айтаман: ол белин бууып,

хызметшилерин отырғызып, өзи оларға хызмет етеди. ³⁸ Егер хожайыны түн ортасында ямаса таң атқанда келип, хызметшилериниң ояў турғанын көрсе, онда сол хызметшилер қандай бахытлы! ³⁹ Мынаны билип қойыңлар: егер үй ийеси урының қашан келетуғынын билсе, ол үйине урының бузып кириўине жол қоймас еди. ⁴⁰ Сизлер де таяр болып турыўыңыз шәрт! Себеби Адам Улы сизлер ойламағанда келеди.

⁴¹ Сонда Петр:

– Ийем, Сен бул тымсалды тек бизлерге айтып атырсаң ба ямаса хәммеге ме? – деди.

⁴² Ийемиз былай деди:

– Ийеси үй-ишимдегилерге тийисли аўқатын аўқатында берсин деп, олардың үстинен тайынлаған исенимли хәм ақыллы үй басқарыўшы ким? ⁴³ Ийеси келгенде оның солай ислеп атырғанын көрсе, сол хызметши қандай бахытлы! ⁴⁴ Сизлерге шынын айтып турман: ийеси оны өзиниң пүткил мал-мүлкин басқарыўшы етип тайынлайды. ⁴⁵ Егер сол хызметши ишинен: «Ийем тез келе қоймас» деп, малайлар хәм шорыларды сабап, ишип-жеп, мәс бола басласа, ⁴⁶ онда сол хызметшиниң ийеси күтпеген күни хәм ойламаған аўақытта келип, оны аяўсыз жазалап, исенбейтуғынлардың аўхалына салады.

⁴⁷ Ийесиниң еркин билсе де таяр турмаған, оның ерки бойынша ис тутпаған хызметши көп таяқ жейди. ⁴⁸ Ал оның еркин билмеген хәм жазаға турарлы ис ислеген хызметши аз таяқ жейди. Кимге көп берилген болса, оннан көп талап етиледі. Кимге көп исенип тапсырылса, оннан көбирек соралады.

Масих ушын болатуғын айырылысыўлар

⁴⁹ – Мен дүнья жүзине от салыўға келдим. Оның хәзир-ақ жалынлап кетиўин қаншелли қәлер едим! ⁵⁰ Мен жүдә аўыр азап-хәсиретти* басымнан кешириўим тийис. Бул орынланғанша, қаншелли қыйналанман! ⁵¹ Мени жер жүзине татыўлық әкелген, деп ойлап атырсыз ба? Яқ, деймен сизлерге: алаўызлық әкелгенмен. ⁵² Өйткени буннан былай, бир үйде бес адам болса, олар өз ара бөлинеди. Үшеўи екеўине қарсы, екеўи үшеўине қарсы болады. ⁵³ Әкеси баласына, баласы әкесине қарсы, анасы қызына, қызы анасына қарсы, қәйин енеси келинине, келини қәйин енесине қарсы болып бөлинеди.

⁵⁴ Соңынан Ийса халыққа да былай деди:

---

* 12:50 Сөзбе-сөз: шомылдырылыўды.

– Сизлер батыстан бир булттың көтерилгенин көргениңизде, дәрриў: «Жаўын жаўады» дейсизлер хәм сондай болады да. ⁵⁵ Қубла самалы ескенде: «Күн ыссы болады» дейсизлер хәм сондай болады да. ⁵⁶ Хәй, еки жүзлилер! Жер хәм аспанның түсин анықлай алсаңлар да, неге хәзирги ўақыттың райын анықлай алмайсызлар?

⁵⁷ Нениң дурыс екенин неге өзлериңиз шеше алмайсызлар? ⁵⁸ Сен өз даўласың менен бирге басшының алдына баратырғаныңда, жолда оның менен жарасыўға тырыс. Олай етпесең, ол сени қазының алдына апарады, қазы сени хызметкерге тапсырады, ал хызметкер сени қамап таслайды. ⁵⁹ Саған айтатуғыным: соңғы тийининди төлеп таўыспағаныңша, ол жерден хеш шыға алмайсаң.

Он үшінши бап

Тәўбе етиў ҳаққында

¹ Сол ўақытта гейбиреўлер Ийсаға келип, Пилаттың галилалыларды өлтирткени хәм олардың қанын өзлери сойған қурбанлықлары менен араластырып таслағаны хәққында айтып берди. ² Ийса оларға:

– Сизлер: «Усындай апатқа ушырағаны ушын, бул галилалылар басқа барлық галилалылардан гүналырақ», – деп ойлайсызлар ма?

³ Як, деймен сизлерге. Егер тәўбе етпесеңдер, хәммеңиз де усылай набыт боласызлар. ⁴ Устилерине Силоха минарасы қулап өлген он сегиз адам Ерусалимде жасаўшы адамлардың хәммесинен айыплырақ еди, деп ойлайсызлар ма? ⁵ Як, деймен сизлерге. Егер тәўбе етпесеңдер, хәммеңиз де усылай набыт боласызлар, – деди.

⁶ Соңынан Ийса мынадай тымсал айтып берди:

– Бир адамның жүзим бағында егилген әнжир ағашы болыпты. Адам оннан мийўе алыў ушын келипти, бірақ таба алмапты. ⁷ Сонда ол бағманға: «Мине, мен үш жылдан бери бул әнжир ағашынан мийўе алыў ушын келемен, бірақ таба алмайман. Оны шаўып тасла! Неге ол босқа орын ийелеп тур?» – депти. ⁸ Бірақ бағман оған жуўап берип: «Хожайын, оны быйыл да қалдырың. Мен оның әтирапын қазып, қый төгейин. ⁹ Мүмкин, ендиги жылы мийўе берип қалар. Егер бермесе, шаўып тасларсыз, – депти.

Ийсаның бүкир ҳаялға шына бериўи

¹⁰ Бир дем алыс күни* Ийса мәжилисханалардың биринде тәлим берип отырған еди. ¹¹ Сол жерде он сегиз жылдан бери аўырыў руўхынан қыйналған бир ҳаял бар еди. Ол еки бүкленип қалған болып,

* 13:10 Сөзбе-сөз: шемби күни.

бойын хеш тик услай алмас еди. ¹² Ийса оны көрип, жанына шақырып алды да, оған:

– Хаял, сен дәртиңнен азат боласаң, – деп, ¹³ оның үстине колларын қойғанда, хаял сол ўақытта-ақ бойын тиклеп, Қудайға алғыслар айта баслады.

¹⁴ Сонда мәжилисхана басшысы Ийсаның дем алыс күни шыпа бергенине ашыўы келип, халыққа:

– Жумыс ислеў ушын алты күн бар. Шыпа алыўға дем алыс күни емес, ал сол күнлери келинлер, – деди.

¹⁵ Ийемиз Ийса оған былай деп жуўап берди:

– Хэй, еки жүзлилер! Дем алыс күни хәр бириңиз өгизинизди ямаса ешегинизди қорадан шешип алып, суўғарыўға апармайсыз ба? ¹⁶ Он сегиз жылдан бери шайтан байлап қойған Ибрайымның мына қызын дем алыс күни бул байлаўдан азат қылыў керек емес пе еди?

¹⁷ Ийса усы сөзлерди айтқанда, Оған қарсылық көрсеткенлердің хәммеси уялып қалды. Ал пүткил халық Оның барлық уллы ислерине куўанды.

Қышқыл туқым хәм ашытқы туўралы тымсал

¹⁸ Сонынан Ийса:

– Қудай Патшалығы неге уқсайды? Оны неге мегзетейин? ¹⁹ Ол – бир адамның алып, өз бағына еккен қышқыл туқымына* уқсайды. Ол өсип, терек болады хәм шақаларына аспан қуслары ушып келип, уя салады, – деди.

²⁰ Ийса және былай деди:

– Қудай Патшалығын неге уқсатайын? ²¹ Ол – бир хаялдың алып, барлық қамыр ашығанша, үш самар унға араластырған ашытқысына уқсайды.

Тар қапыдан кириңлер!

²² Ерусалимге қарай жол алған Ийса қала хәм аўылларды аралап, тәлим берип жүрди. ²³ Бир адам Ийсадан:

– Ийем, тек аз ғана адам қутқарыла ма? – деп сорады.

²⁴ Сонда Ийса халыққа былай деди:

– Тар қапыдан кириўге бар күшинизди салыңлар! Себеби сизлерге айтатуғыным: көплер кириўге тырысады, бирақ кире алмайды. ²⁵ Үй-дің Ийеси турып қапыны жаўып таслағанда, сизлер сыртта турып, қапыны қаға баслап: «Ийем! Ийем! Бизлерге қапыны аш!» – дейсизлер.

---

* 13:19 *Қышқыл туқым* – горчица. Ең кишкене туқым.

Бирақ Ол сизлерге: «Мен сизлерди танымайман хәм қаяктан келгениңизди билмеймен», – деп жуўап береді. ²⁶ Сонда сизлер: «Бизлер Сениң көз алдында ишип жедик. Сен бизлердиң көшелеримизде тәлим беретугын едиң-ғо», – деп айтасызлар. ²⁷ Бирақ Ол: «Сизлерге айтатуғыным: Мен сизлерди танымайман хәм қаяктан келгениңизди билмеймен. Хәй, жаманлық қылыўшылардың хәммеси Меннен аўлақ кетиндер!» – дейди.

²⁸ Сизлер Ибрайымды, Ысақты, Яқыпты хәм барлық пайғамбарларды Қудай Патшалығында, ал өзлериңиздиң сыртқа қуўып шығарылғаныңызды көргениңизде жылап, пушайман жейсизлер*. ²⁹ Шығыстан хәм батыстан, арқадан хәм кубладан адамлар келип, Қудай Патшалығында дастурхан әтирапына отырады. ³⁰ Мине, сонда соңғылардың гейбиреўлери бириншилер, ал бириншилердиң гейбиреўлери соңғылар болады.

Ийсаның Ерусалим туўралы қайғырыўы

³¹ Сол ўақытта бир неше парисейлер келип, Ийсаға:
– Бул жерден кет, Хирод Сени өлтирмекши, – деди.

³² Ийса оларға былай деди:

– Барып, сол түлкіге айтыңлар: Мен бүгин хәм ертең жинлерди қуўып шығарып, аўырыўларға шыпа беремен, ал үшінши күни исимди жуўмақлайман. ³³ Солай болса да, Мен бүгин, ертең хәм арғы күни Өз жолым менен жүриўим керек. Өйткени хеш бир пайғамбарға Ерусалимнен басқа жерде өлиўге болмайды.

³⁴ Ох, Ерусалим, Ерусалим! Пайғамбарларды өлтириўши, Қудайдың саған жибергенлерин тас пенен урыўшы қала! Өз шөжелерин қанатының астына алған мәкийен сыяқлы, Мен де сениң балаларыңды неше рет жыйнамақшы болдым, бирақ сизлер қәлемединдер.

³⁵ Мине, үйиңизди Қудай таслап кетип, ол қаңырап қалады. Сизлерге айтатуғыным: «Ийемиздиң атынан Келиўши жарылқанған!»** – деп айтқанларыңызға дейин Мени көрмейсизлер.

Он төртинши бап

Дем алыс күнinde шына беріў

¹ Бир дем алыс күни Ийса парисейлердиң бир басшысының үйине аўқатқа келгенде, хәмме Оны бақлап отырды. ² Сонда сарсық

* 13:28 Сөзбе-сөз: тислериңизди қайрайсызлар.

** 13:35 Забур 117:26.

кеселден азап шеккен бир адам Ийсаның алдына келди. ³Ийса диний муғаллимлер менен парисейлерден:

— Дем алыс күни аўырыў адамға шыпа бериў нызамға туўры келе ме ямаса туўры келмей ме? — деп сорады.

⁴Олар үндемеді. Сонда Ийса сол адамға қолын тийгизип шыпа берди де, қайтарып жиберди. ⁵Соңынан оларға былай деди:

— Араңыздағы бириңиздің баласы ямаса өгизи қудыққа түсип кетсе, дем алыс күни болыўына қарамастан, оны дәрриў шығарып алмай ма?

⁶Олар Ийсаның бул гәпине жуўап бере алмады.

Өзиңди жоқары тутпа!

⁷Қонақлардың өзлерине төрдеги орынларды таңлап атырғанын көрген Ийса оларға мынадай бир тымсал айтты:

⁸— Сени биреў неке тойына шақырғанда, төрдеги орынға отырма. Шақырылғанлар арасында сеннен де сыйлырақ биреў болыўы мүмкин. ⁹Олай етпесең, екеўиңизди де шақырған адам саған келип: «Мына адамға орныңды бер» десе, сен уялып, есик беттеги орынға отырыўға мәжбүр боласан. ¹⁰Сонлықтан қонаққа шақырылғаныңда, барып есик беттеги орынға отыр. Сонда сени қонаққа шақырған адам жаныңа келип: «Достым, төрге шығып отыр», — дейди. Солай етсең, өзиң менен отырған хәр бир адамның алдында абырайға ийе боласан. ¹¹Себеби ким де ким өзін жоқары тутса, ол пәслетиледи, ал ким де ким өзін пәс тутса, ол жоқары болады.

¹²Соңынан Ийса Өзин шақырған үй ийесине:

— Түски ямаса кешки зыяпат бергениңде досларыңды, туўысқанларыңды, ағайинлеринди, я бай қоңсыларыңды шақырма. Өйткени олай етсең, олар да сени қонаққа шақырып, саған қайтарады. ¹³Керисинше, зыяпат бергениңде жарлы, майып, ақсақ хәм соқырларды шақыр. ¹⁴Солай етсең, сен бахытлы боласан. Себеби олар саған қайтара алмайды. Бирақ хәк адамлар қайта тирилгенде, Қудай саған қайтарады, — деди.

Тойға мирәт етилгенлер хаққында тымсал

¹⁵Ийса менен дастурхан этирапында отырғанлардың бири бул сөзлерди еситип, Оған:

— Қудай Патшалығында дуз татқан адам бахытлы, — деди.

¹⁶Ийса оған былай деди:

— Бир адам үлкен зыяпат берип, көп қонақ шақырыпты. ¹⁷Аўқатланатуғын ўақыт болғанда: «Келиңдер, хәммеси таяр болды», — деп

айтыу ушын, мирәт етилгенлерге өз хызметшисин жиберипти. ¹⁸ Бирак хәммеси ойласып қойғандай, сылтау таба баслапты. Бириншиси оған: «Мен жер сатып алдым, соны барып көриуім керек, өтинемен, мени кешир», – депти. ¹⁹ Ал екіншиси: «Мен бес жуп өгиз сатып алдым, соларды сынап көриуге баратырман. Өтинемен, мени кешир», – депти. ²⁰ Үшіншиси де: «Мен тап жаңа үйлендим, сонлықтан келе алмайман», – депти. ²¹ Хызметши қайтып келип, булардың хәммесин хожайынына айтып берипти. Үй ийеси ашыуланып, хызметшисине: «Тез бар да, қаланың үлкен-киши көшелерин аралап, жарлы, майып, соқыр хәм ақсақ адамларды бул жерге алып кел», – деп буйырыпты. ²² Соңынан хызметши: «Хожайын, буйырғанларыңызды орынладым, бирак және де бос орын бар», – депти. ²³ Хожайын хызметшисине: «Жолларға хәм ауыл соқпақларына барып, адамларды бул жерге келиуге көндир. Сонда үйим адамларға толы болады. ²⁴ Өйткени сизлерге айтатуғыным: мирәт етилгенлердің хеш қайсысы да мениң зыяпатымнан дуз татпайды», – депти.

Ийсаға шәкирт болыудың шәрти

²⁵ Ийса менен бирге көп халық жүрген еди. Ийса оларға бурылып былай деди:

²⁶ – Ким де ким Маған келип, ата-анасын, хаялын, балаларын, аға-инисин, апа-қарындастарын, хәтте, өз өмирин де жек көрмесе, ол Мениң шәкиртим бола алмайды. ²⁷ Ким де ким өз атанақ ағашын арқалап, Мениң изимнен жүрмесе, ол Мениң шәкиртим бола алмайды. ²⁸ Араңыздағы бириңиз минара құрмақшы болса, оны питкериу ушын ғәрежет жете ме деп, алдын ала отырып, есаплап шықпай ма? ²⁹ Олай етпесе, тийкарын салып болып, қурып питкере алмай қалса, буны көргенлер оның үстинен күлип: ³⁰ «Мына адам қурыуды баслап, питкере алмады», – дейди.

³¹ Қайсы бир патша басқа патшаға қарсы урысқа шығажақ болса, өзимнің он мың әскерим менен, киятырған қарсыласымның жиғирма мың әскерине қарсы тура аламан ба деп, алдын ала отырып ойланып алмай ма? ³² Күши жетпейтуғын болса, сол патша еле уақта болғанда оған елши жиберип, тынышлық питимин жасауды сорайды. ³³ Солай етип, сизлердің хәр бириңиз өзине тийисли хәмме заттан ұз кешпесе, Мениң шәкиртим бола алмайды.

³⁴ Дуз – жақсы нәрсе. Бирак дуз өз күшин жойтса, оны қалай және шорлы қылыуға болады? ³⁵ Ол жерге де, қый болыуға да жарамағанлықтан, сыртқа ылақтырып тасланады. Қулағы бар жақсылап еситип алсын!

Он бесинши бап

Жойтылған қой хаққында тымсал

¹ Ийсаны тыңлау үшін көп салықшылар менен гүнакарлар Оның қасына жақынлап келген еди. ² Парисейлер менен диний муғаллимдер буны көріп:

— Ол гүнакарларды қабыл етип, олар менен бирге аўқат жейди, — деп наразылық билдирди.

³ Сонда Ийса оларға мына тымсалды айтып берди:

⁴ — Айтайық, араңыздағы бириңиздің жүз қойы болып, биреуін жойтып алса, ол тоқсан тоғызын шөл далада қалдырып, жойтылған бир қойын таппағанша ізлеп жүрмес пе еди? ⁵ Тауып алғаннан соң қуўанып кетип, оны ийinine көтерип алады да, ⁶ үйине келип, дослары менен қоңсыларын шақырып, оларға: «Мениң менен бирге қуўаныңлар, жойтылған қойымды тауып алдым», — дейди. ⁷ Сизлерге айтатуғыным: сол сыяқлы, тәўбе етиўге хәжети жоқ тоқсан тоғыз хақ адамнан гөре, тәўбе еткен бир гүнакарға аспанда көбирек қуўанады.

Жойтылған гүмис теңге хаққында тымсал

⁸ — Айтайық, бир хаялдың он гүмис теңгеси* болып, биреуін жойтып алса, ол шыра жағып, үйди сыпырып, таппағанша муқыятлап излемес пе еди? ⁹ Тауып алғаннан соң, қурдаслары менен қоңсыларын шақырып: «Мениң менен бирге қуўаныңлар, жойтылған теңгемди тауып алдым», — дейди. ¹⁰ Сизлерге айтатуғыным: Қудайдың периштелери де тәўбе еткен бир гүнакар үшін усылай қуўанады.

Жойтылған ул хаққында тымсал

¹¹ Ийса және былай деди:

— Бир адамның еки улы бар екен. ¹² Олардың генжетайы әкесине:

— Әке, мал-мүлкиннің маған тийисли бөлегин бер, — депти.

Сонда әкеси мал-мүлкин еки улына бөлип берипти. ¹³ Бир неше күн өткеннен соң, киши ул бары-жоғын жыйнап алып, узақ елге кетип қалыпты. Ол жерде бузық жолға түсип, мал-мүлкин жөнсиз

---

* 15:8 *Гүмис теңге* — драхма (грек ақша бирлиги). Сол заманда жумысшының бир күнлик ис хақысы.

сарп етипти. ¹⁴ Жигит хэммесин сарп етип болғаннан соң, сол елде аўыр ашаршылық болып, ол жокшылыққа ушырапты. ¹⁵ Ол барып, сол елдің бир турғынына жалланыпты. Ал ол адам жигитти дала-сындағы шошқаларды бағыўға жиберипти. ¹⁶ Жигит шошқалар жейтуғын жем менен қарнын тойдырыўға да зар болыпты. Бирақ оған хеш ким хеш нәрсе бермепти. ¹⁷ Оның ақылы енип:

– Әкемнің қаншама жалланған жұмысшылары нанға тойып жүр, ал мен бул жерде аштан өлейин деп атырман. ¹⁸ Турып әкеме барайын, оған: «Әке, мен Қудайға хэм саған қарсы гүна иследим. ¹⁹ Енди сениң балаң деп аталыўға ылайықлы емеспен. Мени жалланған жұмысшыларының қатарына қабыл ет», – деп айтайын, – депти.

²⁰ Солай етип, жигит әкесине қарай жолға шығыпты. Ол еле уақта киятырғанда, әкеси улын көрип, баўыры елжиреп кетипти. Жуўырып барып, улын қушақлап сүйе баслапты. ²¹ Улы оған:

– Әке, мен Қудайға хэм саған қарсы гүна иследим. Енди сениң улың деп аталыўға ылайықлы емеспен, – депти.

²² Бирақ әкеси хызметшилерине:

– Тез болыңлар, ең жақсы кийим әкелип, оған кийгизиңлер. Қолына жүзик тағып, аяғына аяқ кийим бериңлер. ²³ Бағып семиртилген баспақты әкелип сойыңлар, ишип-жеп, кеўил көтерейик. ²⁴ Себеби мениң бул улым өлген еди – тирилди, жойтылған еди – табылды, – депти.

Солай етип, олар тойлай баслапты.

²⁵ Сол ўақытта үлкен улы атызда еди. Қайтып киятырып үйине жақынлағанда, нама хэм ойын-күлки сеслерин еситипти. ²⁶ Хызметшилериниң биреўин шақырып алып:

– Бул не? – деп сорапты.

²⁷ Хызметши оған:

– Иниңиз қайтып келди, әкеңиз оның аман-саў қайтып келгени ушын семиртилген баспақты сойды, – деп жуўап берипти.

²⁸ Үлкен улы ашыўланып, үйге киргиси келмепти. Сонда әкеси сыртқа шығып, оннан ишке кириўди өгинипти. ²⁹ Бирақ ол әкесине былай депти:

– Мине, мен саған неше жылдан бери хызмет етип киятырман, хеш қашан сениң буйрығыңа қарсы шыққан емеспен. Бирақ досларым менен ўақты хошлық етиўим ушын, сен маған бир ылақ та берген жоқсаң. ³⁰ Ал енди болса, мал-мүлкиңди бузық ҳаялларға сарп етип келген мына улыңа семиртилген баспақты сойыпсаң.

³¹ Әкеси оған:

– Улым! Сен хәмме ўақыт мениң менен биргесен. Мениң барлық мал-мүлким сеники-ғо. ³² Бирақ бүгин қуўанып, кеўил көтериўимиз керек. Өйткени сениң бул иниң өлген еди – тирилди, жойтылған еди – табылды, – депти.

Он алтыншы бап

Наҳақ үй басқарыўшы хаққында тымсал

¹ Ийса Өз шәкиртлерине және былай деди:

– Бир бай адамның үй басқарыўшысы бар екен. Байдың қулағына: «Үйинди басқарыўшы мал-мүлкинди сарп етип жүрипти», – деген шағым жетипти. ² Бай оны шақырып алып:

– Сен туўралы еситип атырғаным не гәп? Өз жұмысың бойынша есап бер. Сен буннан былай үй басқарыўшы бола алмайсаң, – депти.

³ Сонда үй басқарыўшы өз-өзине:

– Не қылсам екен? Хожайыным мени жұмыстан босатып атыр. Жер қазыўға күшим жетпейди, садақа сораўға уяламан. ⁴ Басқарыўшылықтан босатылғанымнан соң, адамлар мени үйлерине қабыл қылыўы ушын не ислесем екен? Ҳе, таптым, – депти де, ⁵ хожайынына қарыздар адамларды бирим-бирим шақырып алып, олардың бириншисинен:

– Хожайынымнан қанша қарызың бар? – деп сорапты.

⁶ Ол:

– Жүз батпан май, – деп жуўап берипти.

– Тил хатынды ал да, тез отырып, елиў батпан деп жаз, – депти басқарыўшы. ⁷ Соңынан басқасынан:

– Сениң қанша қарызың бар? – деп сорапты.

– Мың қап бийдай, – деп жуўап берипти ол.

Оған да:

– Тил хатынды ал да, сегиз жүз қап деп жаз, – депти.

⁸ Хожайыны наҳақ үй басқарыўшыны ақыллы ис қылғаны ушын мақтапты. Себеби бул дүньяның адамлары өзи сыяқлылар арасында Нурдың балаларынан гөре ақыллырақ хәрекет қылады. ⁹ Мениң сизлерге айтатуғыным: бул дүньяның байлығынан* пайдаланып дос арттырыңлар, бул байлық таўсылғанда, олар сизлерди мәңгилик мәканға қабыл қылсын.

¹⁰ Кишкене исте исенимли болған адам үлкен исте де исенимли болады, ал кишкене исте садақ болмаған адам үлкен исте де садақ

---

* 16:9 Сөзбе-сөз: наҳақ байлықтан.

болмайды. ¹¹ Солай етип, егер сизлер бул дүньяның байлығына* садык болмасаңыз, ким сизлерге аспандағы хақыкый байлыкты исенип тапсырады? ¹² Егер сизлер басқаға тийисли нәрсеге садык болмасаңыз, ким сизлерге өзлериңиздикин береді?

¹³ Хеш бир хызметши еки хожаға хызмет ете алмайды. Өйткени ол биреўин жек көрип, екиншисин жақсы көреді ямаса биреўине садык болып, екиншисине итибарсыз қарайды. Сизлер хәм Қудайға, хәм байлыққа бирдей хызмет ете алмайсызлар.

¹⁴ Булардың хәммесин дүньяхор парисейлер еситип, Ийсаны мазақ қылды. ¹⁵ Ийса оларға былай деди:

— Сизлер өзлериңизди адамлар алдында хақ қылып көрсетесизлер, бирақ Қудай кеўиллериңизди биледи. Адамлар қымбат деп санаған нәрсе Қудай алдында жеркенишли.

¹⁶ Яқыяға дейин Мухаддес Нызам хәм пайғамбарлар дәўири болды. Сол ўақыттан баслап, Қудай Патшалығы хаққында Хош Хабар жәрияланып киятыр хәм хәр бир адам оған кириўге күш салып жүр. ¹⁷ Бирақ Мухаддес Нызамнан бир ноқат жоғалғанынан гөре, аспан хәм жердиң жоқ болып кетиўи ансатырақ.

¹⁸ Өз хаялы менен ажырасып, басқа хаялға үйленген хәр бир адам неке хадаллығын бузған болады. Күйеўинен ажырасқан хаялға үйленген адам да неке хадаллығын бузған болады.

Тиленши Лазар хәм бай хаққында тымсал

¹⁹ — Қымбат бахалы сәнли кийимлер кийип, хәр күни үлкен зыпатлар беретугын бир бай адам болыпты. ²⁰ Байдың дәрўазасы алдында пүткил денесин жара басқан Лазар атлы бир тиленши жатады екен. ²¹ Ол байдың дастурханынан түскен усақлар менен қарнын тойдырыўды әрман етипти. Ийтлер де келип, оның жараларын жалап кетеди екен. ²² Ыақты келгенде тиленши қайтыс болып, периштелер оны Ибрайымның жанына алып барыпты. Бай адам да қайтыс болып, оны жерлепти. ²³ Бай дозақ отында азап шегип атырып, басын көтерип қарағанда, алыста Ибрайымды хәм оның қасындағы Лазарды көрипти. ²⁴ Ол қатты бақырып: «Ибрайым ата, маған рехим ете гөр! Лазарды жибер, ол бармағынын ушын суўға басып, мениң тилиме суў тамызсын. Себеби мен бул от ишинде қатты қыйналып атырман», — депти. ²⁵ Бирақ Ибрайым оған: «Балам, сен өмиринде тек жақсылық көргениңди, ал Лазардың жаманлық көргенин умытпа. Енди болса, ол бул жерде

---

* 16:11 Сөзбе-сөз: нахақ байлыққа.

жубаныш тауып, ал сен қыйналып атырсаң. ²⁶ Буның үстине, сизлер менен бизлердің арамызға үлкен туңғыйық орнатылған. Сонлықтан бул жерден сизлерге өтпекши болғанлар өте алмайды хәм ол жерден де бизлерге хеш ким өте алмайды», — депти. ²⁷ Сонда бай адам: «Ата, олай болса, сеннен өтинемен, Лазарды мениң әкемнің үйине жибер. ²⁸ Өйткени мениң бес аға-иним бар. Олар да бул азап шегетуғын жерге түспеуи ушын ол барып, оларды ескертсин», — депти. ²⁹ Бирақ Ибрайым оған: «Оларда Муўса хәм басқа пайғамбарлардың Жазыўлары бар-ғо. Оларды тыңласын», — депти. ³⁰ Ал бай адам: «Як, Ибрайым ата! Бирақ егер өлгенлердің биреуи тирилип оларға барса, тәўбе етеди», — депти. ³¹ Сонда Ибрайым оған: «Егер Муўса менен пайғамбарларды тыңламағанда, өлгенлердің биреуи тирилсе де, исенбейди», — деп жуўап берипти.

Он жетинши бап

Кеширим, исеним хәм хызмет ҳаққында

¹ Ийса Өз шәкиртлерине және былай деди:

— Адамларды гүнаға азғыруышы нәрселердің болыўы сөзсиз. Бирақ олар ким арқалы келсе, сол адам хәсирет шегеди! ² Ол адамның мына кишкенелердің биреуин азғырғанынан гөре, мойнына дигирман тасы байланып, теңизге тасланғаны оған жақсырақ болар еди. ³ Абайлы болыңлар! Егер туўысқаның саған қарсы гүна ислесе, оған ескертиў жаса. Егер гүнасын мойынласа, оны кешир. ⁴ Егер ол саған қарсы бир күннің ишинде жети рет гүна ислесе, жети рет те саған келип: «Гүнамды мойынлайман» десе, оны кешир.

⁵ Сонда елшилер Ийемиз Ийсаға:

— Исенимимизди арттыр, — деди.

⁶ Ийемиз былай деди:

— Егер исенимиңиз қышқыл туқымдай ғана болса да, бул тут ағашына: «Тамырың менен қопарылып, теңизге отырғызыл», — десеңдер, ол сөзиңизди тыңлайды.

⁷ Араңызда қайсы бириңиздің жер айдап ямаса мал бағып жүрген хызметшиси даладан қайтқанда, оған: «Тез келип, дастурханға отыр», — дейди? ⁸ Керисинше, оған: «Мениң кешки аўқатымды таярла, белиңди буўып, ишип-жеп болғанымша, маған хызмет ет. Соңынан өзиң ишип жейсең», — деп айтпай ма? ⁹ Буйырғанын орындағаны ушын хызметшисине миннетдаршылық билдирер ме екен?

¹⁰ Сол сыяклы сизлер де өзлериңизге буйырылғанның хәммесин орынлағаннан соң: «Бизлер арзымайтуғын қуллармыз, тек ұазыйпамызды ғана орынладык», – дедлер.

***Мақаў кесел болған
он адамның шыпа табыўы***

¹¹ Ийса Ерусалимге баратырып, Самария хәм Галила үлкелери арасындағы шегара жерлер арқалы жүрди. ¹² Ол бир аўылға кирип киятырғанда мақаў кесел болған он адам гезлести. Олар узакта турып, ¹³ қатты даўыслап:

– Устазымыз Ийса, бизлерге рехим ет! – деди.

¹⁴ Ийса оларды көрип:

– Барып, өзлериңизди руўханийлерге көрсетинлер, – деди.

Олар кетип баратырғанда мақаў кеселден жазылып кетти. ¹⁵ Олардың ишиндеги биреўи өзиниң шыпа тапқанын көрип, бәлент даўыс пенен Қудайды алғыслап, қайтып келди де, ¹⁶ Ийсаның аяғына жығылып, Оған миннетдаршылық билдирди. Бул адам самариялы еди.

¹⁷ Сонда Ийса:

– Шыпа тапқан он адам емес пе еди? Қалған тоғызы қаякта?

¹⁸ Қудайға алғыс айтыў ушын, мына шет еллиден басқа хеш ким қайтып келмеді ме? – деди.

¹⁹ Соң оған:

– Орныңнан тур да, кете бер, исенимин сени қутқарды, – деди.

Қудай Патшалығының келиўи

²⁰ Парисейлер Қудай Патшалығының қашан келетуғынын сорағанда, Ийса оларға былай деп жуўап берди:

– Қудай Патшалығы көзге көринип келмейди. ²¹ «Мине, бул жерде» ямаса «Әне, ана жерде» деп те айтпайды. Себеби Қудай Патшалығы сизлердин ишинде, – деди.

²² Соң Ийса шәкиртлерине былай деди:

– Адам Улының күнлериниң бирин болса да көриўди аңсайтуғын уақытларыңыз келеди. Бирақ, көре алмайсызлар. ²³ Сизлерге: «Әне, Ол ана жерде» ямаса «Мине, Ол бул жерде» десе, бармаңлар, олардың излерине ермеңлер. ²⁴ Өйткени шақмақ шағып, аспанды бир шетинен екінши шетине дейин жарқыратып жибергендей, Адам Улы да Өз күнинде солай пайда болады. ²⁵ Бирақ дәслепп Ол көп азап шегип, бул әўлад тәрәпинен қабылланбаўы тийис.

²⁶ Нухтың заманында қалай болған болса, Адам Улының күнлеринде де солай болады. ²⁷ Нух кемеге минген күнге дейин адамлар ишип жеди, үйленди, турмысқа шықты. Соңынан суў тасқыны

басып, хәммени набыт қылды. ²⁸ Луттың заманында да сондай болды: адамлар ишип жеди, саўда-сатық иследи, егин екти, жай салды. ²⁹ Бирақ, Лут Содом қаласынан шыққан күни аспаннан от хәм күкирт жаўып, хәммени набыт қылды. ³⁰ Адам Улы пайда болатуғын күни де тап сондай болады.

³¹ Сол күни тамның төбесинде болған адамның затлары үйинде қалса, оларды алайын деп төменге түспесин. Ким де ким атызда болса, үйине қайтпасын. ³² Луттың хаялын еске түсириңдер! ³³ Ким де ким өз жанын сақламақшы болса, ол оны набыт қылады, ал ким де ким өз жанын набыт қылса, ол оны сақлайды. ³⁴ Сизлерге айтатуғыным: сол түни бир төсекте жатырған еки адамның биреуі алынады, екіншиси қалдырылады. ³⁵ Бирге дигирман тартқан еки хаялдың биреуі алынады, екіншиси қалдырылады. [³⁶]*

³⁷ Сонда шәкиртлери Ийсадан:

– Ийем, бул ўақыялар қай жерде болады, – деп сорады.

Ийса оларға:

– Өлик қай жерде болса, қузғынлар да сол жерге жыйналады, – деди.

Он сегизинши бап

Жесир хаял хәм қазы хаққында тымсал

¹ Ийса шәкиртлерине бәркулла дуға етип, үмит үзбеуі кереклигин билдириў ушын бир тымсал айтып берди.

² Ол былай деди:

– Бир қалада Қудайдан да қорқпайтуғын, адамлардан да уялмайтуғын бир қазы болыпты. ³ Сол қалада бир жесир хаял да турады екен. Хаял оған қайта-қайта келип: «Мениң хуқықымды даўласымнан қорған», – деп өтине береді екен. ⁴ Бирақ қазы көп ўақытқа дейин буны ислегиси келмепти. Соңынан өз өзине: «Мен Қудайдан да қорқпайман, адамлардан да уялмайман. ⁵ Бирақ, мына жесир хаял маған тынышлық бермей атырғаны ушын оның хуқықын қорғай қояйын. Болмаса, ол қайта-қайта келип, мениң мазамды алар», – депти.

⁶ Ийемиз Ийса сөзин даўам етип былай деди:

– Әдилсиз қазының сөзлерине кулақ салыңлар. ⁷ Қудай Өзине күни-түни жалбарынып атырған, Өзи таңлап алған адамлардың

---

* 17:36 Басқа нускада мына аят бар: «Еки адам атызда болса, биреуі алынып, екіншиси қалдырылады».

хуқықын қорғамай ма? Оларды көп күттірип қоя ма? ⁸ Сизлерге айтатуғыным: көп кешікпей олардың хуқықын қорғайды. Бірақ Адам Улы келгенде, жер жүзінде исеним табар ма екен?

***Парисей хәм салықшы
хаққында тымсал***

⁹ Өзлериниң хақлығына исенип, басқаларды кемситетуғын айырым адамларға Ийса мына тымсалды да айтып берди:

¹⁰ – Еки адам дуға етиу үшін Ибадатханаға кирипти. Олардың биреуі парисей, екіншиси салықшы екен. ¹¹ Парисей турып алып мынадай деп дуға етипти: «О, Қудайым! Мен басқа адамлардай тонаушы, нахақ, неке хадаллығын бузыушы ямаса, хәтте, мына салықшы сыяқлы болмағаным ушын, Саған шүкирлик етемен. ¹² Хәптесине еки мәрте ораза тутаман. Барлық тапқан табысымның оннан бирин беремен». ¹³ Ал салықшы алыста турып, көзин аспанға көтеріуҕе де батылы бармай, қатты өкинип*: «О, Қудайым! Мендей гүнакарға рехим ет!» – депти.

¹⁴ Сизлерге айтатуғыным: парисей емес, ал усы адам ақланып үйине қайтыпты. Себеби өзін жоқары тутқан хәр бир адам пәслетиледи, ал өзін пәс тутқан адам жоқары болады.

Ийса хәм кишкене балалар

¹⁵ Қолын тийгизсин деп, адамлар Ийсаға бөбеклерин алып келди. Шәкиртлери буны көрип, оларға кейиди. ¹⁶ Бірақ Ийса оларды қасына шақырып алып, шәкиртлерине:

– Балалардың Маған келиуіне рухсат бериндер, оларға тосқынлық жасамаңлар. Өйткени Қудай Патшалығы усындайлардики. ¹⁷ Сизлерге шынын айтаман: ким де ким Қудай Патшалығын кишкене бала сыяқлы қабыл етпесе, ол оған кире алмайды, – деди.

Байлық хәм мәңгилик өмир

¹⁸ Бир басшы Ийсадан:

– Ийгиликли Устаз! Мәңгилик өмирди алыуым ушын не ислеуім керек? – деп сорады.

¹⁹ Ийса оған:

– Сен неге Мени ийгиликли деп атап атырсаң? Жалғыз Қудайдан басқа хеш ким ийгиликли емес. ²⁰ Оның буйрықларын билесең-ғо: «*Неке хадаллығын бузба, адам өлтirme, урлық ислеме, жалған гүуалық берме, ата-анаңды хұрметле*»**, – деди.

* 18:13 Сөзбе-сөз: көкирегине урып.

** 18:20 Шығыу 20:12-16; Мухаддес Нызамды қайталау 5:16-20.

²¹ Бирақ ол:

– Булардың хәммесин мен бала ўақтымнан бери орынлап кия-тырман, – деди.

²² Буны еситкен Ийса оған:

– Саған және бир нәрсе жетиспейди. Барлық мал-мүлкінди сатып, акшасын жарлыларға үлестирип бер. Сонда сениң ғәзийнен аспанда болады. Соңынан келип, Мениң изиме ер, – деди.

²³ Басшы буны еситип, қатты қапа болды. Себеби ол жүдә бай еди.

²⁴ Ийса оның қапа болғанын көрип:

– Байлығы барлардың Қудай Патшалығына кириўи қандай қыйын! ²⁵ Бай адамның Қудай Патшалығына кириўинен гөре, түйеге ийнениң көзинен өтиў ансатырақ, – деди.

²⁶ Буны еситкенлер:

– Олай болса, ким қутқарыла алады? – деп сорады.

²⁷ – Адамлардың қолынан келмеген нәрсе Қудайдың қолынан келеди, – деди Ийса.

²⁸ Сонда Петр:

– Минекей, бизлер хәмме нәрсемизди таслап, Сениң изине ердик, – деди.

²⁹ Ийса шәкиртлерине:

– Сизлерге шынын айтаман: Қудай Патшалығы ушын я үйин, я хаялын, я туўысқанларын, я ата-анасын, я балаларын қалдырып кеткен хәр бир адам ³⁰ бул дүньяда неше есе артығы менен алады хәм келешекте мәңгилик өмирге ийе болады, – деди.

Ийсаның Өз өлими хәм қайта тирилиўи хаққында үшінши рет билдириўи

³¹ Ийса он еки шәкиртин қасына шақырып алып, оларға былай деди:

– Минекей, бизлер енди Ерусалимге қарай көтерилип баратырмыз. Сол жерде пайғамбарлардың Адам Улы туўралы жазғанларының хәм-меси орынланады. ³² Ол басқа миллет адамларына услап бериледи. Олар Оның үстинен күледи, масқаралайды, бетине түкиреди ³³ хәм қамшылап сабап, өлтиреди. Ал Ол үшінши күни қайта тириледи.

³⁴ Бирақ шәкиртлери бул сөзлерден хеш нәрсе түсинбеди. Бул сөзлер оларға жасырын болып, айтылғанлардың мәнисин аңламады.

Ийсаның бир соқыр адамға шыта беруїи

³⁵ Ийса Ерихо қаласына жақынлағанда, жолдың шетинде тиленшилик етип, бир соқыр адам отыр еди. ³⁶ Қасынан адамлардың өтип баратырғанын еситкен ол:

– Не болып атыр? – деп сорады.

³⁷ – Насыралы Ийса өтип баратыр, – дести адамлар оған.

³⁸ Сонда ол:

– Даўыттың Урпағы Ийса! Маған рехим ете гөр! – деп бақырып жиберди.

³⁹ Алдында кетип баратырғанлар үнин шығармаўды айтып, оған кейиди. Бирақ ол оннан да бетер қатты бақырып:

– Даўыттың Урпағы! Маған рехим ете гөр! – деди.

⁴⁰ Сонда Ийса тоқтап, соқыр адамды қасына алып келиўди буйырды. Соқыр адам жақынлағанда, Ийса оннан:

⁴¹ – Сен ушын не ислеўимди қәлейсең? – деп сорады.

– Ийем, көзлерим көретуғын болсын, – деди ол.

⁴² Ийса оған:

– Көзлериң көретуғын болсын, исенимиң сени қутқарды, – деди.

⁴³ Сол ўақытта-ақ соқыр адамның көзлери көре баслады хәм Қудайды алғыслап, Ийсаның изине ерди. Буны көрген пүткил халықта Қудайды мактады.

Он тоғызыншы бап

Салықшы Зақайдың қутқарылыўы

¹ Ийса Ерихо қаласына кирип, оның ишинен өтти. ² Сол жерде Зақай атлы бир адам бар еди. Өзи салықшылардың баслығы болып, бай адам еди. ³ Ол Ийсаның қандай екенлигин көриўге умтылатуғын еди. Бирақ адамлар көп болғанлықтан, көре алмады. Өйткени оның бойы пәс еди. ⁴ Ийсаны көриў ушын ол алға қарай жуўырып, жабайы әнжир терегине шығып алды. Себеби Ийса усы жерден өтиўи керек еди. ⁵ Ийса сол жерге келгенде жоқарыға қарап, оған:

– Зақай, тезирек төмен түс! Бүгин сениң үйинде қалыўым керек, – деди.

⁶ Ол тезлик пенен төмен түсип, Ийсаны қуўаныш пенен қабыл алды. ⁷ Буны көргенлердиң хәммеси:

– Ол гүнакар адамның үйине қонаққа барды, – деп наразылық билдире баслады.

⁸ Бирақ Зақай орнынан турып, Ийемизге:

– Ийем, мал-мүлкимнің ярымын жарлыларға бермен. Егер кимнің хақын жеген болсам, төрт есе артығы менен қайтарып бермен, – деди.

⁹ Сонда Ийса:

– Бүгін бул үйге қутқарылыу келди. Өйткени бул адам да Ибра-йымның урпағы-ғо. ¹⁰ Себеби Адам Улы адасқанларды тауып, қутка-рыу ушын келди, – деди.

Он мина хаққында тымсал

¹¹ Буларды тыңлап отырғанларға Ийса тымсал менен сөзин дауам етти. Өйткени Ол Ерусалимге жақынласып қалғанлықтан, олар: «Қу-дай Патшалығы жақын арада келеди», – деп ойлаған еди. ¹² Сонлық-тан Ийса былай деди:

– Бир ақсүйек адам өзине патшалық бийлигин алып қайтыу ушын, узақ елге кетпекши болыпты. ¹³ Ол өзиниң он хызметшисин шақы-рып алып: «Мен қайтып келемен дегенше, бул ақшаны айланысқа жибериндер», – деп, оларға он мина* берипти. ¹⁴ Бирақ оған қарас-лы пукаралар оны жек көретуғын еди. Сонлықтан оның изинен уәкиллерин жиберип: «Оның бизлердиң үстимизден патша болыуын қәлемеймиз», – деп айтып қалыпты.

¹⁵ Бирақ ол патша болып қайтып келгенде, өзи берген ақша-лар менен ким қанша арттырғанын билиу ушын хызметшилерин өзине шақыртыпты. ¹⁶ Бириншиси келип: «Хожайын! Сениң бир минаң және он мина арттырды», – депти. ¹⁷ Хожайыны оған: «Бәрекелла, жақсы хызметшим! Кишкене исте исенимли болға-ның ушын, сен он қала үстинен басқарыуға бийлик аласаң», – депти.

¹⁸ Екиншиси келип: «Хожайын, сениң бир минаң және бес мина арттырды», – депти. ¹⁹ Хожайыны оған да: «Сен бес қаланың үсти-нен басқарыушы боласан», – депти.

²⁰ Соңынан басқасы да келип: «Хожайын! Мине, сениң минаң. Мен оны бет орамалға түйип сақладым. ²¹ Мен сеннен қорқтым. Себеби сен қоймаған жериңнен алып, екпеген жериңнен оратуғын қатал адамсаң», – депти. ²² Хожайыны оған: «Хәй, жаман хызмет-ши! Сени өз аузыңнан шыққан сөзлерің менен айыплайман. Ме-ниң қоймаған жерден алатуғын, екпеген жерден оратуғын қатал адам екенімди биледи екенсең, ²³ неге енди ақшамды айланысқа берип жибермедің? Сонда мен қайтып келгенимде, оны пайдасы менен қайтарып алар едим-ғо», – депти. ²⁴ Соң қасында турған-ларға қарап: «Оннан минаны алың да, он миначы барға берің-лер», – депти. ²⁵ «Хожайын, оның он миначы бар-ғо», – десипти олар. ²⁶ Сизлерге айтатуғыным: кимде бар болса, оған және де мол етип бериледи, ал кимде жоқ болса, оның бары да тартып алынады.

---

* 19:13 *Бир мина* – жұмысшының үш айлық ис хақысы.

²⁷ Енди үстилеринен патша болыұымды қәлемеген душпанларымды бул жерге алып келиң де, көзимнің алдында өлтириңлер, — депти патша.

***Ийсаның Ерусалимге салтанатлы
түрде кириуі***

²⁸ Усыларды айтып болғаннан кейин Ийса жол баслап, Ерусалимге қарай жүрди. ²⁹ Ол Зәйтүн деп аталатуғын таудың етегиндеги Бетфаге хәм Бетания деген ауылларға келгенде еки шәкиртин жумсап, ³⁰ оларға былай деди:

— Қарсы алдыңыздағы ауылға барыңлар. Оған киргениңизде, еле хеш ким минбеген, байлап қойылған гүррени табасызлар. Оны шешип, алып келиңлер. ³¹ Егер биреу: «Оны неге шешип атырсызлар?» — деп сора, «Ол Ийемизге керек», — деп айтыңлар.

³² Жиберилгенлер барып, Ийсаның өзлерине айтқанларын анық тапты. ³³ Олар гүррени шешип атырғанда, оның ийелери:

— Гүррени неге шешип атырсызлар? — деп сорады.

³⁴ Олар:

— Ол Ийемизге керек, — деп жууап берди.

³⁵ Олар гүррени Ийсаға алып келди. Оның үстине өзлеринің шапанларын салып, оған Ийсаны миндирди. ³⁶ Ийса баратырғанда, адамлар жолға шапанларын төседи.

³⁷ Ийса Зәйтүн тауынан төмен түсетуғын жерге жақынлағанда, Оның барлық шәкиртлеринің топары өзлери көрген барлық кәраматлары ушын қууанышлы түрде бәлент дауыс пенен Қудайға мақтаулар айта баслады:

³⁸ *«Ийемиздің атынан келиуіши Патша жарылқанған!*

Аспанда тынышлық, ең жоқарыдағы Қудайға алғыс болсын!»*

³⁹ Халық арасында турған гейбир парисейлер Ийсаға:

— Устаз, шәкиртлериңе тыйым сал, — деди.

⁴⁰ Ийса оларға:

— Сизлерге айтатуғыным: егер олар үндемей қалса, таслар бақырады, — деди.

⁴¹ Ийса Ерусалимге жақынлағанда оны көріп жылап жиберди де:

⁴² — Ох, хеш болмаса усы күниңде тынышлығыңа нелер керек екенин билсең еди! Бирақ бул хәзир сениң көзлериңнен жасырылған. ⁴³ Душпанларың бекинислер жасап, сени қоршап, жән-жақтан қысатуғын күнлер басыңа түседи. ⁴⁴ Олар сени хәм сениң ишиндеги

---

* 19:38 Забур 117:26.

балаларынды жер менен жексен кылады. Сенде тас үстінде тас қалдырмайды. Өйткени сен Қудайдың саған келген ұақтың билемдин, — деди.

Ийсаның Ибадатханадан сатыўшыларды куўыўы

⁴⁵ Сонынан Ийса Ибадатханаға кирип, ол жерден сатыўшыларды куўып шығара баслады. ⁴⁶ Оларға:

— «*Мениң үйим дуға ететуғын үй болады*»*, — деп Мухаддес Жазыўда айтылған, ал сизлер оны қарақшылардың уясына айландырдыңлар!** — деди.

⁴⁷ Ийса хәр күни Ибадатханада тәлим беретуғын еди. Бас руўханийлер, диний муғаллимлер хәм халық басшылары Оны жоқ қылыўдың жолын изледи. ⁴⁸ Бирақ буның илажын таба алмады, себеби пүткил халық Ийсаның сөзлерин жан-тәни менен тыңлайтуғын еди.

Жигирмаланшы бап

Ийсаның бийлиги хаққында сораў

¹ Күнлердин биринде Ийса халыққа Ибадатханада тәлим берип, оларға Хош Хабарды жәриялап турғанда, Оның қасына бас руўханийлер хәм диний муғаллимлер ақсақаллар менен бирге келип, ² Оннан:

— Бизлерге айтшы, бул ислерди қандай бийлик пенен ислеп жүрсең хәм бундай бийликти Саған ким берди? — деп сорады.

³ Ийса жуўап қайтарып:

— Мен де сизлерден бир нәрсени сорайын. Айтыңларшы:

⁴ Яқияның шомылдырыўы*** аспаннан болды ма ямаса адамлардан ба? — деди.

⁵ Олар өз ара ойласып:

— Егер «аспаннан» десек, Ол бизлерге: «Онда неге сизлер оған исенбедиңлер», — деп айтар. ⁶ Ал егер «адамлардан» десек, пүткил халық бизлерге тас атар, өйткени олар Яқияның пайғамбар екенине исенеди, — дести. ⁷ Сонлықтан олар Ийсаға:

* 19:46 Ийшәя 56:7.

** 19:46 Еремия 7:11.

*** 20:4 *Шомылдырыўы* — грек тилинде «баптизо». Бул рәсим Қудайдың адамларды кеширип, пәк хәм таза өмирди сыйға берийүиниң нышаны.

– Қаяктан екенин билмеймиз, – деп жуўап берди.

⁸ Сонда Ийса оларға:

– Мен де сизлерге бул ислерди қандай бийлик пенен ислейтуғынымды айтпайман, – деди.

Жаўыз дийханлар хаққында тымсал

⁹ Соңынан Ийса халыққа мына тымсалды айтып берди:

– Бир адам жүзим бағын отырғызыпты хәм оны дийханларға ижараға берип, өзи узақ ўақытқа алыс жерге кетип қалыпты. ¹⁰ Терим мәўсими келгенде, бағдың жемисинен тийисли үлесин алыў ушын, ол дийханларға өзиниң бир хызметшисин жиберипти. Бирақ дийханлар оны урып, қуры қол қайтарыпты. ¹¹ Ол басқа хызметшисин жибергенде, оны да урып, масқаралап, қуры қол қайтарыпты. ¹² Үшиншисин жумсағанда, оны да жарадар етип, қуўып жиберипти. ¹³ Сонда жүзим бағының ийеси: «Не қылсам екен? Сүйикли улымды жиберейин. Мүмкин, оны хұрмет етер», – депти. ¹⁴ Бирақ дийханлар оны көрип, өз ара ойласып: «Бул мийрасхор-ғо. Жүринлер, оны өлтирейик, сонда мийрас мүлки бизлерге қалады», – десипти де, ¹⁵ оны жүзим бағынан сыртқа шығарып, өлтирипти. Енди жүзим бағының ийеси оларға не ислейди? ¹⁶ Ол келип, сол дийханларды жоқ қылады да, жүзим бағын басқаларға береди.

Буны еситкенлер:

– Қудай сақласын! – дести.

¹⁷ Бирақ Ийса көзлерин оларға тигип:

– Олай болса, Мухаддес Жазыўдағы:

«Қурылысшылар керексиз деп таслаған тас,

Үйдиң мүйешиниң тийкарғы тасы болды»*, –

деген сөзлер нени аңлатады?

¹⁸ Сол тасқа түскен хәр бир адамның шыл-пәршеси шығады. Тас кимниң үстине түссе, соны женшип таслайды, – деди.

¹⁹ Ийсаның бул тымсалды өзлерине тийгизип айтып атырғанын түсинген диний муғаллимлер менен бас руўханийлер Оны сол ўақытта-ақ қолға алыўға тырысты, бирақ халықтан қорқты.

Салық төлеў туўралы

²⁰ Олар Ийсаны дыққат пенен аңлйй баслады. Ийсаны сөзинен тутып, Оны хәкимниң бийлигине хәм хұкимине тапсырыў ушын,

---

* 20:17 Забур 117:22.

Оған өзлерин хақ нийетли қылып көрсететуғын жансызларды жиберди. ²¹ Жансызлар Ийсадан:

– Устаз, бизлер Сениң хақыйкатты айтып тәлим берип атырғаныңды билемиз. Хеш кимнің бет-жүзине карамай, Қудайдың жолын дурыс үйретип отырсаң. ²² Айтшы, бизлердің Рим патшасы-Қайсарға салық төлеуимиз дурыс па ямаса надурыс па? – деп сорады.

²³ Бирақ Ийса олардың хийлесин түсинип, оларға:

²⁴ – Маған бир динар көрсетиңлер. Бунда кимнің сүүрети бар хәм кимнің аты жазылған? – деди.

Олар:

– Қайсардың, – деп жууап берди.

²⁵ Сонда Ийса:

– Олай болса, Қайсардың хақын Қайсарға, Қудайдың хақын Қудайға бериңлер, – деди.

²⁶ Солай етип, олар Ийсаны халық алдында айтқан бирде бир сөзнен тута алмады. Оның жууапларына таң қалысып, лал болып қалды.

Қайта тирилиуі хаққында сорау

²⁷ Қайта тирилиуі жоқ деуши саддукейлердің* айырымлары Ийсаға келип, Оннан:

²⁸ – Устаз, Муўса бизлерге: «Егер биреудің ағасы баласыз өлип хаялын қалдырса, иниси оның хаялын алып, өз ағасының урпағын дауам еттирсин», – деп жазып қалдырған. ²⁹ Жети ағайинли бар еди: бириншиси үйленип, баласыз өлди. ³⁰ Екиншиси де, ³¹ үшіншиси де сол хаялды алды. Хаялды жетеуинің хәммеси де алып, бала қалдырмай өлип кетти. ³² Ең соңында хаялдың өзи де қайтыс болды. ³³ Ал қайта тирилиуде ол жетеуинің ишинде қайсысының хаялы болады? Ол жетеуине де хаял болған еди-ғо, – деп сорады.

³⁴ Ийса жууап берип былай деди:

– Бул дүньяның адамлары үйленеди хәм турмысқа шығады. ³⁵ Ал келеси дүньяға хәм өлимнен қайта тирилиуге ылайықлы болғанлар үйленбейди де, турмысқа да шықпайды. ³⁶ Олар периштелер сыяқлы болғанлықтан, енди өлмейди. Өлимнен қайта тирилгенликтен, Қудайдың балалары болады. ³⁷ Муўса да өлгенлердің қайта тирилетуғынын жанып турған пута хаққында аятта көрсеткен еди. Ол сол жерде Жаратқан Ийемизди: «*Ибрайымның Қудайы, Ысақтың Қудайы, Яқыптың Қудайы*»** деп атаған. ³⁸ Қудай өлилердің емес, ал тирилердің Қудайы. Себеби Оған тийисли адамлардың хәммеси тири.

* 20:27 *Саддукейлер* – Ийсаның заманында яхудийлердің күшли диний топары.

** 20:37 *Шығыу* 3:6.

³⁹ Диний муғаллимлердин гейбиреўлери:

– Устаз, Сен дурыс айттың, – деди.

⁴⁰ Оған және сораў бериўге хеш кимниң батылы бармады.

Масих кимниң Урпағы?

⁴¹ Ийса оларға былай деди:

– Неге Масихты Даўыттың Урпағы деседи? ⁴² Даўыттың өзи Забурда:

«Ийем мениң Ийеме айтты:

⁴³ *„Душпанларыңды аяғыңның астына бастырмағанымша, Мениң оң жағымда отыр!“»** –

деген-ғо.

⁴⁴ Солай етип, Даўыт Оны «Ийем» деп атаған болса, Ол қалайынша оның Урпағы болады?

Диний муғаллимлер ҳаққында

⁴⁵ Пүткил халық тыңлап турғанда, Ийса Өз шәкиртлерине:

⁴⁶ – Диний муғаллимлерден сақ болыңлар! Олар узын кийим кийиўди, базар майданларында өзлерине сәлем берилиўин, мәжилисханаларда сыйлы орында, зыяпатларда төрде отырыўды жақсы көреді.

⁴⁷ Олар жесир хаяллардың үйлерин жалмап жутып, көзге көриниў ушын узын дуўа етеди. Бундай адамлар ен аўыр жаза алады, – деди.

Жигирма биринши бап

Жесир хаялдың садақасы

¹ Ийса нәзер салып, Ибадатхананың садақа қутысына Қудайға арналған сыйларын салып атырған байларды көрди. ² Ол бир ғәрип жесир хаялдың да еки тийин салғанын көрип:

³ – Сизлерге ҳақыйқатын айтаман: бул жарлы жесир хаял ҳәммеден көп салды. ⁴ Өйткени булардың ҳәммеси өз байлықларынан аўысқанын салды. Ал бул хаял жарлы болса да, күн көрисине керекли барлық ақшасын салды, – деди.

Ақырзаманның белгилери

⁵ Гейбиреўлер Ибадатхананың сулыў таслар хәм Қудайға арналған сыйлар менен безетилгенин айтып турғанда, Ийса:

⁶ – Сизлер усы жерде көрип турғанларыңыздан тас үстинде тас қалмай, ҳәммеси қыйратылатуғын күнлер келеди, – деди.

---

* 20:42-43 Забур 109:1.

⁷ Олар Ийсадан:

– Устаз, булар кашан болады? Булардың болатуғынын алдын ала қандай белги билдиреди? – деп сорады.

⁸ Ийса оларға:

– Алданыўдан сақ болыңлар! Себеби көплер Мениң атым менен келип: «Мен – Масихпан» ямаса «Ўақыт жақын» дейди. Олардың излерине ерменлер. ⁹ Урыслар хәм көтерилислер хаққында еситкениңизде, коркпаңлар. Өйткени дәслепп усылар болыўы тийис. Бирақ ақыры дәрхал келмейди, – деди.

¹⁰ Сонынан Ийса оларға былай деди:

– Миллет миллетке қарсы, патшалық патшалыққа қарсы көтеріледі. ¹¹ Күшли жер силкиниўлер, көп жерлерде ашаршылықлар хәм қырғынлар болады. Аспаннан қорқынышлы кубылыслар хәм уллы қарапатлы белгилер жүз береді. ¹² Бирақ булардың хәммесинен бурын адамлар сизлерди ушлап алып куўғын қылады, мәжилисхана-ларға тапсырып, қамаққа салады. Мениң атым ушын сизлерди патшалар менен хәкимлердиң алдына алып барады. ¹³ Сонда сизлерге Мен туўралы гүўалық бериўге мүмкиншилик туўылады. ¹⁴ Сонлықтан өзлериңизди қалай қорғаўды алдын ала ойламаўды кеўиллериңизге түйип алыңлар. ¹⁵ Себеби Мен сизлерге сондай шешенлик пенен даналық беремен, сизлерге қарсы шыққанлардың хеш қайсысы да қарсы сөйлей де, сөзлериңизди бийкарлай да алмай қалады. ¹⁶ Хәтте, ата-ана, аға-ини, ағайин-туўған хәм досларыңыз да сизлерге сатқынлық ислейди. Ал гейбиреўлериңизди өлтиреді. ¹⁷ Мениң атым себебли, сизлерди хәмме жек көреді. ¹⁸ Бирақ басларыңыздағы бир тал шаш та набыт болмайды. ¹⁹ Сабырлық пенен өз жаныңызды қутқарасызлар.

Ерусалимнің қыйратылыўы

²⁰ – Ерусалимди әскерлердиң қоршап алғанын көргениңизде, онын ұайран болатуғын ўақтының жақынлағанын билиңлер. ²¹ Сонда Яхудидағылар таўларға қашсын. Қаланың ишиндегилер тез сыртқа шықсын, этираптағылар қалаға кирмесин. ²² Өйткени сол күнлер Мухаддес Жазыўда айтылғанлардың хәммеси орынланатуғын жаза күнлери болады. ²³ Сол күнлери жүкли хәм емизиўли ҳаялларға қандай қыйын болады! Себеби жер жүзинде үлкен апатшылық болып, бул халық Қудайдың ғәзбине ушырайды. ²⁴ Олар қылыш жүзинен өткерилип, барлық еллерге тутқын етилип алып кетиледи. Басқа миллетлердиң дәўраны тамам болмағанша, Ерусалим олар тәрәпинен аяқ асты қылынады.

Адам Улының қайта келиуі

²⁵ — Қуяш, ай хәм жұлдызларда кәраматлы белгилер пайда болады. Жер жүзинде халықлар теңиздің шуўлап толқынланғанынан үмитсизликке түсип албырайды. ²⁶ Адамлар дүньяға киятырған апатшылықты күтип, қорқыўдан хәлсизленеди. Өйткени аспан күшлери силкинеди. ²⁷ Сонда адамлар Адам Улының уллы күдирет хәм салтанат пенен бултта киятырғанын көреди. ²⁸ Бул ўақыялар бола баслағанда турып, басларыңызды көтеринлер. Себеби қутқарылыўыңыз жақын.

Сергек болып, дуўа етиңлер!

²⁹ Ийса оларға мына тымсалды айтып берди:

— Әнжир ағашына хәм басқа барлық тереклерге қараңлар. ³⁰ Олардың жапырақ шығара баслағанын көргениңизде, жаздың жақынлағанын өзлериңиз билесизлер. ³¹ Сол сыяқлы, сизлер бул ўақыялардың болып атырғанын көргениңизде, Қудай Патшалығының жақын екенин билиңлер.

³² Сизлерге шынын айтып турман: бул әўлад жоқ болып кетпесинен бурын булардың хәммеси болады. ³³ Аспан хәм жер жойылады, бирақ Мениң сөзлерим хеш жойылмайды.

³⁴ Сақ болыңлар! Шағал мәслик қылып, мәс болып, турмыс тәшиўишлери астында жүреклериңизди аўыр жүк баспасын. Және сол күн сизлерге тор сыяқлы тосаттан түспесин. ³⁵ Өйткени сол күн пүткил жер жүзинде жасаўшылардың басына түседи. ³⁶ Сол себептен болажақ бул ислерден қутылып, Адам Улы алдында тура алыў ушын хәмме ўақыт сергек болып, дуўа етиңлер.

³⁷ Ийса күндиз Ибадатханада тәлим берип, ал түнлерин болса қаладан шығып, Зәйтүн таўында өткизетуғын еди. ³⁸ Таң атыўдан пүткил халық Ийсаны тыңлаў ушын Ибадатханаға келетуғын еди.

Жигирма екінши бап

Яхуданың сатқынлығы

¹ Қутқарылыў байрамы деп аталатуғын Ашытқысыз нан байрамы жақынлап қалған еди. ² Бас руўханийлер хәм диний муғаллимлер халықтан қорққанлықтан, Ийсаны жасырын түрде өлтириўдин жолын изледи.

³ Сонда он еки елшиниң бири — Искарriot деп аталған Яхуданың ишине шайтан кирип алды. ⁴ Яхуда барып, бас руўханийлер хәм

Ибадатхананың бас карауылылары менен Ийсаны оларға қалай услап беріуді ойласты. ⁵ Олар қууанысып, оған ақша беріуге келісім берді. ⁶ Яхуда үәде беріп, Ийсаны оларға халық жоқ жерде услап беріуі үшін қолайлы пайыт ізледі.

Ийсаның соңғы кешеси

⁷ Қутқарылыу байрамының қозысы шалыныуы керек болған Ашытқысыз нан байрамы жетіп келді. ⁸ Ийса Петр менен Юханды жиберіп:

– Барыңлар, бизлер үшін Қутқарылыу байрамының асын таярлаңлар, – деді.

⁹ Олар:

– Қай жерде таярлауымызды қәлейсең? – деп сорады.

¹⁰ Ийса оларға былай деді:

– Қалаға киргениңизде, гүзе менен суу көтеріп қиятырған адамға гезлесесіз. Оның изине еріп, ол кирген үйге кириңдер ¹¹ хәм үйдин ийесине: «Устазымыз: „Шәкіртлерім менен бирге байрам асын жейтуғын бөлмем қәне?“ – деп сеннен сорап атыр», – деңдер. ¹² Ол сизлерге төсеклер төселген жоқарыдағы үлкен бөлмени көрсетеді. Сол жерде таярланлар.

¹³ Олар барып, Ийсаның айтқанларының хәммесін тауып, байрам асын таярлады.

¹⁴ Аұқатланатуғын уақыт болғанда, Ийса елшилери менен бирге дастурхан этирапына отырды. ¹⁵ Оларға:

– Азап шекпесімнен бұрын бул байрам асын сизлер менен бирге жеуді қатты қәлеген едім. ¹⁶ Сизлерге айтатуғыным: бул Қудай Патшалығында орынланбағанша, Мен бул асты енди жемеймен, – деді.

¹⁷ Соңынан Ийса қолына кесени алып, шүкірлік етті де:

– Буны алып, өз ара бөлісіп ишіңдер. ¹⁸ Себеби Мениң сизлерге айтатуғыным: Қудай Патшалығы келмегенше, Мен енди жүзім ишімлігинен ишпеймен, – деді.

¹⁹ Соң нанды алып, Қудайға шүкірлік етті хәм оны сындырып, оларға берді де:

– Бул – сизлер үшін берилетуғын Мениң денем. Мени еслеп турыу үшін буны ислеңдер, – деді.

²⁰ Сол сыяқлы, кешки аұқаттан соң кесени алып:

– Бул – Мениң сизлер үшін төгілетуғын қаным менен бекитилетуғын Жаңа Келісім.

²¹ Бирақ қараңлар, Мени сататуғын адамның қолы Мениң қолым менен бирге дастурханда. ²² Адам Улы Қудай алдын ала

белгилегендей баратыр. Бирақ Оған сатқынлық қылыұшы хәсирет шегеди! – деди.

²³ Шәкиртлер бир-биринен:

– Бул исти ислеитуғын қайсысымыз? – деп сорай баслады.

Хәммеден уллы ким?

²⁴ Шәкиртлер арасында қайсысының ең уллы болып есапланыуы керек экени хәкқында бир тартыс та пайда болды. ²⁵ Ийса оларға былай деди:

– Миллетлердің патшалары өз халықлары үстинен үстемлик етеди, оларға бийлик етиүшилер «халықтың қайырқомлары» деп аталады. ²⁶ Бирақ сизлер бундай болмаңлар. Керисинше, араңызда ең үлкен болған ең кишидей болсын, басшы да хызметшидей болсын. ²⁷ Қайсы бири уллы: дастурхан басында отырған ба ямаса хызмет етип тұрған ба? Дастурхан басында отырған емес пе? Бирақ Мен сизлердің араңызда хызметшидеймен.

²⁸ Сынаудан өткен ўактымда сизлер Мениң менен бирге болдыңлар. ²⁹ Әкем Маған патшалық бийлигин бергени сыяқлы, Мен де сизлерге патшалық бийлигин беремен. ³⁰ Солай етип, сизлер Мениң Патшалығымның дастурханы этирапында ишип жейсизлер, тахтларда отырып, Израилдың он еки урыўын хүким етесизлер.

Петрдің таныўы туўралы болжаў

³¹ Ийса Петрге:

– Симон, Симон! Адамлардың бийдайды кепшик пенен желпигени сыяқлы, шайтан сизлерди сынаў ушын рухсат сораған еди. ³² Бирақ Мен исенимин таўсылмасын деп, сен ушын дуўа еттим. Сен Маған қайтып келгениңде, туўысқанларыңның исенимин бекемле, – деди.

³³ Симон Ийсаға:

– Ийем! Сениң менен бирге қамаққа да, өлимге де барыўға таярман, – деди.

³⁴ Бирақ Ийса оған:

– Петр, саған айтатуғыным: бүгин қораз шақырмастан бурын сен Мени танымайман деп, Меннен үш рет танасаң, – деди.

Дорба хәм қылыш

³⁵ Соң Ийса шәкиртлерине:

– Мен сизлерди шыжлансыз, дорбасыз, аяқ кийимсиз жибергенимде, не нәрседен кемшилик көрдинлер? – деди.

– Хәш нәрседен, – деп жуўап берди олар.

³⁶ Сонда Ийса оларға:

– Ал енди кимнің шыжланы болса, оны алып жүрсин. Және дорбасын да алсын. Кимнің қылышы болмаса, кийимин сатып, қылыш алсын. ³⁷ Өйткени сизлерге айтатуғыным: Мухаддес Жазыұдағы: «*Ол жынаятшыларға қосып саналды*»*, – деген аят Менде әмелге асыуы керек. Аўа, Мен туўралы жазылғанлар орынланып атыр, – деди.

³⁸ – Ийем! Қара, бул жерде еки қылыш бар, – деди олар.

– Сол жетеди, – деди Ийса.

Ийсаның Зәйтүн тауында дуға етиуи

³⁹ Ийса шығып, Өз әдети бойынша Зәйтүн тауына кетти. Шәкирт-лери де Оның изине ерди. ⁴⁰ Сол жерге келгенде, Ийса оларға:

– Азғырылмауыңыз ушын дуға етиңлер, – деди.

⁴¹ Өзи олардан тас ылақтырым жердей аўлағырақ барып, дизерлеп отырды да, былай деп дуға етти:

⁴² – О, Әкем, егер Сен кәлесен, бул азап кесесин Меннен өткизип жибер. Бирақ Мениң емес, Сениң кәлегениң болсын. ⁴³ Сонда аспаннан бир периште Ийсаға көринип, Оған күш берди. ⁴⁴ Ол азап шегип атырып, және де күшлирек дуға етти. Оның тери жерге тамған қан тамшылары сыяқлы еди.

⁴⁵ Ийса дуға етип болып, орнынан тұрды да, шәкиртлериниң қасына келди. Олардың қайғыдан шаршап, уйықлап атырғанын көрди. ⁴⁶ Оларға:

– Неге уйықлап атырсызлар? Турынлар, азғырылмауыңыз ушын дуға етиңлер, – деди.

Ийсаның қолға алынуы

⁴⁷ Ийса еле сөйлеп тұрғанда, бир топар адамлар пайда болды. Олардың алдында он еки шәкиртиниң бири Яхуда киятыр еди. Ол Ийсаны сүйиу ушын Оған жақынласты. ⁴⁸ Ийса оған:

– Яхуда! Сен Адам Улын сүйип турып, Оған сатқынлық ислейсен бе? – деди.

⁴⁹ Ийсаның қасындағылар не болажағын сезип:

– Ийем, қылышты иске салайық па? – деди.

⁵⁰ Олардың биреуи бас руўханийдин қулының оң қулағын шауып таслады.

⁵¹ Бирақ Ийса:

---

* 22:37 Ийшя 53:12.

– Токтатыңдар, жетер енди! – деп қулдың қулағына қолын тийгизіп, жазып жиберди.

⁵² Соң Ийса Өзин услауға келген бас руұханийлерге, Ибадатхананың бас қарауылларына хәм ақсақалларға былай деди:

– Мени услау үшін жынаятшыға қарсы шыққандай болып, қылыш хәм шоқмар алып келдіңдер ме? ⁵³ Мен хәр күни сизлер менен бирге Ибадатханада болғанымда, Маған қарсы қол көтермедіңдер. Бірақ енди заман сизики, хәзир қараңғылық үстемлик ететуғын ұақыт.

Петрдің Ийсадан таныуы

⁵⁴ Олар Ийсаны услап, бас руұханийдің үйине алып барды. Ал Петр узақтан ерип келди. ⁵⁵ Хәўлиниң ортасына от жағып, хәммеси бирге отырғанда, Петр де олардың арасында отырған еди. ⁵⁶ Бир шоры қыз Петрдің оттың қасында отырғанын көрип, оған тигилип қарады да:

– Бул адам да Оның менен бирге еди, – деди.

⁵⁷ Бірақ Петр қызға:

– Як, қарындасым, мен Оны танымайман, – деп Ийсадан танды.

⁵⁸ Бираздан кейин басқа биреу де Петрди көрип:

– Сен де солардың бирисең, – деди.

Бірақ Петр оған:

– Як, аға, мен олардан емеспен, – деди.

⁵⁹ Бир сааттай өткеннен соң, тағы биреу:

– Расында да, мына адам Оның менен бирге болған, себеби ол галилалы-ғо, – деди беккем исеним менен.

⁶⁰ Бірақ Петр оған да:

– Аға, сениң не айтып турғаныңды түсинбеймен, – деди.

Тап сол ұақытта, ол сөйлеп турғанда, қораз шақырды. ⁶¹ Ийемиз Ийса бурылып, Петрге қарады. Сонда Петр Ийемиздің: «Бүгин қораз шақырмастан бурын сен Меннен үш рет танасан», – деген сөзин есине түсирди. ⁶² Сыртқа шығып кетип, өкирип жылады.

Ийсаны масқаралау

⁶³ Ийсаны услап турған адамлар Оны масқаралап ура баслады.

⁶⁴ Оның көзлерин байлап, Оннан:

– Ұәлийлик етип айт, Сени ким урды? – деп сорады. ⁶⁵ Оған және басқа да көп жаман сөзлер айтты.

Ийса жоқарғы кеңес алдында

⁶⁶ Таң атқаннан кейин, халық ақсақаллары, яғный бас руұханийлер менен диний муғаллимлер бирге жыйналып мәсләхәтлести де, Ийсаны өзлериниң жоқарғы кеңесине апарды. ⁶⁷ Оннан:

– Бизлерге айт, Сен Масихпысаң? – деп сорады.

Ийса оларға:

– Мен сизлерге айтсам да, исенбейсизлер. ⁶⁸ Сизлерге сорау берсем де, жууап бермейсизлер. ⁶⁹ Бирақ ендигиден былай, Адам Улы кудиретли Қудайдың оң жағында отырады, – деди.

⁷⁰ Сонда хэммеси:

– Демек, Сен Қудайдың Улымысаң? – деп сорады.

Ийса оларға:

– Мениң Сол екенимди өзлериңиз айттыңыз, – деп жууап берди.

⁷¹ Сонда олар:

– Бизлерге және кандай гүүалық керек? Өз аўзынан еситтик-ғо, – дести.

Жигирма үшінши бап

Ийсаның Пилатқа апарылыуы

¹ Сонда жыйналғанлардың хэммеси орынларынан турып, Ийсаны Пилатқа алып барды да, ² Оны былай деп айыплай баслады:

– Бизлер бул Адамның халқымызды жолдан азғырып жүргенин анықладық. Ол Рим патшасы-Қайсарға салық төлеуге қарсы шығып, Өзин Масихпан, яғный Патшаман деп атайды.

³ Пилат Ийсадан:

– Сен Яхудийлердің Патшасымысаң? – деп сорады.

Ийса оған:

– Сол екенимди өзиң айттың, – деп жууап берди.

⁴ Пилат бас руўханийлер менен халыққа:

– Мен бул Адамнан хеш бир айып таппай турман, – деди.

⁵ Бирақ олар айтқанынан қайтпай:

– Ол Галила үлкесинен баслап, хэтте, усы жерге дейин пүткил Яхудияда Өз тәлийматын тарқатып, халыққа қозғалаң салып жүр, – дести.

Ийса Хирод алдында

⁶ Пилат буну еситкенде:

– Бул Адам галилалы ма? – деп сорады.

⁷ Ийсаның Хиродка қараслы үлкеден екенин билгенде, Пилат Оны Хиродка жиберди. Сол күнлери Хиродтың өзи де Ерусалимде еди.

⁸ Хирод Ийсаны көргенде қатты куўанды. Өйткени Ол туўралы көп еситкенликтен, Оны бурыннан көргиси келетуғын хэм бир кәрамат*

---

* 23:8 Сөзбе-сөз: кәраматлы белги.

көрсетер деп үмітленетуғын еді. ⁹ Ол Ийсаға көп сораулар берді, бірақ Ийса хеш жууап бермеді. ¹⁰ Ал бас руұханийлер менен диний муғаллимлер сол жерде турып, Ийсаны қатты айыплады. ¹¹ Хирод та өз әскерлери менен бирге Оны кемситип масқаралады да, Оған патшаның липасын кийгизип, Пилатқа қайтарып жиберді. ¹² Бул ұақыядан бурын бир-бирине душпан болып келген Хирод пенен Пилат сол күни дос болып қалды.

Өлим хұкими

¹³ Пилат бас руұханийлерди, басшыларды хәм халықты шақыртып алып, ¹⁴ оларға:

— Сизлер маған бул Адамды халықты жолдан азғырып жүр деп, алып келдинлер. Мине, мен сизлердиң көз алдыңызда Оны тергесем де, сизлердиң қойған айыпларыңыздың биреуін де Оннан таппадым. ¹⁵ Хирод та хеш нәрсе таппай, Оны бизлерге қайтарып жиберді. Көрип турғаныңыздай, Ол өлим жазасына ылайық хеш нәрсе ислеменген. ¹⁶ Сонлықтан Оны жазалап, босатып жиберемен, — деди. [17]*

¹⁸ Бірақ халықтың хәммеси бир аұыздан:

— Бул Адамды жоқ қыл! Бизлерге Барабаны босатып бер! — деп бақырысты.

¹⁹ Бараба қалада жүз берген қозғалаңға қатнасып, адам өлтиргени ушын қамалған еді.

²⁰ Пилат Ийсаны босатып жибермекши болып, оларға қарата және сөйледі.

²¹ Бірақ олар:

— Оны атанақ ағашқа шегелет! Шегелет! — деп бақырысты.

²² Пилат үшінши рет оларға:

— Ол қандай жаманлық иследи, ақыры? Мен Оннан өлимге ыл-айықлы хеш айып таппадым. Солай екен, Оны жазалап, босатып жиберейин, — деди.

²³ Бірақ олар дауысларының барынша бақырыуды дауам етип, Ийсаны атанақ ағашқа шегелетиуди талап қылды хәм ақырында өз дегенлерине еристи. ²⁴ Солай етип, Пилат олардың талапларын орынлауға қарар етті. ²⁵ Олардың сораған адамын, қозғалаң көтергени хәм адам өлтиргени ушын қамақта отырған адамды босатып, Ийсаны олардың еркине тапсырды.

---

* 23:17 Басқа нускада мына аят бар: «Пилат хәр Құтқарылыұ байрамында олар ушын бир тутқынды босатып жиберийи керек еди».

Ийсаның атанақ ағашқа шегеленуі

²⁶ Әскерлер Ийсаны алып баратырғанда, аўылдан киятырған Симон деген киренели бир адамды услап алып, оған атанақ ағашты аркалатып, Ийсаның изинен жүриўге мәжбүрледи.

²⁷ Ийсаның изине жүдә көп халық ерип жүрди. Арасында Ол ушын зарлап жыласқан хаяллар да бар еди. ²⁸ Ийса оларға бурылып былай деди:

– Ерусалим қызлары! Мен ушын жыламанлар. Бирақ өзлериңиз хәм балаларыңыз ушын жыланлар. ²⁹ Себеби: «Нәсилсиз хаяллар, хеш қашан туўмаған курсаклар хәм бала емизбеген көкиреклер бахытлы!» – деп айтатуғын күнлер келеди. ³⁰ Сонда таўларға: «Үстимизге қулаңлар!», төбешиклерге: «Бизлерди бастырыңлар!»* – деседи. ³¹ Өйткени жап-жасыл ағашқа усылай ислесе, қуўраған ағашқа не қылады екен?

³² Ийса менен бирге еки жынаятшыны да өлимге алып барды. ³³ «Бас сүйеги» деген жерге келгенде, олар Ийсаны еки жынаятшы менен бирге атанақ ағашқа шегеледи. Жынаятшылардың биреуі Оның оң тәрәпинде, екиншиси шеп тәрәпинде еди. ³⁴ Ийса:

– Әке, оларды кешире гөр! Олар не ислеп атырғанын билмейди, – деди.

Әскерлер шек тасласып, Ийсаның кийимлерин бөлисти.

³⁵ Халық сол жерде қарап тұрды. Ал басшылар Ийсаның үстинен күлип:

– Ол басқаларды қутқарған еди-ғо. Егер Ол Қудайдың жиберген Масихы, Қудайдың Таңлағаны болса, Өзин Өзи қутқарсын, – деди.

³⁶ Әскерлер де Оған жақынласып, Оны маскаралады хәм сирке суўын берип:

³⁷ – Егер Сен Яхудийлердің Патшасы болсаң, Өзинди Өзин қутқар, – дести.

³⁸ Ийсаның бас бетинде: «**БҮЛ – ЯХУДИЙЛЕРДИҢ ПАТШАСЫ**» деген жазыў бар еди.

³⁹ Атанақ ағашқа шегеленген жынаятшылардың бири:

– Сен Масих емессең бе? Қәне, онда Өзинди де, бизлерди де қутқар, – деп мазақ етти.

⁴⁰ Ал екиншиси оған кейип:

– Өзиң де бирдей жазаға хүким етилип турып, Қудайдан қорқпайсаң ба? ⁴¹ Бизлер ислеримизге ылайық әдил жаза алдық. Ал Ол хеш қандай жаманлық қылған жоқ-ғо, – деди. ⁴² Соң Ийсаға: – Ийса, Өз Патшалығыңа келгениңде, мени есиңе ал! – деди.

---

* 23:30 Осия 10:8.

⁴³ Ийса оған:

— Саған шынын айтаман: сен бүгін Мениң менен бирге жәннетте болсаң, — деди.

Ийсаның жан тапсырыуы

⁴⁴⁻⁴⁵ Түски саат он екилер шамасында күн жактысын түсирмей, саат үшлерге дейин пүткил жерди қараңғылық қаплап турды. Ибадатханадағы Мухаддесхананың пердеси ортасынан екиге бөлинип, жырттылып кетти. ⁴⁶ Ийса бәлент дауыс пенен бақырып:

— Әке! Руұхымды Сениң қолыңа тапсыраман, — деди.

Усыны айтып болды да, жан тапсырды.

⁴⁷ Болған ұақыяларды көрген жүзбасы Қудайды алғыслап:

— Ғақыйқаттан да, бул хақ Адам екен, — деди.

⁴⁸ Тамашаға жыйналған пүткил халық болған ұақыяларды көрип, жүрек-бауырлары езилип*, излерине қайтты. ⁴⁹ Бирақ Ийсаны билгенлердің хәммеси хәм Галиладан Оның изине ерип келген хаяллар буларға узақтан қарап турды.

Ийсаның қәбирге қойылуы

⁵⁰⁻⁵¹ Кеңестің қарары менен исинде қатнаспаған, кеңес ағзасы болған Юсуп атлы жақсы хәм хақ бир адам бар еди. Ол Яхудияның Ариматия қаласынан болып, Қудай Патшалығын күтип жүрген еди. ⁵² Юсуп Пилатқа барып, Ийсаның денесин сорады. ⁵³ Оны атанақ ағаштан түсирип алып, кепинлик тауарға орады хәм еле хеш ким қойылмаған жартаста ойылған бир қәбирге қойды. ⁵⁴ Бул яхудийлердің таярлық күни** болып, дем алыс күни кирип қиятырған еди.

⁵⁵ Ийса менен бирге Галиладан келген хаяллар да Юсупке ерип барып, қәбирди хәм Ийсаның денесинің қалай қойылғанын көрди.

⁵⁶ Олар үйлерине қайтып келип, хош ийисли майлар хәм әтирлер таярлап қойды.

Ал дем алыс күни Қудайдың буйрығы бойынша дем алды.

Жигирма төртінши бап

Ийсаның қайта тирилиуі

¹ Хәптениң биринши күни, яғный екшемби күни таң сәхәрде хаяллар таярлап қойған хош ийисли майларын алып, қәбирге келди.

* 23:48 Сөзбе-сөз: көкиреклерине ура-ура (яхудийлердің өкингенде хәм қайғырғанда ислейтуғын ис-хәрекеті).

** 23:54 Таярлық күни — жума күни.

²Олар кәбирдің аўзындағы тастың домалатып алып тасланғанын көрди. ³Бирақ ишке киргенде, Ийемиз Ийсаның денесин таба алмады. ⁴Олар буған таң қалысып турғанда, тосаттан жарқыраған кийим кийген еки адам пайда болды. ⁵Хаяллардың хүрейлери ушып, басларын жерге ийгенде, еки адам оларға былай деди:

– Тирини өлилердің арасынан неге излейсизлер? ⁶Ол бул жерде жоқ, Ол қайта тирилди! Галилада болғанында, Оның сизлерге не айтқанын еслериңизге түсириңлер. ⁷Ол сизлерге: «Адам Улы гүнакар адамлардың қолына услап бериледи, атанақ ағашқа шегеленеди хәм үшінши күни қайта тириледи», – деген еди-ғо. ⁸Сонда олар Ийсаның сөзлерин еслерине түсирди.

⁹Кәбирден қайтып барған хаяллар булардың хәммесин он бир елшиге хәм басқа барлық адамларға хабарлады. ¹⁰Бул хабарды елшилерге жеткизгенлер магдалалы Мәриям, Юханна, Яқыптың анасы Мәриям хәм олар менен бирге жүрген басқа хаяллар еди. ¹¹Бирақ бул сөзлер елшилерге бос гәп болып көринип, олар хаялларға исенбеди. ¹²Ал Петр орнынан турып, кәбир тәрәпке қарай жуўырып кетти. Ол ишке еңкейип қарағанда, тек жатырған кепинликти ғана көрди. Болған ўақыяға таң қалып, изине қайтты.

Еммауқа баратуғын жолда

¹³Тап сол күни шәкиртлердің екеўи Ерусалимнен он еки шақырымдай қашықтықтағы Еммаус деп аталатуғын бир аўылға баратырып, ¹⁴болған усы ўақыялар хәққында өз ара сөйлести. ¹⁵Олар өз ара сөйлесип, пикир алысып баратырғанда, Ийсаның Өзи оларға жакынлап, қатар жүрди. ¹⁶Бирақ олардың көзлери байланғандай болып, Оны танымады. ¹⁷Ийса олардан:

– Сизлер өз ара нелер хәққында сөйлесип баратырсызлар? – деп сорады.

Олар қапалы пишинде тоқтап қалды. ¹⁸Арасындағы Клеопа атлы биреўи Оған:

– Ерусалимде болсан да, усы күнлерде сол жерде жүз берген ўақыялардан хеш хабары жоқ, жалғыз Сен шығарсан, – деди.

¹⁹Ийса олардан:

– Қандай ўақыялардан? – деп сорады.

Олар жуўап берип:

– Насыралы Ийса хәққында ўақыялар да. Ол Қудайдың хәм пүткіл халықтың алдында исинде де, сөзинде де құдиретли болған пайғамбар еди. ²⁰Бас руўханийлеримиз бенен басшыларымыз Оны өлим жазасына хәм атанақ ағашқа шегелеўге тапсырды. ²¹Ал бизлер Оны Израилды күтқарады деп, үмит еткен едик. Мине, бул ўақыялардың

болғанына бүгін үш күн болды. ²² Буның үстине, арамыздағы хаялдардың гейбиреулері бизлерди таң қалдырды. Олар ерте таңда кәбирге барып, ²³ Оның денесин таппай келди. Қайтып келип, Ийсаның тири екенін билдирген периштелерди көргенін айтып берди. ²⁴ Және бизлердің ишимиздегі айырымлар кәбирге барып, анық хаяллардың айтқанындай екенін көрипти. Бирақ Ийсаның Өзин көрмепти, – дести.

²⁵ Ийса оларға былай деди:

– Хәй, ақылсызлар! Пайғамбарлардың айтқанларының хәммесине шын жүректен исенбейтуғынлар! ²⁶ Масих усы азаптарды шегип, Өз салтанатына кириуі керек емес пе еди?

²⁷ Соңынан Муўсаның хәм барлық пайғамбарлардың Жазыуларынан баслап, Мухаддес Жазыулардың хәммесинде Өзи хаққында айтылғанларды оларға түсиндирип берди.

²⁸ Олар өзлери баратырған аўылға жақынлағанда, Ийса Өзин жолын даўам ететуғын қылып көрсетти. ²⁹ Бирақ олар:

– Бизлер менен бирге қал, күн батыўға шамаласып, кеш бола-жак, – деп Оннан өтинди.

Солай етип, Ийса олар менен бирге қалыў ушын аўылға кирди.

³⁰ Олар менен дастурхан басында отырғанда Ийса нанды алып, Қудайға шүкирлик етти хәм сындырып, оларға берди. ³¹ Сонда ғана олардың көзлери ашылып, Оны таныды. Бирақ Ийса көзден ғайып болды. ³² Олар бир-бирине:

– Ол жолда бизлер менен сөйлесип, Мухаддес Жазыуларды түсиндиргенде, жүреклеримиз куўанышқа толмаған ба еди? – деди.

³³ Дәрриу орынларынан турып, Ерусалимге қайтып келди. Он бир елшини хәм олар менен бирге жыйналғанларды тапты. ³⁴ Жыйналғанлар:

– Ийемиз хақыйқаттан қайта тирилип, Симонға көринипти, – дести.

³⁵ Сонда еки шәкирт те жолдағы ўақияларды хәм Ийса нанды сындырғанда, Оны қалай танып қалғанын айтып берди.

Ийсаның шәкиртлерине көриниуі

³⁶ Олар усыны айтысып турғанда, Ийсаның Өзи олардың ортасында пайда болып:

– Тынышлық сизлерге яр болсын! – деди.

³⁷ Бирақ шәкиртлер әрўақ көрип турмыз деп ойлап, таң қалысып, қатты қорқысты. ³⁸ Ийса оларға:

– Неге хайран қалып тұрсызлар? Неге кеўиллериңизге бундай гүманлы ойлар келеди? ³⁹ Мениң қолларыма хәм аяқларыма қараңлар.

Бул Мениң Өзиммен. Маған қол тийгизип көриндер. Әрұақта ет пенен сүйек болмайды, бірақ көріп турғаныңыздай, Менде бар, — деди.

⁴⁰ Усыны айтып, оларға қолларын хәм аяқларын көрсетти. ⁴¹ Ал шәкиртлери қуўанысып хәм аң-таң болысып, еле исенбей турғанда, Ийса олардан:

— Бул жерде жейтуғын бир нәрсеніз бар ма? — деп сорады.

⁴² Олар Оған писирилген балықтың бир бөлегин берди. ⁴³ Ийса оны алып, олардың көз алдында жеди.

⁴⁴ Сонда Ийса оларға былай деди:

— Сизлер менен бирге болғанымда, Мен туўралы Муўсаның Нызамында, пайғамбарлардың Жазыўларында хәм Забурда жазылғанлардың хәммеси орынланыўы тийис, деп айтқан едим.

⁴⁵ Кейин Мухаддес Жазыўларды түсиниў ушын олардың зейинлерин ашты ⁴⁶ хәм оларға жәнә:

— Былай деп жазылған: «Масих азап шегип, үшінши күни өлимнен қайта тириледі. ⁴⁷ Ерусалимнен баслап, хәмме халықларға Оның аты менен ғұналарының кеширилиўи ушын, тәўбеге шақырыўды жәриялаў тийис». ⁴⁸ Ал сизлер булардың ғуўасысызлар. ⁴⁹ Мине, Мен Әкемнің ўәде еткенин сизлерге жиберемен. Бірақ сизлер жоқарыдан бул қудиретти алғанға дейин усы қалада қалыңлар, — деди.

⁵⁰ Сонынан Ийса шәкиртлерин қаладан сыртқа, Бетанияға дейин апарды. Қолларын көтерип, оларға пәтиясын берди. ⁵¹ Пәтиясын берип турғанда олардан узақласып, аспанға алынды. ⁵² Шәкиртлер Ийсаға табынып, үлкен қуўаныш пенен Ерусалимге қайтып келди.

⁵³ Қудайды алғыслап, хәмме ўақыт Ибадатханада болды.